

POMENIREA MITROPOLITULUI NICOLAE CORNEANU AL BANATULUI

Cu prilejul împlinirii a cinci ani de la trecerea în veșnicie a Înaltpreasfințitului Părinte Nicolae, Mitropolitul Banatului, Academia Română – Filiala Timișoara, în colaborare cu Arhiepiscopia Timișoarei, a organizat joi, 26 septembrie, în Aula Filialei, Simpozionul comemorativ „Mitropolitul Nicolae Corneanu – Trepte spre veșnicie”.

La eveniment au participat Preasfințitul Părinte Paisie Lugojanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei, clerici, oameni de cultură, precum și credincioși care l-au cunoscut și admirat.

După cuvântul de salut, adresat de conf. univ. CS II, dr. Ioan David, Directorul Institutului de Studii Banatice „Titu Maiorescu” al Academiei Române, Filiala Timișoara, care a vorbit despre opera Mitropolitului Nicolae, ca membru de onoare al Academiei Române, au urmat o serie de mărturisiri despre viața și activitatea pastoral-misionară a celui ce a fost întâistătătorul Mitropoliei Banatului, mai bine de 50 de ani. Moderatorul evenimentului a fost conf. univ. dr. Claudiu T. Arieșan de la Universitatea de Vest din Timișoara.

Vineri 27 septembrie, în Parcul Central din orașul Timișoara a avut loc ceremonia dezvelirii bustului Mitropolitului Nicolae Corneanu al Banatului, la cinci ani de la trecerea sa la cele veșnice. Bustul a fost ridicat pe alea personalităților de către familia Dorina și Karl Nowak, cu sprijinul Primăriei Municipiului Timișoara și cu binecuvântarea Mitropoliei Banatului, de către maestrul sculptor Aurel Gheorghe Ardeleanu.

Ceremonia a fost moderată de dl. conf. univ. dr. Claudiu T. Arieșan și a început cu intonarea rugăciunii domnești de către un grup coral din Timișoara dirijat de maestrul Diodor Nicoară. La momentul din Parcul Central a fost prezent

Înaltpreasfințitul Mitropolit Ioan al Banatului însoțit de clerici din administrația Centrului eparhial, profesori de la Facultatea de Teologie din Timișoara, slujitori ai catedralei mitropolitane, clerici și credincioși din Timișoara și din cuprinsul eparhiei. De față a fost și domnul primar al Timișoarei, dl. Ioan Robu. După slujba de sfințire a bustului au avut loc o serie de alocuțiuni, care au readus în memorie personalitatea mitropolitului dr. Nicolae Corneanu și rolul covârșitor al acestuia în dezvoltarea spirituală a Banatului și a Timișoarei.

Imediat după acest moment, în cripta de sub altarul catedralei

mitropolitane, la mormântul mitropolitului Nicolae, Înaltpreasfințitul Mitropolit Ioan a săvârșit împreună cu mai mulți clerici o slujbă de pomenire. Și aici Chiriarhul eparhiei a rostit un emoționant cuvânt de aducere aminte a mitropolitului Nicolae al Banatului, cel care a păstorit Mitropolia Banatului vreme de 52 de ani.

Astfel a fost cinstit în orașul de reședință al Mitropoliei Banatului, vrednicul de pomenire Mitropolitul Nicolae Corneanu al Banatului, cu o zi înainte de împlinirea a cinci ani de la trecerea la cele veșnice.

Chipul său blând și pilda viețuirii în Hristos vor rămâne peste veacuri model pentru tinerele generații și pentru toți următorii Domnului. Veșnică să îi fie pomenirea din neam în neam!

UN GÂND DE ALEASĂ RECUNOȘTINȚĂ ȘI DEOSEBITĂ PREȚUIRE PENTRU MITROPOLITUL NICOLAE CORNEANU AL BANATULUI

Dr. STELIAN GOMBOȘ

Cuprins fiind de emoție, respect și recunoștință m-am tot gândit, preț de mai multe ore, cum să-mi pot exprima, cât mai bine, în câteva rânduri, aceste stări și sentimente față de viața, opera, activitatea și personalitatea complexă și completă a Înaltpreasfințitului Părinte Dr. Nicolae Corneanu – Arhiepiscopul Timișoarei și Mitropolitul Banatului, acum, cu prilejul împlinirii a cinci ani de la mutarea sa la cereștile și veșnicele lăcașuri... a unui distins ierarh, cu peste nouăzeci de ani de viață și peste cincizeci de ani de slujire apologetică, arhierescă și mitropolitană, jertfelnică și mărturisitoare, cu timp și fără timp, în spiritul bune noastre înțelepciuni și cuminenii tradiționale și autentice a Poporului nostru Românesc, din partea de Vest a Țării!...

Constat, cu oarecare strângere de inimă, că nu este ușor să faci un asemenea lucru, mai ales pentru unul ca mine care l-am cunoscut de, relativ, puțină vreme adică de numai douăzeci și trei de ani, în condițiile în care a fost slujitorul și arhipăstorul duhovnicesc, a preoților și credincioșilor ce viețuiesc în cuprinsul teritorial canonic al *Arhiepiscopiei Timișoarei și Mitropoliei Banatului*, de peste cincizeci de ani (de peste o jumătate de veac).

În viziunea, în mintea și în inima mea personalitatea Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Dr. Nicolae Corneanu s-a conturat și s-a identificat prin câteva trăsături și calități distincte și anume: în primul rând prin maturitatea și bogata experiență sau înțelepciune pastorală și duhovnicească, prin atașamentul față de valorile spirituale, perene ale poporului nostru, prin felul său de a fi, unul foarte calm, blând și așezat, și, totodată,

foarte firesc și mai puțin sofisticat sau complicat; după aceea prin tenacitatea, fermitatea și perseverența, prin dispoziția pe care o avea spre intensificarea eforturilor în vederea rezolvării unei probleme, atunci când situația o reclama; prin cultura teologică, duhovnicească, și nu numai, cu care a fost înzestrat, datorită muncii și tenacității Înaltpreasfinției Sale – deoarece era un erudit, un cult și un autodidact înăscut, precum și foarte consecvent cu el însuși, de-a lungul întregii sale vieți; prin luciditatea și spiritul critic însoțit de foarte multă înțelegere și condescendență; apoi prin spiritul de disciplină și bună rânduială, în primul rând cu propria sa persoană, revelat cu fiecare slujire ori cu fiecare predică sau cuvântare, susținute într-un mod foarte accesibil și înțelept, coerent (dar) și consistent, în diferite împrejurări ori cu diferite prilejuri sau ocazii!...

De asemenea, mai avea și calitatea de a fi un om de o sinceritate, discreție, modestie și noblețe spirituală, înteroară, ieșite din comun, care îți inspira foarte multă încredere, confort sufletească sau launtric, precum și dragoste față de valorile eterne ale spiritualității noastre românești și ortodoxe!...

Părintele Arhiepiscop și Mitropolit Dr. Nicolae Corneanu a ajuns la o vârstă și la o maturitate sau experiență la care, probabil, s-a gândit mai mult la ce a fost în urmă, făcându-și tot felul de bilanțuri cu privire la aspectele și valențele, diverse și variate ale activității sale, care a fost una foarte folositoare multor oameni – slujitori ai altarelor sau credincioși ai Bisericii noastre dreptmăritoare!...

Cugetând la activitatea și la personalitatea Înaltpreasfinției Sale, care a fost una foarte bine conturată și cât se poate de autentică și de firească, mă gândesc la darul omului providențial cu care l-a înzestrat Creatorul și Stăpânul nostru al tuturor – Domnul Dumnezeu și Mântuitorul nostru Iisus Hristos – Marele Arhiereu, pe care Înaltpreasfinția Sa l-a cinstit și l-a slujit întotdeauna cu toată sinceritatea, dragostea și abnegația!...

M-aș bucura să știu că atât contemporanii cât și posteritatea îi vor acorda, neîncetat și întotdeauna, cinstea, recunoștința și prețuirea cuvenită pentru tot ce a făcut, pentru ceea ce a fost și a însemnat în conștiința și în memoria noastră colectivă, care, mă rog lui Dumnezeu să nu fie alterată și o spun aceasta cu mare înfrigurare fiindcă, din păcate, noi cam avem „darul” acesta de a ne uita, foarte repede binefăcătorii și înaintașii noștri dar încerc, totuși, să-mi fac un act de încurajare și de optimism și să cred că ori de câte ori va fi pomenit numele său va fi pronunțat cu venerație și respect pentru tot binele pe care l-a făcut atâtor oameni și care fapte sunt consemnate de către Mântuitorul nostru Iisus Hristos – Arhiereul Cel Veșnic în Împărăția Sa cea cerească și veșnică de care, ne rugăm Lui, să aibă parte!...

Așadar, sunt deplin încredințat, că sunt foarte mulți oameni de rând, credincioși și slujitori ai Bisericii noastre strămoșești, care se roagă Bunului Dumnezeu, și acum, după cinci ani, ca să-i dăruiască iertarea păcatelor și așezarea lui cu dreptii și cu aleșii Săi, răsplătindu-i pentru faptul că i-a făcut pe ei sau pe copiii lor oameni cu școală teologică înaltă, încheiată, și pe care, apoi i-a hirotonit ierarhi, preoți și diaconi, după care i-a instalat în eparhiile și parohiile încredințate lor spre păstoria turmei celei cuvântătoare, spre Slava lui Dumnezeu – Păstorul cel Bun; apoi a târnosit și binecuvântat atât de multe biserici și lăcașuri de închinare – fapt care nu poate fi uitat în istoria acestor locuri - marcate de prezența și activitatea Înaltpreasfinției Sale, atât de prodigioasă (și) care s-a desfășurat pe parcursul atâtor ani; rugăciuni cărora mă alătur și eu, dorindu-i, încă odată, să aibă parte de lăsarea și dezlegarea de toate cele pământești și trupești precum și de așezarea în comuniunea și comunitatea, cea cerească și veșnică a Preasfintei Treimi!...

În altă ordine de idei, vom afirma și reține faptul, referindu-ne la câteva date biografice ale Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Nicolae Corneanu, că, Duhul Domnului a împărțit păstorilor sufletești ai neamului nostru românesc diferite daruri duhovnicești. Unii au fost buni și renumiți Părinți Spirituali, îndreptând pe cei greșiți, alții au suferit pentru turma lor greutățile vremurilor și nu au părăsit-o la necaz. Unii au fost tari în credință, alții au fost pildă de smerenie. Unii au luminat prin știința lor, iar alții prin dreaptă cărmuire. Dragostea de carte și credință l-a chemat devreme pe Înaltpreasfinția Sa Dr. Nicolae Corneanu - Mitropolitul Banatului.

Căci, este binecunoscut atașamentul și devotamentul dedicat și închinat slujirii lui Dumnezeu, prin renunțarea la bucuriile personale, exemplar reprezentat de Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Nicolae, cu atât mai mult cu cât a fost considerat și recunoscut sau acreditat ca fiind cel mai longeviv Arhiereu și Ierarh al Bisericii Ortodoxe Române, contemporane, căci a fost de cincizeci și doi de ani în această funcție, slujire și demnitate. Foarte iubit de credincioși, *Părintele Arhiepiscop și Mitropolit Nicolae* a continuat să uimească prin puterea cu care a suportat și îndurat toate nevoițele trupului, și care au fost deloc ușoare, seninătatea chipului, a glasului ce a păstrat aceleași inflexiuni și peste care timpul nu s-a îndurat să lase urme, precum și nealterata sa încredere în puterea lui Dumnezeu pe care a insuflat-o permanent aceluia care i s-au adresat. Cuvintele sale blânde dar pline de conținut, mesaj și miez au fost un sincer și adevărat îndemn spre a merge mai departe, înfruntând vicisitudinile acestor vremuri tulburi, când oamenii se simt oarecum dezrădăcinați. Și-a înțeles misiunea de la bun început, știa că a urma acest drum al credinței înseamnă a fi frământat, a-ți pune întrebări, a învăța mereu, a o lua iar și iar de

la capăt...

Înaltpreasfinția Sa Nicolae Corneanu - Mitropolitul Banatului, s-a născut la data de 21 noiembrie anul 1923 la Caransebeș, județul Caraș-Severin, într-o familie de preoți. Tatăl său era Preot la Biserica Sfântul Ioan Botezătorul din orașul Caransebeș, iar unchiul a fost Secretarul Episcopului Miron Cristea. Pentru că tatăl său a murit de tânăr, copilăria Înaltpreasfințitului Părinte Nicolae a fost marcată de dragostea pentru cele sfinte pe care mama sa i-a insuflat-o. Între anii 1934 - 1942 a urmat Școala elementară și Liceul în orașul Caransebeș, alegând să urmeze la București cursurile Facultății de Teologie. Încă din anul I publică articole pe teme patristice. La Crăciunul anului 1943 este hirotonit Diacon celibatar de către Episcopul Veniamin Nistor al Caransebeșului, în Biserica Parohiei Obreja, județul Caraș-Severin. Licențiat în Teologie, după absolvirea facultății își concentrează eforturile în vederea pregătirii tezei sale de doctorat, iar la 30 iunie 1949 își va susține teza cu titlul: *"Viața și petrecerea Sfântului Antonie cel Mare. Începuturile monahismului creștin pe Valea Nilului"* sub coordonarea regretatului Părinte Profesor de Patrologie și literatură Patristică Ioan G. Coman.

Revenind pe plaiurile natale, este numit Profesor suplinitor la Academia Teologică din Caransebeș și după desființarea istoricei Episcopii de aici merge la Timișoara, unde este numit în anul 1949 Secretar, apoi Referent principal la Centrul Eparhial, iar între anii 1952 - 1956 ocupă funcția de Consilier Cultural al Arhiepiscopiei Timișoarei și Caransebeșului. Din anul 1956 reia activitatea în învățământul teologic ca profesor la Seminarul Teologic din Caransebeș, unde predă greaca și franceza până la 1 martie 1959 când devine Conferențiar Universitar la Catedra de Îndrumări Misionare a Institutului Teologic de grad Universitar din Sibiu, predând Teologia simbolică și Limba greacă. Dascăl de elită, cu o temeinică pregătire, dublată de un larg orizont de cultură generală, profil de enciclopedist, a format generații întregi, toți cei care i-au audiat cursurile având mereu în minte și în inimă chipul profesorului de vocație. Prelegerile sale atrăgeau îndeosebi prin claritate și eleganță în ceea ce privește stilul și maniera de prezentare. Ținuta sa sobră și dragostea față de studenți au lăsat urme de neșters în sufletele acestora.

În anul 1960 este hirotonit Preot de către viitorul și de pie memorie Patriarh Teoctist Arăpașu, pe atunci Episcop Vicar Patriarhal, iar la 15 decembrie este ales Episcop al Aradului, Ienopolei și Hălmagiului. Se călugărește la Mănăstirea Cernica de lângă București, la data de 12 ianuarie anul 1961, păstrând numele de *Nicolae*. Este hirotonit Arhiepiscop în Biserica "Sfântul Spiridon Nou" din București la 15 ianuarie 1961, de către Patriarhul Justinian Marina, împreună cu alți doi ierarhi, instalarea în funcția de Episcop al Aradului având loc la 22 ianuarie același an, în Catedrala Episcopală din municipiul Arad.

La 17 februarie 1962, același Colegiu Electoral al Patriarhiei Române, îl alege în scaunul vacant de *Arhiepiscop al Timișoarei și Caransebeșului și Mitropolit al Banatului*. A fost instalat la 4 martie 1962 în Catedrala Mitropolitană din municipiul Timișoara, de către Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române Justinian Marina și alți membri ai Sfântului Sinod. În anii '80 a colaborat cu Institutul Ecumenic "Pro Oriente" din Viena - Austria susținând mai multe prelegeri și comunicări. Între anii 1978 - 1981 a activat ca Membru în Comitetul Central al Consiliului Ecumenic al Bisericilor și, de asemenea, Delegatul Patriarhiei Române la instalarea Papilor Ioan Paul I și Ioan Paul al II - lea.

A răspuns o vreme de comunitățile ortodoxe române de peste hotare. Ca ierarh s-a îngrijit de problemele administrative și gospodărești din eparhie, având numeroase inițiative printre care sprijinirea ridicării și pictării a zeci de noi lăcașuri de cult, restaurarea unor monumente istorico - bisericești din eparhie, sprijinirea mănăstirilor și înființarea Facultății de Teologie din Timișoara. Urmare neobositoră preocupări cărturărești, Înaltpreasfinția Sa este ales, în anul 1992, Membru de Onoare al Academiei Române și Membru al Uniunii Scriitorilor din România. Este "Cetățean de Onoare" al orașelor Timișoara, Lugoj și Caransebeș.

În anul 1997 i s-a înmănat Premiul Grupului pentru Dialog Social "Pentru întreaga viață închinată adevărului, dreptății și libertății". În anul 2000 i s-a conferit Ordinul Național "Pentru Merit" în grad de Mare Cruce conferit de Președinția României. În anul 2008 a primit din partea Majestății Sale Regele Mihai I Ordinul "Crucea Casei Regale a României", de asemenea între anii 1975 - 2012 a fost Membru în Asociația Internațională de Studii Patristice.

„Porunca cea mai mare pe care ne-a lăsat-o Iisus Hristos este să iubești pe Dumnezeu și pe aproapele ca pe tine însuși. Atunci, dacă ai îndatorirea să-ți ajuți semenul, Biserica nu poate lipsi din această relație, are menirea s-o pună în practică, în viața de fiecare zi”, a spus, la un moment dat, Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Nicolae Corneanu, a cărui viață, biografie, carieră și carte de vizită, impresionantă, ne face să ne gândim că viața și activitatea Înaltpreasfinției Sale cu siguranță va necesita cel puțin o amplă lucrare, cel puțin o teză de doctorat, o monografie cuprinzătoare, complexă și completă, spre folosul duhovnicesc al credincioșilor și ca exemplu, pildă și reper pentru oamenii și vremurile ce vor veni!...

Dumnezeu să-l ierte și să-l odihnească! Veșnică să-i fie pomenirea! Amin!

CĂLDUROASĂ ADUCERE AMINTE DE PĂRINTELE MITROPOLIT NICOLAE AL BANATULUI

DORINA NOWAK

Înaltpreasfințite Părinte Mitropolit,
Domnule Primar,
Onorată asistență,

Va rugăm să ne permiteți, soțului meu și mie, să mulțumim în primul rând cu sinceră recunoștință Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Ioan Selejan pentru binecuvântarea necondiționată și imediată pe care ne-a dat-o cu atâta generozitate deja în luna iunie a acestui an, când i-am mărturisit intenția noastră de a dona orașului Timișoara un bust al Mitropolitului Nicolae. Bunăvoința Înaltpreasfințitei Sale ne-a impresionat și ne-a mișcat profund.

De aceeași înțelegere și bunăvoință ne-am împărtășit imediat și din partea Domnului Primar Nicolae Robu și din partea Domnului Director al Casei de Cultură, Pavel Deheleanu. Le mulțumim și pe această cale din toată inima pentru sprijinul acordat demersului nostru de suflet.

Mulțumirile noastre profunde le îndreptăm însă în primul rând înspre Maestrul Gheorghe Aurel Ardeleanu, care a creat acest bust, așa cum îl vedem cu bucurie azi, aici, încărcat de viață și de carismă.

Onorată asistență,

În decurs de aproape 40 de ani am conlucrat din când în când cu Mitropolitul Nicolae. Ne-am înțeles exclusiv armonios și efectiv în toate micile și mai marile noastre idei și ostenele comune. Atât de armonios și efectiv am lucrat de fiecare dată, încât n-am apucat să ne adresăm niciodată până acum întrebarea: „oare de ce?”.

În aceste zile, aici, în Parcul Central din Timișoara, așteptând meșteri și ciment, bucurându-ne de prima lopată de pământ care s-a ridicat și apoi de toți pașii următori ai devenirii soclului, având timp să povestim și să rememorăm multe, ne-am dat seama că totul s-a datorat, în toți acești ani, sufletului și personalității de rară excepție a Mitropolitului Nicolae. Emană o bucurie aparte la fiecare nouă perspectivă a unei cât de mici înfăptuiri. Dar - atenție! - nu a unei înfăptuiri în folosul său! Ci a unei înfăptuiri întotdeauna pentru binele altora, al Timișoarei, al enoriașilor, al semenilor săi.

La începutul anilor 80, ceasul din turnul catedralei nu mai mergea de multă vreme. Când, cu ajutorul bunului meu socru, care, ca și tatăl meu, era preot, dar preot evanghelic-luteran în satul nostru din nordul Germaniei, am reușit să adunăm – nu chiar ușor - suma necesară și să aducem pentru catedrală un ceas nou, complet, cu mecanismul dirijat electric, bucuria Înaltului a fost pe măsură! L-a trimis grijuliu pe părintele secretar Popeți cu un teanc de acte și aprobări la frontieră, la Nădlac – așa era pe atunci! - și după ore întregi de pură birocrație și control minuțios - bănuitor, ni s-a dat, în fine, trecere liberă.

La fel s-a întâmplat cu stația de amplificare a catedralei, în 1984, prima stație – azi există una performantă, la nivelul tehnicii actuale! A noastră, atunci, modernă și nemaipomenită pentru vremea aceea, a stârnit însă o bucurie aproape copilarească Mitropolitului Nicolae. Soțul meu, desi, evident, nu era de meserie, se cățăraseră

în catedrală, pe scări de lemn, la înalțimi amețitoare și se străduia să o monteze cu ajutorul a doi meșteri ai Arhiepiscopiei, iar Înaltul, cu părintele Popeti și cu părintele consilier economic Blaj veneau pe rând în inspecție și se temeau grozav pentru viața lui Karli, devenită pentru două zile absolut acrobatică. Sunt 35 de ani de-atunci!

După 1989, când ni s-a permis în sfârșit și nouă, celor din afara țării, să ajutăm și altfel decât cu teama și mai mult pe ascuns, bucuria cea mai mare a Înaltului a devenit proiectul nostru pentru Clinica de Pediatrie, un proiect de anvergură și îndrăzneț, care a durat mai mulți ani și care desigur, nu s-ar fi derulat până la urmă cu succes fără ajutorul foarte discret, dar permanent al Înaltului. Prea puțini știu că ideea construcției unui nou bloc operator, ca și ideea restaurării complete a clădirii Spitalului de Copii, veche de un secol, s-a născut la ... reședința mitropolitană, în ziua de 28 decembrie 1989, când noi tocmai soseam la Timișoara cu primul transport de ajutoare, pe când afară se mai tragea încă, lângă clădirea Operei mai trona un tanc imens și bucuria euforică a Revoluției își flutura steagurile cu stema de la mijloc decupată, prin vârtejul fulgilor de zăpadă.

O lună mai târziu, tot la Mitropolie, s-a semnat deja, în februarie 1990, prima înțelegere cu asociația noastră germană, înființată în acest scop imediat după Revoluție. Păstrăm cu pietate acest act, care poartă, pe lângă semnătura președintei asociației noastre, Principesa Donata de Prusia, semnăturile Înaltului, Rectorului Eugen Todoran, Doctorului Babuseag și Primarului de atunci, Pompiliu Alămoreanu. Dumnezeu să-i odihnească pe toți cei enumerați aici, pentru că toți au trecut de acum în veșnicie!

Tot puțini sunt cei care știu că majoritatea ostenitorilor pentru realizarea proiectului, veniți din Germania în acești mulți ani au fost, pentru o zi sau două sau o săptămână, oaspeții Înaltpreasfințitului – de la șoferi de tir și tehnicieni, care aduceau noua aparatură medicală, până la secretari de stat și muzicieni de renume mondial, care au lucrat cu minunata Filarmonică timișoreană pentru mari concerte caritative în beneficiul proiectului, susținute în Timișoara și apoi în Germania.

Ceea ce mai rar se întâmplă în viața unui mitropolit, iarăși puțini știu – o știu însă membrii Filarmonicii de atunci, o știu maestrul Remus Georgescu și maestrul Diodor Nicoară, prezenți azi aici: Mitropolitul Nicolae a însoțit personal Filarmonica în câteva turnee de beneficiu în Germania, a ținut cuvântări elevate și eficiente pentru strângerea de fonduri, s-a întâlnit cu donatori importanți și ... s-a împărtășit de bucuria muzicii. Poate această bucurie a muzicii a fost singurul element în folosul propriei persoane! Dumnezeu nu l-a înzestrat cu o voce monumentală ca cea a Înaltpreasfințitului Mitropolit Ioan Selejan, dar, după cum se știe, el a prețuit vocile de excepție și s-a înconjurat de-a lungul anilor la catedrală de diaconi și preoți cu voci minunate. Aș aminti aici pe clericii: Bătea, Horeanu, Micu, Vana și alții. Mitropolitul Nicolae avea însă o memorie muzicală de excepție, fiind și un mare iubitor și cunoscător al muzicii simfonice și de operă. Cu muzica se întâlnește din copilărie, mama sa cânta la pian și apoi, de mic copil luase el însuși, o vreme, ore de pian.

Îmi amintesc cum odată, internat fiind în spitalul de cardiologie de la Pădurea Verde (Înaltul zicea în glumă „Pădurea lui Verdi”), i-am dus cu maicile de la reședință DVD-playerul, un CD trimis recent Î.P.S. Sale de Angela Gheorghiu și un DVD cu Tosca, filmul de cinema al lui Benoît Jacquot, proaspăt apărut. Bucurie mai mare nu i-am fi putut face în acele zile de spitalizare!

Tot în contextul muzicii, permiteți-ne încă o mică, dar semnificativă aducere aminte: într-o seară, în ultimul său an de viață, prin 2013, la obișnuita cină modestă, sus, la etajul I, de unde nu mai cobora deja demult, i-am povestit ca fapt divers despre un interviu al lui Valéry Giscard d'Estaing, fostul președinte al Franței, pe care tocmai îl vizionaserăm la TV și în care acesta spunea, printre altele, atât de frumos: „Noi, oamenii, suntem o particică minusculă a cosmosului și avem doar două posibilități de a comunica cu acest cosmos: rugăciunea și muzica”. Răspunsul Înaltului a venit prompt, în momentul imediat următor: „Eu știu și simt acest lucru, de-o viață!”.

Onorată asistență,

Sesiunea comemorativă de ieri, de la filiala Academiei, acompaniată și ea de muzică, datorită bunăvoinței unor membri ai Filarmonicii, așa cum și festivitatea de acum e acompaniată de muzică, tot datorită lor, a fost un eveniment absolut sublim, nu numai prin numărul impresionant de mare al celor veniți pentru a cinsti cu prezența lor memoria Mitropolitului Nicolae. Alocuțiunile competente, în mare parte încărcate de atâta căldură sufletească, ne-au reamintit complexitatea personalității Mitropolitului.

Ne-au reamintit, între altele, că Înaltpreasfințitul Nicolae a fost în multe privințe un vizionar:

A fost un european „născut, iar nu făcut”, care a trăit firesc ideea europeană dintotdeauna, cu convingere profundă.

A fost un luminat și distins patriot, dar unul fără cea mai mică urmă de naționalism sau populism.

A fost un mare și statornic stâlp al credinței, teologiei și culturii noastre ortodoxe.

A fost un ecumenist cu mult tact și afecțiune față de ceilalți frați creștini și necreștini, un ecumenist convingător,

activ în țară și în Biserica noastră, fiind deosebit de respectat în lumea întreagă. De altfel, este îndeobște cunoscut că ani de zile a fost și membru în conducerea Consiliului Ecumenic al Bisericilor cu sediul la Geneva.

Noi l-am comparat adesea cu Athenagoras. Și dacă cineva va fi contrariat de această comparație, permiteți-ne să destăinuim pe scurt temeiul ei:

Marele Athenagoras, Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului (între 1947 și 1972) mărturisea undeva, cu amărăciune, că profesorii săi greci ortodocși de la Academia teologică din Halki niciodată nu le-au vorbit studenților teologi despre unire, ci doar mereu și cu tot apăsul despre deosebire: despre deosebire în dreptul canonic, despre deosebire în dogmatică, despre deosebire în exegeză, ș.a.m.d., drept care diploma obținută a ... pierdut-o, zicea Athenagoras, evident în spirit de glumă.

Odată studiile teologice încheiate, viața Patriarhului Ecumenic Athenagoras a devenit, cum e bine să ne amintim, o perpetuă pledoarie și luptă pentru unitatea creștină și pentru înțelegerea dintre aparținătorii tuturor religiilor.

De neuitat rămâne istorica sa întâlnire cu Papa Paul al VI-lea (Montini) la Ierusalim, în 1964 și rugăciunea lor comună în Grădina Ghețimani, care a inaugurat o nouă era în speranțele ecumenice, speranțe care dăinuie vii și astăzi și care vor deveni încet, dar absolut sigur, realitate - cu toate urcușurile și coborâșurile prin care mai trecem!

De-aceea, deci, îndrăznim azi și aici să afirmăm că Părintele Mitropolit Nicolae este un demn urmaș al Patriarhului Athenagoras, un urmaș atât întru marea, adâncă și neștrămutata sa credință ortodoxă, cât și întru deschiderea ecumenică, profund vizionară, spre toate celelalte culte religioase.

Banatul nașterii sale, Banatul osteneților sale de-o viață, a fost, desigur, un pământ fertil al acestei deschideri. În plus, perioada de timp trăită la Sibiu, ca foarte tânăr profesor de Teologie („doi ani cât un deceniu” – mărturisea adesea) a consolidat sensibil acest fundament. Profesori străluciți de Teologie, care i-au devenit colegi și care erau prin formație și cultură ecumeniști convinși, precum Milan Șesan, Grigorie Marcu, Nicolae Mladin, Isidor Todoran, Nicolae Neaga, Iorgu Ivan și viitorul rector Constantin Voicu, i-au devenit sfătuitori, prieteni apropiați sau pur și simplu prieteni pe viață.

Dar mai ales apropierea de Mitropolitul de-atunci al Ardealului, Nicolae Colan, despre care Mitropolitul Corneanu afirma mereu, cu recunoștință, că l-a salvat într-un moment greu al vieții sale, chemându-l la catedră la Sibiu, în 1959, a consolidat și a potențat acest fundament al deschiderii sale ecumenice.

Onorată asistență,

Dincolo de toate aceste gânduri și aduceri aminte, însă, întrebarea cea mare, astăzi, este alta: ce-ar zice Mitropolitul Nicolae acum, aici, în Parcul Central, la dezvelirea unui bust al său? Soțul meu și cu mine nu avem dubii: pe noi ne-ar certa cu siguranță, și nici măcar nu ne-ar certa cu proverbiala sa blândețe. Tot trecând și stăruind în preajma săpăturilor și a lucrărilor la soclu, ne gândeam la întrebarea care ar urma firesc: oare ce i-am răspunde noi? L-am ruga de iertare, i-am mărturisi, cât mai convingător posibil, că am donat acest bust orașului său drag Timișoara, nicidecum ca „monument” întru slava propriei sale persoane, pentru că prea bine știm cât de mult îi displăcea așa ceva. L-am mărturisi că am împlinit totul numai în nădejdea neuitării și în speranța ca cei care trec prin fața acestui bust să-și amintească sau să aibă curiozitatea să afle, și pe această cale, mai multe despre altruismul său, despre respectul său adânc față de fiecare suflet de om, să afle despre cumpătarea și modestia sa de excepție și despre lucrarea sa de-o viață, numai și numai în folosul semenilor săi, a Bisericii, a Teologiei, a culturii. L-am mai mărturisi că am donat acest bust nu în ultimul rând în nădejdea firavă, dar posibilă, că vreunui sau altuia dintre trecători Mitropolitul Nicolae îi va deveni pildă de urmat pentru propria viață.

L-am ruga să se bucure că în această zi atât de însorită ne-am adunat aici întru amintirea și pomenirea sa, la cinci ani de la mutarea sa la Domnul. Că ne-am adunat aici nu oricum, ci în spirit ecumenic și european, tineri și vârstnici de toate etniile și religiile Timisoarei, ducând mai departe flacăra dragostei față de aproapele nostru, negreșit în spiritul unității creștine, care îi stătea atât de mult la inimă! L-am spune că ne-am rugat așa cum am făcut-o, de exemplu, la punerea pietrei de fundație a blocului operator al Spitalului de Copii, în anul 1995, la inaugurarea acestui bloc în anul 1996 și la inaugurarea clădirii mari a Pediatriei, după restaurarea totală, la standarde europene, în anul 2004. Ne-am rugat, aflându-ne alături de reprezentanții celorlalte culte din Timișoara. Și chiar dacă azi nu mai sunt fizic prezenți, ca atunci, nici prietenii săi buni, trecuți deja în veșnicie, Prim-Rabinul Neumann, Episcopul Kräuter și atâția alții, noi ne-am rugat cu rugăciunea domnească – fie cu voce tare sau în tăcere - împreună, așa cum ne-a învățat el.

ADNOTĂRI TEOLOGICE (VI)

† DANIL Arhiereul

Literare: Moise la piramide: Aflându-se la vârsta celei de-a treizeci și treia rotații a vieții sale în jurul soarelui și ajugând împreună cu fiica lui faraon, cea prin care Dumnezeu i-a salvat viața din apele Nilului, în fața străvechilor piramide din Egipt, Moise ar fi putut avea înalte trăiri duhovnicești launtrice. Astfel, în fața unei piramide, lui Moise i se descoperă vedenia rugului aprins, de care va avea parte în realitate peste patruzeci și șapte de ani, pe când păștea oile socrului său letro, preotul din Madian, în pustiul Sinai. În fața altei piramide Moise ar fi putut vedea cu mintea minunea despărțirii și a trecerii Mării Roșii, cu poporul ales al lui Istael. În fața celei de-a treia piramide, lui Moise i se descoperă cea mai mare minune a Vechiului Testament: primirea Legii pe muntele Sinai. În sfârșit, în fața celei de-a patra piramide, Moise contemplă cu ochii minții Țara Canaanului de pe vârful muntelui Nebo și despărțirea și trecerea minunată a Iordanului de către poporul dezrobit, sub călăuzirea lui Iosua, urmașul său; lucru care se va întâmpla abia peste optzeci și șapte de ani.

Nu știm dacă aceste descoperiri și trăiri au fost sau nu, cu adevărat; dar cu siguranță ar fi putut fi! Pecetluite în cartea tainelor lui Dumnezeu, acestea ne-au străfulgerat prin minte în raza de lumină a unui gând literar. Cu adevărat însă, minunile lui Moise și minunile din viața lui Moise sunt piramide ale spiritului, mai înalte și mai durabile decât piramidele Egiptului.

Piramida lui Deceneu: Ridicată pe pământul binecuvântat numit „Lazuri”, între Calea Mare și Calea Țarinii, dincolo de Crucea de astăzi a Vasilonilor, din porunca lui Deceneu, la vârsta maturității sale spirituale, și isprăvită prin osârdia celor doisprezece discipoli ai săi și prin osteneala și sudoarea sutelor de truditori, piramida dacică din pietre mari de râu și pietre cu fosile multimilenare, avea pe fiecare din cele patru laturi ale sale o lungime de câte 40 de picioare, iar înălțimea acesteia ajungea la 153 de coți (după Ioan 21, 11). Cele patru fețe ale piramidei lui Deceneu sunt îndreptate înspre cele patru puncte cardinale: înspre Cetățile Dacice la răsărit, exprimând veșnicia, înspre biserica de la Densuș la asfințit, simbolizând trecutul, înspre vârful Retezat la miazăzi, închipuind viitorul și înspre Prislop la miazănoapte simbolizând prezentul.

În vârful piramidei dacice tronează piatra de culoarea cerului, cu o cruce albă pecetluită în ea, chiar de la Facerea lumii, piatră sprijinită pe alte trei pietre mari: o piatră roșie vulcanică, un cuarț galben din Galbena și un granit albastru din Râul Mare. O alee din 77 de pietre mari de moară, adunate din Țara dinozaurilor, duce dinspre asfințit înspre baza piramidei, care așteaptă ca umbra vârfului Retezat, să-i atingă latura dinspre miazăzi în locul însemnat de o piatră cu luna nouă plămădită în ea.

Între pietrele mari de râu din piramida dacică suflarea de veacuri a vântului aduse semințele feluritelor flori, care, prinzând rădăcini în țărâna adunată între pietre, îmbrăcau în fiecare primăvară cele patru triumfiuri ascuțite ale piramidei în neasemuite covoare vii, țesute din margarete și romanițe, sânziene și fori de măceș, iar în vârf strălucea și lumina Floarea de Colț, simbolul ancestral al Daciei spirituale.

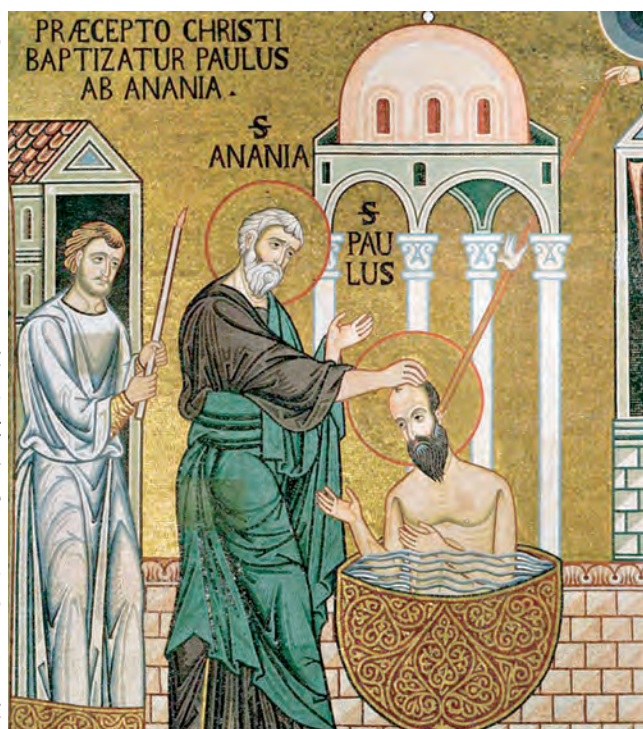
Fiecare piatră din piramida lui Deceneu ascundea și ascunde o rațiune divină sau un gând al lui Dumnezeu, Creatorul cerului și al pământului, iar înlăuntrul piramidei ardea și arde încă rugul aprins al Rugăciunii neîncetate, având în semnul crucii din piatra din vârful piramidei, o limbă de foc a Sfințelor Rusalii. În toate nopțile senine, câte 24 de stele ale cerului, împletesc, rând pe rând, câte o cunună de raze tainice deasupra Piramidei lui Deceneu, cunună care, în zorii fiecărui răsărit de soare, se contopește cu lumina marelui astru al zilei.

În pietrele din piramida dacică sunt pecetluite rugăciunile și nădejtile tuturor dacilor și ale urmașilor lor, precum și viziunile și visele preoților daci și descoperirile marelui lor preot, Deceneu, care încă așteaptă să fie dezvăluite și înțelese de către contemporani.

Epistola (necanonică) a lui Saul din Tars către concetățenii săi: Temnița din Roma, 15 iunie, anul 67. Saul din Tarsul Ciliciei, zis și Pavel, făcător de corturi din tată-n fiu, evreu dintre evrei, după lege fariseu, răsărit din seminția lui Veniamin, ucenic oarecând al lui Gamaliel din Ierusalim și împreună ucenic cu Ștefan; ales, chemat și rânduit, pe drumul Damascului, pentru a fi apostol al lui Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, în slujirea Duhului Sfânt și în propovăduirea Evangheliei Sale, cu binecuvântarea și spre slava lui Dumnezeu Tatăl și spre zidirea Bisericii Lui; înlănțuit de credința și dragostea lui Hristos – Mesia Cel făgăduit și așteptat de veacuri să vină în lume; fiind

întemnițat acum din pricina vestirii Evangheliei și așteptând din zi în zi să fiu eliberat din cortul acesta pământesc, prin sabia împăratului, la voia lui Dumnezeu; către voi, cei de o seminție și de un neam cu mine, credincioși în Legea și evanghelia lui Moise și către voi toți cei de alte neamuri rătașiți în credințele voastre: Fost-a om trimis de la Dumnezeu – numele lui era Ștefan, Arhidiaconul și cel dintâi martir creștin, la a cărui ucidere cu pietre, pentru propovăduirea și mărturisirea descoperirii lui Hristos Cel mort și Înviat, șezând de-a dreapta Tatălui, mi-am dat și eu consimțământul, cerând și primind apoi scrisori arhieresti din Ierusalim, pentru ca să aduc aici, legați din Damasc, pe cei ce-i voi găsi mărturisind credința în Iisus Hristos Fiul lui Dumnezeu. Dar călătorind pe drumul Damascului, într-o zi pe la amiază, s-a petrecut minunea minunilor din viața mea, descoperindu-mi-se în negrită slavă dumnezeiască chiar Cel pe ai Cărui ucenici mă grăbeam să-i prind și să-i leg în Damasc. Lumina dumnezeiască a Celui Înviat m-a orbit trupește, trei zile și trei nopți – dar m-a luminat pentru veșnicie – până când binecredinciosul ucenic Anania din Damasc, trimis de Însuși Cel ce mi s-a arătat pe Cale și și-a pus mâinile peste mine, făcând să cadă solzii de pe ochii mei, primind apoi Botezul în Numele lui Iisus Hristos. Scăpat din Damasc într-o coșniță, răpit am fost până la al treilea cer, în trup sau fără trup, nu știu, Dumnezeu știe, unde am auzit cuvinte de nespus și cântări cerești de negrită, pe care le-am turnat apoi, rând pe rând, în potirul celor patrusprezece Epistole ale mele, scrise până acum; prin aceasta, adresată vouă, celor din Tarsul Ciliciei, să pecetluiesc numărul lor, după numărul celor cincisprezece zile petrecute de mine împreună cu Chefa, zis și Petru, în Ierusalim, după cei trei ani în care m-am retras în Horebul meu din Arabia.

Întărit și purtat de Duhul lui Dumnezeu, am străbătut de cinci ori Imperiul Roman, al cărui cetățeam încă sunt, de-a lungul și de-a latul împărăției cezarului, vestind, precum Ioan Botezătorul în pustia Iordanului, Împărăția lui Dumnezeu și întemeind comunități și Biserici creștine prin cetățile și orașele provinciilor romane, din Siria până în Spania, din Ierusalim până la Roma, din Efes până în Atena, din Colose până în Corint și din Filipi până în Tesalonic. Am fost în Asia și în Ahaia, în Macedonia și în Dalmația, în Galatia și în Creta, în Cipru și în Italia. Peste tot și tuturor L-am descoperit și L-am făcut cunoscut pe Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul și Judecătorul tuturor oamenilor. Am învățat și am scris, am îndreptat și am mustrat, m-am rugat și am îndrumat căutând să risipesc norul întunericului din lume și să aduc împreună cu ceilalți apostoli seninul credinței creștine și lumina Învierii „Soarelui Dreptății”. Nu puține au fost piedicile și obstacolele, frații mincinoși și păgânii necredincioși, dar pe oriunde am trecut, am lăsat câte un Timotei sau câte un Tit, câte un Filimon sau câte un Dionisie Areopagitul, câte o Lidia sau Damaris, câte un Acvila și o Priscila. Eu am sădit, Apolo a udat, iar Dumnezeu a făcut și va face să crească!

Doar în Tarsul Ciliciei n-am mai fost de zeci de ani. Dar mă întorc la voi acum prin această Epistolă, scrisă în lanțuri, aducându-mi aminte de voi, pomenindu-vă și îndemnându-vă și pe voi, evrei și neamuri, să credeți în Iisus Hristos, să cunoașteți și să citiți Evanghelia Lui, să iubiți cuvântul Lui, să vă scăldați în apa Botezului Lui, să vă zidiți în Biserica Lui, să vă curățiți în lacrimile pocăinței voastre, să vă cununați cu cununia din Cana Galileii, să vă cuminecați cu Trupul și Sângele Lui, să nu vă despărțiți de Cina Liturghiei Lui, să vă însemnați cu semnul crucii Lui, să vă spălați picioarele unii altora, sporind și adâncindu-vă întru smerenie, înflăcărându-vă întru dragoste de Dumnezeu și de oameni, întărindu-vă în credință, îmbogățindu-vă întru cunoștință și mântuindu-vă prin Harul Lui.

Această epistolă, citită tuturor celor din Tarsul Ciliciei, locul meu de naștere, să o așezați la temelia templului bisericesc pe care îl veți zidi cândva, punând-o într-o amforă de lut pecetluită cu semnul crucii, după ce o veți înmulți și răspândi prin copiere, căci n-am căutat altceva în viață, decât să aduc lumea întreagă pe drumul Damascului, sau să duc drumul Damascului până la marginile pământului. Acum a venit rândul vostru, iubiți concetățeni din Tars! Amin.

Vă îmbrățișează întru Hristos Domnul, al vostru Saul din Tars, zis și Pavel, Apostolul lui Hristos.

PLEDOARIE PENTRU DIALOG ȘI TOLERANȚĂ ÎNTRE OAMENI

Prof. univ. dr. ing. VIDU BIDILEAN
Membru de onoare al Academiei de Științe Agricole și Silvicultură
„Gheorghe Ionescu Șişești”

Dumnezeu ne-a lăsat pe acest pământ ca să trăim, toți laolaltă, împreună. Într-adevăr, aceasta este o realitate cotidiană că ne găsim într-o lume a interdependențelor. Receptăm această sintagmă nu numai la dimensiunea ei obișnuită ci și la cea cerească. Căci ce poate fi mai normal decât să acceptăm interdependența ca premiză a toleranței în orice dialog.

Ideea de interdependență nu este nouă. Încă de la începutul secolului al XVIII-lea, filosoful german G.W.F. Hegel emitea, desigur pe un plan mai larg, conceptul „sein fur Anders» (ființarea pentru altul), ceea ce însemna o implicare mai activă a individului sau grupului în „viața cetății», cum spuneau grecii antici, adică în slujba intereselor sociale omenești. Această implicare nu poate da roade, numai tolerând ascultarea și a altor idei, astfel ca sumum-ul acestora să conducă la progres și pace. În aceeași ordine logică, gânditorul francez Maurice Duverger îndemna la „dialog și toleranță, prin respectarea fiecăruia de a-și exprima liber opiniile”, căci spunea el mai departe, „democrația nu înseamnă debandadă ci libertatea de a te disciplina tu însuși”.

Câtă actualitate au aceste idei în România de astăzi! Dar câți se apleacă oare, asupra lor, în această lume a interdependențelor? Mai asistăm încă, din păcate, la defulări de tot felul, unii considerându-se deținătorii adevărului absolut, sfidând normalitatea.

Recunoscând necesitatea dialogului social, inclusiv între partide, socotim că cel ce este abilitat să poarte discuții trebuie să respecte cu strictețe principiile generale care guvernează acest dialog. Căci, așa cum ne învață și Scriptura, cel ce îmbracă straiul obștesc, se impune să uite de propria lui persoană. De aceea, el trebuie să fie bine pregătit și documentat. Un emisar bun este tot atât de important pentru o cauză, ca un luptător încercat pe câmpul de luptă. Cel investit să poarte dialog se impune să fie pătruns de idealul în care crede și să aibă puterea de a stârni interesul partenerului de discuție pentru convingerile sale.

În același timp, ținuta religioasă, morală și sufletească înaltă trebuie să fie însoțitoare permanentă. Partenerul de dialog se impune să fie conciliant și răbdător, dar și exigent. Cel ce rabdă nu poate fi înfrânt cu ușurință, dimpotrivă, victoria va fi de partea lui. Să nu uităm dictonul după care „răbdarea este o floare ce nu crește în grădina oricui”. În același timp, nu este niciun secret să spunem că în dialog avem nevoie să învățăm chiar și din incisivitatea partenerului. Dar în anumite limite, căci această incisivitate poate degrada în necuviință, așa cum se întâmplă în ultimii ani, în viața social-politică din țara noastră. La rândul ei, paradoxal, această necuviință exacerbă naște teamă, neliniște, agitație, răbufnire din partea unor segmente ale populației. Se mizează probabil pe faptul că toate acestea la un loc, alternate cu promisiuni de tot felul, de cele mai multe ori nefondate sau ilogice pot da rezultate neașteptate. Poate fi și asta o filosofie a gândirii social-politice din zilele noastre până la cele mai înalte niveluri.

Abordând problematica incisivității într-un dialog, credem că nu este chiar necesar să răspundem cu aceeași monedă, deși trebuie spus că nici bunul simț exagerat nu dă rezultate. Oricâte sfaturi am da, nu-1 putem învăța pe fiecare om să se comporte civilizată. Reușita în asemenea situații rezidă mai degrabă în fermitatea și dezinvoltura cu care oferim răspunsuri când o cere situația, ele putând fi chiar zeflemiste (scuze pentru expresie). Până la urmă, vorbele frumoase nu țin de foame. A fi și puțin „fanatic” în susținerea unei idei de adevăr și dreptate bine argumentate, credem că nu-i nici un păcat. Așadar, este preferabil să spunem adevărul pe față, așa cum este el, decât să se mintă cu meșteșug, deși multe adevăruri se spun chiar și în glumă și au același efect.

Asistăm în prezent la prea multe tactici de acuzare în dialogul ce-1 purtăm, ceea ce ne pune mereu în postura de a fi mereu într-o poziție de apărare. Judecând puțin tactica partenerului de dialog, se pare că până la urmă este mai ușor să stai la pândă, să nu te implici în rezolvarea problemelor promise dificile cu care se confundă cetatea iar în momentul oportun, ales cu migală, să ataci cu hotărâre. Această tactică se pare că dă roade până la cele

mai înalte niveluri dar oricum nu pe termen lung. Avem de-a face cu ceea ce se cheamă campanie permanentă asistând la acuze grave pe orice temă minoră reală sau inventată. Activitatea unora se rezumă la fel de fel de întâlniri în țară și străinătate, plâng și deplâng situația „jalnică, disperată, dezastruoasă, moștenită” etc., în care a ajuns țara, fără a pune un deget la zidirea ei. Bine spunea cineva că cel ce nu face nimic, învață să facă rău.

Mai departe. Într-un dialog trebuie să știm să detestăm vanitatea și ambiția neargumentată sau chiar ridicolă a unor parteneri. Cel ce are menirea să reprezinte o temă oarecare, în relațiile cu alte entități, trebuie să fie înzestrat cu temperament echilibrat și puternic, pătruns de o vocație autentică a demnității permanente și a lucidității. (Când m-am referit la entități m-am gândit și la partide).

Desigur, într-un dialog se pot face și concesii de moment sau chiar pe termen lung. Dar niciodată nu vom acorda

concesii de principiu care încalcă identitatea și obiectivele fundamentale ale entității. Orice compromis trebuie să fie în deplină concordanță cu conștiința datoriei de împlinite. Se cunoaște că, în sinea lui, compromisul nu este de lepădat, deși trebuie menționat că sensul pe care-l îmbracă uneori poate fi dăunător. De aceea, compromisul trebuie dublat de prudență, căci graba, ca și mânia de altfel, sunt contrare unui dialog autentic, civilizat și eficient. Practica multor echipe de conducere a demonstrat că avem datoria să fim mereu prudenți în orice act. S-a instalat la noi, din păcate, o suspiciune permanentă, ca să nu folosim o expresie mai dură, care aduce mult rău țării. Ca rațiune practică, fondată pe nevoia de prevedere, prudența aduce uneori foloase mai mari decât lupta deschisă, oarbă chiar, dacă ea este un fel de boală a acestei rațiuni practice. Nu în zadar se spune că „prudența este mama înțelepciunii”.

Ca ideal și misiune a celor ce conduc dialogul trebuie să aibă atracție și valoare cu totul aparte, atribuindu-i și alte însușiri cum ar fi: cultură generală aleasă, politețe, abordare metodică a chestiunilor invocate, puterea judecății limpezi, flexibilitatea asociată cu consecvență, putere de adaptare, tact, temperament, stăpânire de sine, rezistență fizică și nu în ultimul rând, respect mutual. Să nu uităm că în orice relație respectul și încrederea reciprocă este o sursă a succesului.

În general, dintre entități sunt o realitate a vremurilor de astăzi. Și dacă este așa, promovarea lor ca stil și metode de muncă, trebuie să fie consemnate în strategii, programe, oferte, inclusiv electorale, și, nicidecum invective. Unele comportamente recente sunt exemple în acest sens.

În fine, pe un plan mai precis, miza succesului României este prea mare pentru orice viitor dialog, într-o manieră civilizată, reală și constructivă în fața unor probleme cu care se confruntă lumea de astăzi, inclusiv România: suveranitate, independență, unitate și indivizibilitate, așa cum se consemnează în legea supremă a țării, Constituția României.

A vorbi civilizată într-o lume bulversată nu e niciun păcat.

CREDINCIOȘI BĂNĂȚENI ÎN GEORGIA ȘI ARMENIA

Preot dr. IONEL POPESCU

Cu ajutorul lui Dumnezeu și binecuvântarea Părintelui Mitropolit Ioan al Banatului, un grup de credincioși bănățeni, însoțiți de preoții Ionel Popescu, Eugen Babescu și arhidiaconul dr. Ștefan Ioan Stratul, a efectuat o călătorie spirituală în Georgia și Armenia, țări care impresionează prin istoria, cultura, viața bisericească, tradițiile străvechi, bisericile și mănăstirile ctitorite cu multe secole în urmă și păstrate în forma lor originală, unele fiind înscrise în patrimoniul mondial UNESCO.

Georgienii și armenii fac parte din rândul celor mai vechi și mai năpăstuite popoare ale lumii. Situate în zone râvnite de marile puteri din răsărit și apus, din miazăzi și miazănoapte, Georgia și Armenia au fost atacate, jefuite și stăpânite, de-a lungul vremii, de perși și arabi, de turcii selgiucizi și mongoli, de macedonieni, romani și bizantini, de Imperiul țarist și de Uniunea Sovietică, dar au reușit să-și păstreze credința, identitatea națională și culturală.

Georgia, numită în izvoarele antice și bizantine, Iberia sau Iveria (sovieticii au numit-o Gruzia, denumire neacceptată de georgieni), astăzi cu o populație de aproximativ 3,5 milioane locuitori, se află sub patronajul spiritual al Sfântului Mare Mucenic Gheorghe, purtătorul de biruință și, potrivit tradiției, a fost încreștinată de către Sfântul Apostol Andrei. Misiunea sfântului Andrei de răspândire a Evangheliei a fost continuată de către Sfânta Nina (Nino), „cea întocmai cu apostolii și luminătoarea Georgiei”, pomenită de Biserica noastră la 14 ianuarie. Născută la sfârșitul secolului al III-lea, în Capadocia, Sfânta Nina, verișoara sfântului Gheorghe, s-a format duhovnicește la Ierusalim, fiind ucenica bătrânei monahii Niofora.

Cu ajutorul Maicii Domnului, de la care a primit, în vis, o cruce făcută din tulpini de viță de vie pe care a împodobit-o cu o șuviță din părul său, păstrată acum în biserica Sioni din Tbilisi, tânăra Nina a plecat din Cetatea Sfântă în țara sa de origine, Iveria, cu dorința fierbinte de a se închina cămășii Mântuitorului, cumpărată de un evreu și adusă în capitala țării, Mtskheta. Din anul 315 și până la 14 ianuarie 338, când a trecut la Domnul, sfânta Nina, având darul săvârșirii de minuni, a propovăduit Evanghelia poporului georgian, convertindu-l și pe regele Mirian al III-lea. Astfel, la anul 337, creștinismul a devenit deja religie de stat în Georgia.

Armenia, țară cu aproximativ 3 milioane de locuitori (cca 8-10 milioane de armeni locuiesc în diaspora), și cu o istorie străveche, a primit cuvântul Evangheliei de la Sfinții Apostoli Iuda Tadeul și Bartolomeu.

Un rol esențial și providențial în răspândirea credinței creștine pe meleagurile Armeniei a avut sfântul Grigorie supranumit Lusavoriț (Luminătorul) care a introdus limba armeană în predică și în cultul bisericesc, l-a botezat pe regele Tiridate al II-lea (261-317), armata și pe sfetnicii acestuia. Sfântul Grigorie a organizat Biserica armeană, i-a stabilit centrul la Ecimiadzin, a înființat 12 eparhii și a hirotonit episcopi pe fiii foștilor preoți păgâni, catehizați și botezați de el. Datorită misiunii evanghelizatoare a sfântului Ierarh Grigorie Luminătorul (pomenit la 30 septembrie), Arhiepiscopul Armeniei celei Mari, țara sa este primul stat din lume care a adoptat creștinismul ca religie de stat, în anul 301.

Inventarea de către arhimandritul Mesrop a alfabetului armean, a favorizat traducerea Bibliei în limba armeană, la anul 410, după versiunea siriană Peșito (simplă), iar în anul 432 după Septuaginta.

Din cauza luptelor cu perșii, Biserica armeană nu a fost reprezentată la Sinodul IV ecumenic de la Calcedon (451) și, în anul 506 a respins hotărârile acestuia.

Încercările făcute de Biserica Ortodoxă pentru a-i convinge pe armeni să accepte doctrina hristologică de la Calcedon au rămas fără rezultat, așa încât Biserica Armeniei face parte din rândul bisericilor necalcedoneene sau monofizite, numite și Biserici vechi-orientale.

Patrimoniul bisericesc ctitorit de georgieni și armeni de-a lungul celor peste 17 secole de la încreștinarea oficială este impresionant. Bisericile și mănăstirile Georgiei și Armeniei, care au scăpat de distrugerile survenite în urma multelor invazii ale popoarelor păgâne și a tăvălugului sovietic, ridicate pe locuri înalte, sunt construite din piatră în formă de cruce, cu boltă centrală, unele având turnul clopotniță separat, însă pe alocuri se mai păstrează

lăcașuri de cult în stilul basilical.

Vizitarea lăcașurilor de cult ale Georgiei, printre cele mai vechi ale lumii creștine, a început cu catedrala Bagrati din Kutaisi și cu mănăstirile Motsameta (a martirilor), construită în secolul X pe locul unde au fost martirizați georgienii care au refuzat să accepte islamul și biserica Gelati (sec. XII), ridicată de regele David „constructorul”.

O scurtă oprire în orașul istoric Gori, locul natal al lui Iosif Visarionovici Stalin, ne oferă prilejul de a vorbi despre atrocitățile săvârșite din ordinul său la adresa ierarhilor, preoților, monahilor și credincioșilor din URSS și despre distrugerea bisericilor ori transformarea lor în depozite și săli de petreceri.

Deplasarea la Uplistsikhe („fortăreața lui Dumnezeu”), orașul săpat în stâncă ne familiarizează cu locuințele și tunelele subterane din secolul al VII-lea î.Hr., cunoscute datorită stilurilor diferite de cioplire a pietrei specifice Anatoliei și Iranului, îmbinate, mai târziu, cu elemente din arhitectura creștină. De altfel, în secolul al IX-lea, în acest loc a fost ridicată și o biserică.

Mtskheta, fostă capitală a Regatului Iberiei, locul convertirii georgienilor la creștinism în anul 337, este un complex bisericesc intrat, din 1994, în patrimoniul mondial UNESCO.

Catedrala Svetitskhaveli de la Mtskheta a fost finalizată în anul 1029, peste ruinele unei biserici din secolul al IV-lea, ridicată de regele Mirian al III-lea. Potrivit tradiției georgiene, această biserică a fost ridicată la dorința Sfintei Nina, deasupra locului unde a fost îngropată credincioasa Sidonia cu cămașa Mântuitorului, pentru care soldații romani au aruncat sorți.

Mănăstirea Jvari (mănăstirea Crucii), înscrisă în patrimoniul UNESCO, aflată lângă

Mtskheta, datează din secolul al VI-lea și a devenit un important lăcaș de pelerinaj pentru credincioșii georgieni. Edificarea bisericii s-a făcut pe locul unde era un templu păgân, deasupra căruia Sfânta Nina a ridicat o sfântă cruce.

Vizita la biserica ortodoxă Gergeti (Tsminda Sameba – Sfânta Treime), monument remarcabil de arhitectură georgiană, a lăsat impresii de neuitat în sufletele noastre.

Situată într-un cadru natural de excepție, nu departe de muntele Kazbeh (5033 m), la o altitudine de 2170 m (am urcat cu mașini de teren), biserica a fost ridicată în secolul al XIV-lea, în formă de cruce greacă înscrisă și păstrează în interior fragmente de frescă, iar în exterior basoreliefuluri cu motive florale și geometrice.

Clupe de adevărată înălțare duhovnicească am trăit la mănăstirea „Sfântul Gheorghe” din localitatea Bodbe, loc de pelerinaj pentru credincioșii georgieni și pentru numeroșii pelerini veniți să se închine la moaștele sfintei Nina, cea întocmai cu Apostolii.

Construită în secolul al IX-lea, peste mormântul Sfintei Nina (prăznuită la 14 ianuarie), păstrat în biserică, mănăstirea Bodbe a găzduit, de-a lungul vremii o Școală teologică și o Școală de cântăreți bisericești. Puterea sovietică a închis-o și a transformat-o în spital, viața monahală fiind reluată la Bodbe abia după 1990.

La întoarcerea spre Tbilisi, vizităm orașul istoric Signaghi, unul dintre cele mai frumoase ale Georgiei, apoi poposim la catedrala Sfânta Treime din capitala țării, cunoscută și sub numele de Sameba.

Impunătoarea biserică patriarhală din Tbilisi (84 m înălțime), simbol al remașterii naționale georgiene, a fost construită între anii 1995-2004, și este o sinteză a stilului tradițional georgian conturat în epoca bizantină și în celelalte etape istorice, până în actualitate.

Complexul bisericesc din Tbilisi este format din catedrală (cu nouă capele și subsol), clopotniță, reședința patriarhală, o mănăstire, corp de chilii, seminar și academie teologică.

De la admirabila catedrală patriarhală, ne îndreptăm spre biserica „Adormirea Maicii Domnului”, cunoscută cu numele Sioni, fostă catedrală, unde ne închinăm în fața raclei cu capul sfântului apostol Toma și a crucii Sfintei Nina, dăruită de Maica Domnului – așezată în partea dreaptă a iconostasului. Construcția acestei minunate biserici a început în secolul al V-lea și a fost finalizată în anul 639.

În frumosul și dinamicul oraș Tbilisi, așezat pe malurile râului Mtkvari, fondat în veacul V d.Hr., vizităm în continuare, biserica Meteki, zidită în secolul al XII-lea, de către regele Vakhtang Gorgasali, a cărui statuie ecvestră

domină împrejurimile, trecem prin orașul vechi, urcăm cu telecabina pe o colină, de unde admirăm minunata panoramă a capitalei georgiene și vizităm fortăreața Narikala.

Cu sufletul înmiresmat de bucuria călătoriei efectuate pe meleagurile binecuvântate ale Georgiei, ne îndreptăm spre Armenia, țară cu istorie zbuciumată și cu un patrimoniu bisericesc, cultural și spiritual inestimabil.

Primul obiectiv al vizitei noastre în Armenia este mănăstirea Goshavank, unul dintre cele mai importante așezăminte monahale, culturale și educaționale ale țării.

Construită în secolele XII-XIII, peste ruinele unei mănăstiri din secolul VI, mănăstirea Goshavank (*vank* înseamnă mănăstire), cu biserica sfântul Grigorie Luminătorul, a avut un rol important în viața bisericească și culturală a Armeniei. Printre altele, așezământul monahal, azi fără viețuitori, a găzduit o școală și a rămas în memoria colectivă ca locul în care Kirakos Gandzaketsi, om de știință armean, a scris Istoria Armeniei.

Următoarea noastră destinație este mănăstirea Haghpat (Haghpatvank), ridicată în secolul X, de către sfântul Nishan. Fiind o capodoperă a arhitecturii religioase armene și un centru important de educație religioasă în Evul Mediu, mănăstirea Haghpat a fost inclusă în patrimoniul UNESCO (1996).

Cele trei biserici ale complexului monahal, două închinată sfântului Nishan și una sfântului Grigorie Luminătorul, au fost construite între anii 966-967 și 967-991, respectiv 1005. De altfel, una dintre particularitățile așezămintelor

monahale este aceea că pe lângă fiecare a fost ridicată și o biserică închinată Sfântului Grigorie Luminătorul. De asemenea, bisericile și mănăstirile armene sunt împodobite cu aproximativ 8000 de sfinte cruci sculptate în piatră, foarte vechi și noi deopotrivă, fiecare având o altă broderie sculptată, care impresionează prin frumusețea și prin finețea execuției.

Prima zi a periplului nostru misionar prin Armenia se încheie cu vizita la mănăstirea Sevan (Sevanavank), situată pe o mică peninsulă a lacului cu același nume. Inițial, această mănăstire a fost construită în anul 874 pe o mică insulă a lacului Sevan (1900 m deasupra nivelului mării), însă în anii 30 ai secolului trecut, la ordinul lui Stalin, lacul cu cea mai mare întindere din regiunea Armeniei și a Caucazului, a fost parțial secăt prin folosirea apei la irigații, ceea ce a condus la scăderea nivelului acestuia și la formarea peninsulei actuale. Urcușul spre mănăstire este destul de anevoios, însă osteneala acumulată după urcarea sutelor de trepte abrupte ne este răsplătită pe deplin, panorama care se deschide asupra lacului și a împrejurimilor fiind încântătoare.

Ziua următoare este consacrată deplasării la mănăstirile Haghartsin și Geghard.

Mănăstirea Haghartsin a fost ridicată în secolele X-XIII și este situată într-un cadru natural superb. Frumusețea așezământului înconjurat de păduri a atras atenția unui șeic din Emiratele Arabe Unite, care a donat o sumă impresionantă de bani pentru restaurarea sa și construirea unui drum de acces până la mănăstire. Complexul monahal este format din trei biserici, o trapeză și câteva capele.

Biserica principală, închinată Maicii Domnului, numită și Astvasatsin, a fost construită în anul 1201. Biserica sfântul Grigorie Luminătorul și biserica sfântul Ștefan au fost ridicate în secolele X-XI și, respectiv, la 1244.

Mănăstirea Geghard, a celor 7 biserici sau mănăstirea celor 40 de altare, este cel mai vechi așezământ monahal din Armenia, aflat pe lista patrimoniului mondial UNESCO. Numită și „mănăstirea sulii”, pentru că aici a fost păstrată vreme de 500 de ani lancea cu care a fost străpunsă coasta Mântuitorului (păstrată acum la Ecimiadzin), mănăstirea a fost fondată de către sfântul Grigorie Luminătorul, pe la anul 305. Paraclisul săpat în stâncă, în care se ruga sfântul Grigorie Luminătorul a fost distrus de arabi în secolul al IX-lea, fiind refăcut în secolul al XIII-lea.

În continuare, vizităm orașul Dilijan, una din cele mai cunoscute stațiuni turistice din Armenia, în apropierea căreia se află mănăstirea Agartsin, ctitorită în Evul Mediu.

Vizita la complexul de la Garni, construit de către regele Tiridat I, în anul 77 d.Hr., ne familiarizează cu istoria regiilor Armeniei. Reședința a regalității armene, pentru o lungă perioadă de timp, complexul de la Garni adăpostește unul din vechile temple păgâne (greco-roman), foarte bine conservat, unicul din perioada precreștină a acelor locuri, închinat zeului soarelui, Mithra. În acest loc se mai păstrează ruinele palatului și ale băilor regale, împodobite cu mozaicuri lucrate, cu măiestrie, în piatra de diferite nuanțe. Lângă templu pot fi văzute și ruinele vechii biserici, construită în formă de cruce.

Programul zilei următoare cuprinde deplasarea la Khor Virap („fântână” sau „groapă adâncă”), străveche așezare monahală și loc de pelerinaj pentru credincioșii armeni, situată în câmpia Ararat (azi, în Turcia), la câțiva kilometri de muntele pe care s-a oprit corabia lui Noe, lângă granița închisă cu Turcia.

Istoria acestui așezământ monahal începe cu sfântul Grigorie Luminătorul, întemnițat de regele păgân Tiridates al III-lea vreme de aproape 14 ani într-o grotă adâncă de pe vârful dealului din valea Ararat. Chinuit mulți ani de o boală gravă, regele a fost nevoit să apeleze la sfântul Grigorie și acesta, prin puterea lui Dumnezeu, l-a vindecat, l-a convertit și, astfel, Armenia a devenit primul stat creștin din lume, la anul 301. Peste grotă înspăimântătoare în care a fost întemnițat sfântul Grigorie, vizitată de mii de închinători, a fost ridicată o biserică de tip basilical. În anul 642, la Khor Virap a fost zidită prima capelă cu hramul sfântul Grigorie Luminătorul, iar în anul 1662 a fost ridicată biserica „Sfânta Maică a lui Dumnezeu”.

Acest loc binecuvântat, de mare însemnătate pentru istoria Bisericii ortodoxe, ne impresionează profund, așa după cum ne impresionează, de asemenea, muntele biblic Ararat, muntele sfânt al tuturor armenilor, cu altitudinea de 5137 m, pe care-l privim la plecare, cu atenție, cu interes și, mai ales, cu multă emoție.

Ne îndreptăm apoi spre complexul monahal de la Noravank, situat într-un canion de stânci înalte, prăpăstioase, de culoare roșie-cărămizie. Călătoria pe o șosea nu foarte bine întreținută este destul de dificilă, însă este compensată de peisajele montane, cu satele armene înșirate pe văi și înălțimi amănunțite.

Ctitorit în anul 1205, complexul mănăstiresc Noravank, reședință episcopală și princiară în secolele XIII-XIV, este format din două biserici și un paraclis. Biserica Astavatsatsin (închinată Maicii Domnului), finalizată în anul 1339, este opera cunoscutului sculptor și miniaturist Siranes Momik, înmormântat în apropierea ei. Lăcașul de cult are parter și etaj, urcarea și coborârea din biserică făcându-se pe treptele de piatră înguste ale unei scări zidite pe fațada exterioară a naosului.

Mănăstirea Noravank, împodobită cu sfinte cruci sculptate în piatră, adevărate comori ale artei sculpturale armene, a avut, multă vreme, un rol însemnat în viața bisericească și culturală a Armeniei.

Următoarea destinație a călătoriei noastre spirituale prin Armenia este capitala țării, Erevan, unul dintre cele mai vechi orașe ale lumii locuite continuu (a fost fondat cu 29 de ani înaintea Romei).

Fondat în secolul VIII î.Hr., orașul a supraviețuit multor cuceriri și stăpâniri străine și a cunoscut o dezvoltare semnificativă în veacul al XX-lea, având azi peste un milion de locuitori, este o capitală modernă, cu bulevarde largi și curate, flancate de clădiri cu arhitectură veche și actuală și cel mai important centru politic, administrativ, cultural și economic al țării.

Turul de oraș include centrul vechi, Piața Republicii, Universitatea, Parlamentul, Palatul Prezidențial, Opera, Muzeul de Istorie al Armeniei. Admirăm, de asemenea, catedrala Sfântului Grigorie Luminătorul, construită în anul 2001, cea mai mare catedrală armeană din lume și biserica Avan, cea mai veche din Erevan.

Ultima zi a șederii noastre în Armenia este consacrată vizitei la ruinele templului păgân al zeului armean Tir din Zvartnots (sec. VII) și la Ecimiadzin („locul în care Iisus a coborât din ceruri”).

Complexul bisericesc din Ecimiadzin, reședința Patriarhiei (Catholicosului) Armene, numit de locuitori „Vaticanul Armeniei”, este considerat, pe bună dreptate, capitala spirituală a acestei străvechi țări creștine.

Vizita la reședința Catholicosului armean este precedată de închinarea în biserica sfintei mucenițe Ripsimia (Hripsimia), prăznuită și de Biserica noastră la 30 septembrie, împreună cu sfântul Grigorie Luminătorul, cu sfânta Gaiani și cu alte 32 de mucenițe. Biserica a fost sfințită în anul 618 și adăpostește sub Sfântul Altar mormântul sfintei Ripsimia, martirizată în anul 290 din ordinul regelui Tiridat, la dorința împăratului Dioclețian, căruia a refuzat să-i fie soție.

Impresionați de viața curată, de credința și jertfa acestei fecioare creștine, ne îndreptăm spre impunătorul sediu al Patriarhiei Armene condusă, între anii 1955-1994, de catholicosul Vasken I, născut în România, foarte apreciat și iubit de către conașionalii săi (ghidul preciza că portretul său se află aproape în toate casele armenilor).

În incinta generoasă a patriarhiei se află cea mai veche catedrală din lume construită, potrivit tradiției, între anii 303-301, de către sfântul Grigorie Luminătorul, inclusă în patrimoniul UNESCO. Lăcașul de închinare a fost distrus în timpul numeroaselor invazii și reconstruit, așa încât astăzi încorporează diferite stiluri ale arhitecturii armenie și este împodobit cu picturi ce datează din secolele V-VI. Mâna dreaptă a sfântului Grigorie Luminătorul se află în catedrala din Ecimiadzin, capul și mâna stângă la mănăstirea Marea Lavră din Muntele Athos, o părticică din sfintele sale moaște odihnește la biserica „Sfântul Gheorghe Vechi” din București, iar celelalte moaște au fost duse la Napoli.

Complexul catholicosului mai cuprinde reședința oficială a patriarhului armean, seminarul teologic și muzeul cunoscut în toată lumea pentru obiectele de cult, miniaturile și manuscrisele sale inestimabile, între care se află „Evanghelia de la Ecimiadzin”.

Cuprinși de negrăite emoții, ne închinăm în fața sulitei folosite pentru a străpunge coasta Mântuitorului, în fața icoanelor cu lemn din corabia lui Noe și cu un fragment din dantura Sfântului Ioan Botezătorul.

Prin purtarea de grijă a bunului Dumnezeu, am avut, așadar, bucuria de a vizita două țări Georgia și Armenia - cu o istorie, viață politică, socială și culturală captivantă și nu de puține ori zbuziată și însângerată. Leagăm al unor străvechi civilizații, Georgia și Armenia au, de asemenea, un patrimoniu bisericesc, spiritual și artistic demn de toată admirația, pe care-l păstrează și-l îngrijesc cu respect și cu dăruire.

Monumentele străvechi, bisericile și mănăstirile zidite cu multe secole în urmă – unele incluse în patrimoniul mondial UNESCO – grăiesc de la sine despre lupta acestor popoare pentru apărarea credinței, a valorilor și a identității naționale.

Înnegrise de fumul lumânărilor, cu puținele fragmente de frescă scăpate de la distrugere, cu iconostase având doar registrul cu icoanele împărătești (la armeni, fără iconostas), bătrânele biserici zidite din blocuri de piatră, cu pardoseala originală din piatră, fără ferestre, sisteme de iluminat și de încălzire, transmit miilor de pelerini, turiști, vizitatori, un minunat simțământ de simplitate și smerenie, un duh de viață creștină autentică, specifică Bisericii primare.

Pe lângă acestea, farmecul călătoriei noastre prin Georgia și Armenia a fost sporit de frumusețile naturale, de produsele gustoase ale cunoscutei lor gastronomii, de podgoriile care ne-au oferit spre degustare apreciatele vinuri, de bogăția tradițiilor și a folclorului lor, bucuria și emoția acestei neuitate călătorii spirituale fiind amplificate de rugăciunile dimineții și ale serii, de acatistele citite și cântările noastre bisericesti, precum și de explicațiile teologice oferite grupului de credincioși.

ÎNTÂLNIREA TINERILOR ORTODOCȘI LA CRAIOVA

Preot NICHIFOR TĂNASE

În primele zile ale anului nou bisericesc, peste 4000 de tineri ortodocși, reprezentanți ai fiecărei eparhi din cuprinsul Patriarhiei Române, precum și ai comunităților ortodoxe din Republica Moldova, Grecia, Albania, Germania, Franța, Belgia, Italia, Spania, Portugalia, s-au reunit, în duh de comuniune, în capitală Olteniei, la cea de-a șasea ediție a celui mai mare eveniment anual dedicat tinerilor ortodocși din toată lumea. Și Arhiepiscopia Timișoarei a fost reprezentată de o delegație formată din părinții consilieri Zaharia Pereș, și Nichifor Tănase, prof. Daniela Buzatu, inspector la disciplina religie – ISJ Timiș, și 40 de tineri, aflați sub îndrumarea preoților Florin Ioan Băran de la Parohia Șag, Florin Avram de la Parohia Visag și a diaconului Marius Rumega de la Parohia Timișoara-Iosefin.

Nenumărate au fost gândurile și impresiile tinerilor bănățeni cu privire la cele patru zile petrecute în Cetatea Băniei. Bucuria și entuziasmul lor i-au însoțit pretutindeni, manifestându-se mai ales la ceremonia de predare a torței ITO, atunci când torța a fost preluată, în prezența Mitropoliților Irineu al Olteniei și Ioan al Banatului, de tinerii din Timișoara, care vor organiza anul viitor cea de-a șaptea ediție.

„Le mulțumim fraților noștri pentru ospitalitate și găzduire în cetatea Băniei. ITO ne-a readus trăirea rugăciunii în comun, făcându-ne părtași ai aceluiasi potir. Suntem onorați să primim ștafeta ITO, este un moment plin de emoție. Cu acest prilej vă așteptăm cu deosebită bucurie în primul oraș liber de comunism din România, orașul luminii, capitala Banatului, TIMIȘOARA. Veniți în orașul de pe Bega, pentru a-L vedea pe Hristos strălucind cu neapropiata lumină a Învierii!”, a fost mesajul tinerilor bănățeni.

Iată câteva impresii ale acestora:

„Am preluat torța și ne-am luminat drumul înapoi spre casă. A mai trecut o ediție de ITO A șasea ediție care beneficiază de indiferența presei naționale, în ciuda celor 4000 de tineri veniți din toate colțurile lumii într-un singur gând: acela de a fi în comuniune cu oameni ca ei, colegi, modele de viață, tineri de toate vârstele. Încă o ediție care evidențiază tânărul nu ca pe un individ depresiv și pierdut în valorile consumerismului, ci ca pe o flacără

vie, verticală spiritual și în echilibru cu sine și cu lumea care-l înconjoară. Noi ne-am încărcat sufletele și-am plecat mai departe. Timișoara își deschide brațele pentru următoarea ediție. ITO 2019, mulțumiri! Povestea continuă”, a mărturisit tânăra Anastasia Coste.

„ITO este un eveniment mult așteptat de tinerii ortodocși din toată lumea, însă nu este doar un eveniment, ITO este o trăire în care credința, nădejdea și dragostea se unesc pentru a ne oferi o bucurie pe care cu greu o putem descrie în cuvinte. Mulțimea de tineri care se veselește, care se roagă și care mărturisește credința creștin-ortodoxă, la fiecare colț, pe fiecare stradă, în fiecare oraș, ne dăruiește speranța unui viitor

mai bun, un viitor clădit pe temelia Hristos. Într-o zi de mare sărbătoare, de Nașterea Maicii Domnului, am preluat torța cu flacăra ITO la Craiova. Cu multă emoție, șoptind imnul, cu lacrimi în ochi și mâinile tremurânde, țineam torța strâns, că pe cel mai sfânt obiect. Priveam spre mulțime. Am zărit zâmbete largi, ochi înecați în lacrimi, priviri blânde și în acel moment am simțit că am fost părtași ai aceluiasi potir”, a declarat Ana Căbulea din Recaș.

„Întâlnirea Tinerilor Ortodocși ne-a făcut mereu să trăim rugăciunea în comun, iar în acest an ne-am simțit părtași ai aceluiasi potir de credință și bucurie. Acest eveniment reprezintă un pas în plus pentru dezvoltarea mea morală și spirituală, deoarece, cu toate că nu cunoșteam mulți participanți, ne-a făcut să ne simțim că niște frați, mărturisindu-l împreună pe Domnul Hristos. ITO 2019 a fost o ediție specială pentru mine, prin prisma faptului că am fost printre reprezentanții orașului care va găzdui următoarea ediție. Frații noștri din Cetatea Băniei ne-au primit cu dragoste și ne-au înconjurat cu căldura, iar aceste sentimente mă fac să aștept cu nerăbdare momentul în care voi fi voluntar ITO 2020!”, a mărturisit Răzvan Homeag.

„Întâlnirea Tinerilor Ortodocși de la Craiova a fost pentru mine un punct culminant al anului acesta. Am participat și anul trecut la ITO Sibiu, și mi-am dorit extrem de mult să resimt acea bucurie a unității și comuniunii cu alți tineri din toată lumea, care deși ar părea că îmi sunt străini, mi-au fost ca niște frați. M-am bucurat la Craiova că l-am putut mărturisi, din nou, pe Mântuitorul prin toate acțiunile noastre, de la simple plimbări pe străzile orașului, până la sfintele slujbe. În ciuda faptului că, mass-media a ascuns cu totul acest eveniment, oamenii au fost foarte încântați de întâlnirea noastră, văzând în noi bucuria și frumusețea tinereții trăită alături de Hristos. Aștept cu nerăbdare întâlnirea de anul viitor, ce va avea loc în Timișoara! Îmi doresc foarte mult să particip că voluntar și să îi ajut pe toți participanții să se simtă ca acasă în minunatul nostru oraș”, a spus Sorin Marian Budai.

Și Tudor Muntean a dat mărturie despre frumusețea evenimentului. El a spus: „Această esditie a fost una fumoasa din multe puncte de vedere. Câteva dintre lucrurile care m-au determinat să rămân plăcut surprins au fost: spectacolul de lumini, dar și spectacolele muzicale din fiecare seară. Consider că programul întâlnirii a fost făcut astfel încât tinerii participanți să reușească să se cunoască între ei. Un alt lucru minunat a fost participarea din ultima zi la sfințirea mănăstirii de la Maglavit. În concluzie pot spune că această ediție ITO a fost una minunată și deosebită”!

Interesantă este și mărturia tinerei Maria Lăcrămioara Rotărescu: „<<Săracii de voi!>> ne-a strigat un om care a trecut pe un trotuar din centrul Craiovei pe lângă rândul nostru semiordonat de liceeni și studenți care pălăvrăgeau veseli, cu ecusoane pe care scria <<ITO 2019>>, prinse la gât cu șnur albastru. <<Săracii de noi>>. Cuvintele lui mi-au răsănat repetitiv în minte. Le citisem până atunci în privirile sceptice sau de-a dreptul acuzatoare ale multor trecători, fie de vârsta noastră, fie mai trecuți prin viață. Le intuisem în șușotelile femeilor din stația de autobuz sau în ferestrele care au fost închise cu zgomot pe măsură ce șirul nostru trecea prin dreptul blocurilor aflate la stradă. <<Săracii de noi!>> N-a spus-o doar un om care s-a întâmplat să treacă pe un trotuar la un moment dat. Au spus-o, indirect, toți cei care au râs de noi. Dacă ne-ar fi abordat, în loc să aibă prejudecăți, era foarte probabil să râdă cu noi. Fiindcă noi am făcut-o. Am râs până ne-au dat lacrimile, am cântat și am strigat cât ne-au ținut plămâni, am dansat cu oameni pe care nu-i văzuserăm vreodată într-o piață cu fântâni arteziene și muzică bună. Am bătut din palme, am sărit cât de sus am putut cu mâinile ridicate, am făcut hore moldovenești sau oltenești sau de oricare ar fi fost ele – fiecare în felul său – în cercuri concentrice, am chiuit și-am lovit cu foc pământul cu piciorul. <<Săracii de noi!>>! Am auzit o chitară pe o pajiște dintr-un parc și-am fugit într-acolo că să cântăm și noi cu necunoscuții aceia piese cunoscute, apoi ne-am prins în Ciuleandra în mijlocul parcului și i-am învățat și pe străinii entuziaști cum să o danseze. Am fluturat steaguri, ne-am strigat cu bucurie, din tot sufletul, numele județelor din care venim, de parcă România însăși, această fată frumoasă, dar nefericită, s-ar fi făcut atunci auzită. Le-am făcut cu mâna și le-am zâmbit celor ieșiți la balcoane că să ne vadă. Pentru că, desigur, au fost și ferestre care au rămas deschise. Au fost și oameni care ne-au făcut cu mâna și ne-au zâmbit înapoi. Sau care ne-au ieșit în cale cu un lighean mare plin de gogoși calde, pe motiv că așa se cuvine să-ți întâmpini oaspeții. Au fost oameni care ne-au îmbrățișat, care ne-au felicitat, care ne-au încurajat și ne-au spus că ei cred în noi. Și au fost mulți, mulți oameni care ne-au întrebat ce-i cu noi. Ce facem? Cine suntem? Ce ne-a unit? Ce căutăm în orașul lor? Ne-au întrebat pe noi, fiindcă de la TV sau de pe facebook n-au aflat nimic despre asta. Așa cum nu află de șase ani, de când ITO este organizată. E periculos să arăți adevărata față a ortodoxiei. E periculos să riști să schimbi percepția asupra atât de blamaților creștini ortodocși. E periculos să arăți că mulți dintre tinerii României sunt tot <<niște spălați pe creier>>, tot niște <<învechiți>> ori niște <<manipulați>>. Unii care, culmea, se distrează normal. Tinerii ortodocși sunt tot tineri. Oamenii ne-au întrebat ce ne-a unit. Credința, nădejdea, dragostea în și de Dumnezeu, neam, țară. Acestea ne-au unit. Și vor continua să o facă întreaga viață, fiindcă ni le-am asumat în urmă unei analize critice și a unui filtru suprem, pe care îl recomand cu drag: simțirea. Și da, ne definim prin ele. Fiecare e liber să creadă ce vrea. Eu v-am spus ce-am trăit. Și vă mai spun și că ne-ntoarcem de acolo cu mulți prieteni noi, oameni faini, răspândiți prin toată țara, care ne așteaptă la ei cu drag, oricând. Fiindcă ortodoxia, printre altele, are darul ăsta de a te face să simți că aparții Cuiva, că nu ești niciodată singur. Săracii de noi, cât de bogați suntem”!

CÂND ȘI CUM DEVINE TRUPUL NOSTRU „TEMPLU AL DUHULUI SFÂNT”

Preot NICOLAE DALE
Parohia Becicherecu Mic

Sfântul Apostol Pavel, relatează și totodată învață că trupurile noastre sunt mădularele lui Hristos (I Cor. 6, 15); precum și temple ale Duhului Sfânt (I Cor. 6,19); încredințându-ne că va locui în noi și va fi Dumnezeu nostru (II Cor. 6,16), iar noi îi suntem fi și fiice (II Cor. 6, 18).

O definiție a chipului lui Dumnezeu, întipărit în om și o implicare a nemuririi omului în această calitate, ne dă Sfântul Atanasie cel Mare. El spune mai întâi că Dumnezeu a dat omului nu numai existența, ci și capacitatea de a cunoaște. De aceea, le-a dăruit oamenilor ceva mai mult, adică nu i-a creat pur și simplu ca pe niște animale neraționale (necuvântătoare), ci i-a făcut după chipul său, împrăștiindu-le ceva și din puterea cuvântului (logosului) său, pentru ca, fiind ca un fel de umbre ale cuvântului și fiind raționali (cuvântători), să se poată menține pururea în fericire, trăind în rai viața cea adevărată și anume cea a sfinților.

Numai iubind pe Dumnezeu și numai în conștiința că e iubit de Dumnezeu, omul înaintează într-o viață de care nu se mai satură niciodată. Numai Dumnezeu e infinit ca subiect, pentru că e un subiect care se face cunoscut ca mereu nou prin iubirea Lui față de cel ce găsește în aceasta resurse mereu noi de a-L iubi pe El.

În Hristos, umanitatea a realizat și realizează aspirația sa de a transcende până la unirea cea mai deplină cu Dumnezeu, Absolutul personal. Pentru aceasta a trebuit ca unirea cu el să se facă în trei moduri:

a) Trebuia ca umanul să se unească cu Dumnezeirea într-un unic ipostas, Cel al Fiului lui Dumnezeu, pentru oameni, ca aceștia unindu-se cu El ca și un om, să se unească în El cu Fiul lui Dumnezeu Însuși, devenind pentru veci fi ai Tatălui ceresc.

b) Pentru aceasta, Fiul lui Dumnezeu trebuia să se unească în mod deosebit cu o Fecioară, luându-și din ea umanitatea curată de păcat, deschisă spiritual total lui Dumnezeu.

c) Oamenii trebuiau să se unească cu Fiul lui Dumnezeu făcut om, ca persoane distincte, așa cum au fost creați de Dumnezeu, neconfundați nici cu Dumnezeu, nici între ei.

Acestea sunt cele trei moduri de transcendere a umanului până la unirea cu Dumnezeu, primele două fiind necesare celui de al treilea. Modul din urmă se realizează în trepte, care se numesc Taine.

Astfel, în Botez se naște omul nou în Hristos, deplin personalizat și deschis comunicării cu Sfânta Treime și cu semenii. Botezul s-ar putea numi de aceea și Taina deplinei înfrățiri a oamenilor înfiați de Tatăl, în Hristos, prin Duhul Sfânt și, deci, vii în comunicarea lor iubitoare cu Dumnezeu și cu ceilalți.

Botezul este taina prin care pritorul, prin întreita afundare în apă sfințită și invocarea numelui persoanelor Sfintei Treimi (Mt. 28, 19-20), se naște de sus, din apă și din Duh (In. 3,3-5), la viața în Hristos, moare și înviază împreună cu Hristos (Rom. 6, 3-6), se îngroapă ca om vechi și înviază ca un om nou, îmbrăcat în Hristos (Gal. 3, 27), devine fiu al lui Dumnezeu după har și mădular al Trupului tainic al lui Hristos, iertându-i-se păcatul strămoșesc și toate păcatele personale săvârșite până la acel moment (la adulți).

Întreita afundare, pe de-o parte, arată temeiul credinței noastre în Sfânta Treime, iar pe de altă parte, simbolizează cele trei zile cât a stat Domnul în mormânt. Afundarea închipuie moartea noastră pentru viața în păcat, iar ridicarea din apă, învierea noastră cu Hristos, pentru viața cea nouă. Pânza albă în care e învelit pruncul la ieșirea din baia Botezului închipuie veșmântul luminat al celor lipsiți de păcate (cf. Ps. 50), iar eshatologic, lumina slavei și a nestrăciunii de care se vor bucura dreptii în lumea viitoare. Făclia aprinsă simbolizează lumina spirituală de care se face părtaş cel botezat, precum și bucuria Bisericii pentru un nou-născut al ei.

Botezul este ușa mântuirii. Este semnul legământului celui nou.

„În Hristos ați fost tăiați împrejur, nu cu o tăiere împrejur făcută de mână, ci cu tăierea împrejur a lui Hristos, în dezbrăcarea de trupul cărnii noastre pământești, fiind îmbrăcați împreună cu El prin botez” (Col. 2,11-12).

„Câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați și îmbrăcat” (Gal. 3,27).

Sfântul Vasile cel Mare ne învață că: „Există o singură moarte și o singură înviere, a căror prefigurare este Botezul. Pentru că Domnul a așezat legământul Botezului, continuând imaginea morții și a învierii, apa realizând imaginea morții, Duhul împărțind viața. Prin trei afundări și tot atâtea invocări, pentru ca marea taină a Botezului să fie împlinită, pentru ca imaginea morții să fie reprodusă și ca prin transmiterea cunoștinței lui Dumnezeu cei botezați să fie luminați”.

„De nu se va naște cineva luminat de sus, nu va putea să vadă Împărăția lui Dumnezeu” (In. 3,3). Dar nimeni nu se poate naște din nou în această viață, dacă nu va muri omului celui vechi sau cu alte cuvinte, dacă nu va muri păcatul lui. Cel ce se scufundă în apă cu păcatele sale, iese afară fără ele.. Cel ce se scufundă cu trupul, ca om trupesc, se ridică cu duhul, ca om duhovnicesc. Cel ce se îngroapă împreună cu Hristos prin Botez ca într-un mormânt, se scoală împreună cu Hristos întru învierea Lui (cf. Col. 2,12). Cel ce își îneacă mândria, neascultarea, iubirea de sine și orice necurăție a omului celui vechi, a omului păcătos, iese afară din apă cu smerenie, cu blândețe, cu ascultare, cu dragoste. Cel ce moare sieși, înviază întru Dumnezeu (cf. Rom. 6, 3-8). Într-un cuvânt, cel ce se îngroapă păcătos și se naște din nou om drept, își însușește pilda pe care a dat-o Hristos, prin botezul Său în Iordan.

Botezat în Hristos și îmbrăcat întru El, neofitul va primi darurile Sfântului Duh prin Taina Mirungerii, care este o întărire a lui în starea de înfiere de către Dumnezeu, sau de om nou; o întâlnire în viața cea nouă a lui Hristos și în conștiința de bărbat și de împărat peste aceste forțe, ce i-o dezvăluie această taină în viața de toate zilele; o întâlnire în lupta cu patimile înrobitoare. Acum Duhul se imprimă mai ferm în om și se îmbibă și mai mult în toate mădularele, ca un untdelemn greu de distins de ele, înmuindu-i rigiditatea egoistă, imprimându-se ca o pecete în toate organele trupesti prin care lucrează

sufletul lui, în care s-a sălășluit Duhul Sfânt, dându-i chipul luminos al dragostei față de Tatăl, împreună cu Hristos și cu ceilalți frați în Hristos și curajul să spună din puterea Duhului aflător în el, împreună cu Hristos: „Avva Parinte!”. Mâna dreaptă a preotului care unge cu Sfântul Mir principalele părți ale trupului este într-un fel o prelungire a mâinii episcopului care a sfințit mirul și constituie, în același timp și o punere a mâinilor. Prin Mirungere, neofitul primește pecetea apartenenței la poporul lui Dumnezeu, intrând în noul om, cel euharistic. Pecetea darului Duhului Sfânt imprimă și întărește chipul lui Hristos în cel nou-botezat. Pecetea nu este decât prezența activă a Sfântului Duh în omul botezat, imprimându-i acestuia un caracter de sfințenie, de consacrare în Dumnezeu. Începând din această zi, Duhul Sfânt în Persoană locuiește permanent în creștin, care devine prin trupul și sufletul

său templu al Duhului Sfânt (cf. Corinteni 3,16).

Se unge cu Sfântul Mir fruntea, spre luminarea minții pentru înțelegerea legii dumnezeiești. După Sfântul Chiril al Ierusalimului, aceasta semnifică ștergerea rușinii pe care o purta omul în frunte după căderea strămoșilor noștri. Se pecetluiesc ochii, pentru a putea vedea lucrările lui Dumnezeu, nările, spre a deveni mireasă a lui Hristos (cf. II Corinteni 2, 15), gura, spre vestirea Evangheliei lui Hristos, urechile, spre ascultarea tainelor dumnezeiești. Se unge la piept, ca o platoșă a dreptății împotriva vrăjmașului, pecetluindu-se inima spre a arde continuu de iubire pentru Hristos. Se pecetluiește spatele, spre întărirea puterilor fizice. Măinile, simbolul faptelor, sunt pecetluite pentru ca să rodească fapte bune. Picioarele sunt miruite pentru ca viața cea nouă să se desfășoare pe căile Domnului. Astfel neofitul, primește întreaga armură a Duhului Sfânt (cf. Efes. 6,1 și urm.), spre întâlnire în viața în Hristos.

Mirungerea este indispensabilă de Botez. „Căci viața în Hristos și viața în Duhul Sfânt nu sunt două forme distincte de spiritualitate: ele constituie aspecte complementare ale aceleiași căi care duce la îndumnezeirea eshatologică”.

Formula sacramentală a acestei ungeri este preluată din Epistola a-II-a către Corinteni (1, 21-22): „Iar Cel ce ne întărește pe noi împreună cu voi, în Hristos și ne-a uns pe noi este Dumnezeu, Care ne-a și pecetluit și a dat arvuna Duhului în inimile noastre”.

Sfântul Mir este undelemnul amestecat cu mirodenii, pregătit (fiert) după o rânduială anumită, în primele trei zile din Săptămâna Patimilor și sfințit de către Patriarh împreună cu membrii Sinodului, la Liturghia de joi, în aceeași săptămână. Prin mulțimea mirodeniilor din care e făcut, el închipuie mulțimea și felurimea darurilor și puterilor Sfântului Duh. Sfântul Mir e folosit nu numai ca a doua Taină după Botez, ci și la sfințirea antimiselor și a bisericilor.

„După ungerea cu Sfântul Mir - zice Sfântul Nicolae Cabasila - ne apropiem de Sfânta Masă, piscul cel mai înalt al vieții duhovnicești, la care odată ajunși nimic nu ne mai lipsește ca să dobândim fericirea dorită. De aceea, Sfânta Împărtășanie este taina cea mai mare, pentru că mai încolo nu se mai poate merge, nici nu se mai poate adăuga ceva”.

Cel născut la viața în Hristos, prin Botez, și întărit în această viață prin Mirungere se unește cu Hristos, devenind „hristofor”, prin împărtășirea cu Trupul și Sângele Domnului (cf. I Corinteni 10, 16). Dacă prin Botez se realizează o anumită unire cu Hristos, o „frățietate sau asemănare cu Hristos”, prin Sfânta Împărtășanie unirea aceasta ajunge la culmea, în sensul că numai putem face nicio distincție între ceea ce e al nostru și ceea ce e a lui Hristos, întrucât credincioșii devin mădulare ale Trupului tainic al cărui Cap este Hristos. Până la unirea prin iubire desăvârșită, sufletul trebuie să urce drumul asemănării cu Hristos prin curățirea de patimi și prin virtuți. Pentru această luptă suntem pregătiți prin Botez. Sfânta Împărtășanie are rostul de a ne sădi de la început elanul spre această iubire desăvârșită cu Hristos. De aceea, ne împărtășim prima oară după Botez. Pentru a ne consolida și spori iubirea, ne împărtășim mereu în cursul vieții, întărindu-ne în același timp în lupta pentru desăvârșirea noastră morală.

Bibliografie

1. *Sf. Scriptură*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al B.O.R., București 2006
2. *Învățătură de Credință Ortodoxă*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune, București, 2015
3. Prof. Dr. Ene Braniște, *Liturgica specială pentru Institutele Teologice*, E.I.B.M.B.O.R., Buburești, 1980
4. Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, *Chipul nemuritor al lui Dumnezeu*, Ed. Cristal, București, 1995
5. I.P.S. Dr. Laurențiu Streza, *Mitropolitul Ardealului, Plinitu-s-a, Hristoase, Taina Rânduielii Tale*, Ed. Andreiana, Sibiu, 2012
6. Pr. Prof. Dr. Ilie Moldovan, *Credința strămoșească în fața ofensivei antihristice sectare*, Ed. Pro-Vita, Valea Plopuului, Prahova, 1998
7. Prot. Dr. Ioan Bude, *Temeiuri Biblice Noutestamentare, cu privire la oficierea Sfințelor Taine și Ierugii Bisericești*, Mirungerea, Ed. Invierea și Eurobit Timisoara, 2017

CUVÂNTARE CATEHETICĂ LA TAINA SFÂNTULUI MASLU

Preot PETRU DANCI
Parohia Zorile

Printre nenorocirile și suferințele pe care le-a adus păcatul în lume este și boala. Dacă „răsplata păcatului este moartea” (Romani 6,23), boala reprezintă în acest context o destrămare a firii și vieții omului orientată spre pieire... De aceea, prin restabilirea firii omenești, Fiul lui Dumnezeu întrupat, aducând omului viața plină (Ioan 10, 10), îl izbăvește de păcat, de suferință și de boală. În acest sens, Sfintele Evanghelii ne spun că încă de la începutul activității Sale de restabilire a chipului lui Dumnezeu în om, Iisus „străbătând ținutul acela, au început să aducă pe bolnavi pe paturi, acolo unde azeau că este El. Și oriunde intra în sate, sau în cetăți sau în târguri, puneau la răspântii pe bolnavi și-L rugau ca măcar de poalele veșmintelor Lui să se atingă. Și câți se atingeau de El, se vindecau” (Marcu 6, 55-56; A se vedea și : 3, 10-12; Matei 3,24-25; 9,35; 14, 35-36;Luca 7,22)

Sfintele Evanghelii ne spun, apoi, că după ce a ales pe cei 12 Apostoli, trimițându-i în misiune de probă, Mântuitorul le-a poruncit să „propovăduiască la tot omul venirea împărăției lui Dumnezeu”. În acest context, printre alte îndemnuri le spune: „...tămăduiți pe cei neputincioși, înviați pe cei morți, curățiți pe cei leproși, demonii îi scoateți; în dar ați primit în dar să dați” (Matei 10, 7-8). Împlinind porunca Mântuitorului, Sfinții Apostoli au săvârșit, prin puterea și lucrarea Sfântului Duh, tot felul de vindecări, mai ales prin cuvânt, dar și prin ungere cu undelemn, după cum ne spune textul Sfintei Evanghelii: „Și ieșind propovăduiau să se pocăiască, și demoni mulți scoteau și ungeau cu undelemn pe mulți bolnavi și îi tămăduiau” (Marcu 6, 12-13).

Acest mod de tămăduire, prin ungere cu undelemn, s-a păstrat cu multă sfințenie în misiunea mântuitoare a Bisericii; după cum ne încredințează Sfântul Apostol Iacob: „*Este cineva bolnav între voi? Să cheme preoții Bisericii și să se roage pentru el, ungându-l cu undelemn în numele Domnului, și rugăciunea credinței va mântui pe cel bolnav și Domnul îl va ridica, și, de va fi făcut păcate, se vor ierta lui*” (Iacov 5, 14-15).

De aici vedem că harul Sfântului Duh exercitându-se într-o formă spirituală, vizează și viața trupească a omului, fiindcă omul este format atât din suflet cât și din trup. Precum păcatul și boala se află atât în suflet cât și în trup, tot la fel și harul vindecător al Sfântului Duh se transmite și într-o formă materială, în cazul nostru, al *undelemnului*.

Dar se poate transmite și prin apa sfințită de la Botez, sau prin prefacerea pâinii și vinului în Trupul și Sângele Domnului. Toate acestea, adică: undelemnul sfințit, apa sfințită de la Botez, pâinea și vinul de la Dumnezeiasca Euharistie reprezintă *forme materiale* de transmitere și de primire a harului Sfântului Duh vindecător al bolilor trupești și sufletești, prin iertarea păcatului care le-a produs.

Cercetând mai îndeaproape mărturia Sfântului Iacob, scrisă sub inspirația Sfântului Duh, vom observa că în săvârșirea Tainei Sfântului Maslu, se îmbină armonios patru elemente:

În primul rând vedem că e vorba de starea de boală ce poate fi tămăduită de către „*preoții Bisericii care se vor ruga pentru cel bolnav*”.

Fiind vorba de „*preoții Bisericii*”, înțelegem că nu oricine poate săvârși această Sfântă Taină, fiindcă numai preoții, ca urmași ai Sfinților Apostoli, sunt investiți cu puterea de a lega și dezlega păcatele oamenilor (Ioan 22, 21-23). Forma de plural: „*preoții*”, indică faptul că e vorba de mai mulți...

De câți anume? Biserica a rânduit să fie șapte preoți, invocând situații din Vechiul Testament când apare cifra șapte, precum cele șapte daruri ale Sfântului Duh (Isaia 11, 2-3) și altele...

Având ca temei cifra șapte, Tainei Sfântului Maslu i se mai spune în Biserica Greciei „*Taina celor șapte preoți*”; iar în Bisericile de limbă slavă este cunoscută ca fiind „*slujba adunării soborului de preoți*”.

Desigur pot fi și mai puțini preoți săvârșitori ai Sfintei Taine, dar după tradiția Bisericii Ortodoxe, unul singur nu poate săvârși această slujbă.

În al doilea rând, cuvintele Sfântului Iacob se referă la *ungerea celui bolnav cu undelemn în numele Domnului*.

După cum vedem textul evidențiază două aspecte:

Mai întâi e vorba de *ungerea celui bolnav cu undelemn*.

După cum am văzut, *materia Sfintei Taine* a Maslului este *undelemnul*, care definește însăși numirea Sfintei Taine, știut fiind că însuși cuvântul „maslu”, provenind din slavonescul „maslo”, înseamnă *undelemn*.

Cunoștem din Vechiul Testament că undelemnul era folosit la ungera bolnavilor, mai ales a leproșilor (Levitic 14, 11-18).

Ungerea cu undelemn avea în Vechiul Testament și valoarea unei consacrări pentru o demnitate sacerdotală, profetică sau împărătească. Prin actul ungerii, erau consacrați arhiereul și preoții (Leviticul 8, 30). La fel profeții și regii lui Israel erau unși (1 Regi 10, 1 ; 4 Regi 9, 6), iar *undelemnul le conferea autoritate și putere din partea lui Dumnezeu*.

Apoi, undelemnul amestecat cu vin se folosea în antichitate ca un medicament vindecător al rănilor, precum îl întâlnim în pilda samarineanului milostiv... (Luca 10, 34).

Pe lângă aceasta, undelemnul are un înțeles spiritual, fiind semnul *bucuriei*. Însuși numele „*Mesia*”, înseamnă în limba ebraică „*Unsul*”; la fel în limba greacă „*Hristos*”, înseamnă „*Cel Uns*”, înțelegând că prin El a venit în lume *undelemnul izbăvitor, mântuitor, aducător al bucuriei Sfântului Duh*, după cum mărturisește prorocul Isaia: „*Duhul Domnului este peste Mine, că Domnul M-a uns să binevestesc săracilor, M-a trimis să vindec pe cei cu inima zdrobită... să mângâi pe cei întristați... să le pun pe cap undelemn de bucurie în loc de veșminte de doliu...*” (Isaia 61, 1-3).

Plecând de la semnificația simbolică a cifrei șapte, Biserica a rânduit să se citească asupra undelemnului, de șapte ori rugăciunea de sfințire: *Doamne, Care, cu mila și cu îndurărilor Tale, tămăduiești zdrobirile sufletelor și ale trupurilor noastre, Însuși, Stăpâne, sfințește undelemnul acesta, ca să fie, celor care se vor unge din el, spre tămăduire și spre izbăvirea de toată patima și întinăciunea trupului și a sufletului și de toată răutatea. Ca și întru aceasta să se preaslăvească preasfântul Tău nume, al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.*

În momentul când sunt rostite cuvintele *sfințește undelemnul acesta...*, preoții prezenți fac semnul binecuvântării asupra undelemnului, și din acest moment undelemnul devine *undelemn sfințit*.

Apoi e vorba de *ungere în numele Domnului*. Aceasta înseamnă că harul vindecător vine de la Dumnezeu; El este Doctorul trupului și al sufletului, așa cum vedem din cuprinsul rugăciunii de ungere a bolnavului: „*Părinte Sfinte, Doctorul sufletelor și al trupurilor, Care ai trimis pe Unul-Născut Fiul Tău, Domnul nostru Iisus Hristos, să vindece toată boala și să răscumpere din moarte, tămăduiește pe robul Tău acesta (N) de neputința trupească și sufletească ce l-a cuprins și-l fă să vieze prin harul Hristosului Tău...*”

Faptul că nu toți cei care primesc ungera cu undelemn se vor vindeca, nu diminuează întru nimic puterea vindecătoare a harului lui Dumnezeu. Vedem, bunăoară, că adesea într-un spital, la aceiași boală se dau aceleași medicamente, dar nu toți obțin vindecarea... La fel și în cazul Sfântului Maslu, vindecarea depinde și de credința celui ce primește Taina...

În al treilea rând, textul epistolei Sfântului Iacob se referă la *rugăciunea credinței, care va vindeca pe cel bolnav*

și îl va ridica Domnul.

Textul evidențiază importanța și rolul credinței în primirea vindecării, știut fiind că credința este ușa de primire a harului în viața noastră: „Sunteți mântuiți în har, prin credință; și aceasta nu de la voi, a lui Dumnezeu este darul” (Efeseni 2, 8), spune Sfântul Apostol Pavel. Apoi, cunoaștem din Sfintele Evanghelii că Mântuitorul nu a acordat tămăduiri în mod mecanic, ci în mod conștient, implicându-l pe cel vindecat în comuniunea iubirii Sale, cerându-i mai întâi credință. Așa se explică faptul că la un moment dat Domnul nu a săvârșit nici o minune din cauza necredinței (Marcu 6, 5-6).

Când ne referim la „*rugăciunea credinței*”, trebuie să înțelegem și prezența comunității în acordarea vindecării. Au fost multe cazuri când Mântuitorul a acordat tămăduire pe baza credinței celor din jur. E cazul, bunăoară, a vindecării ficei femeii cananiene sau a paralizicului din Capernaum (Marcu 2, 5). Sfântul Apostol Pavel accentuează faptul că cei ce cred și îl mărturisesc pe Hristos ca Mântuitor al lor, constituindu-se ca mădulare ale Trupului lui Hristos (I Corinteni 12, 27), atunci când „pătimizește un mădular, pătinesc toate mădularele împreună cu el” (I Corinteni 12, 26), precum aceeași comuniune frățească trăiește și bucuria vindecării...

În al patrulea rând, Sfântul Iacob vine cu precizarea că cel bolnav *de va fi făcut păcate, i se vor ierta lui*.

De aici vedem că în foarte multe cazuri și situații boala se datorește păcatului. Astfel, Mântuitorul, după ce îl tămăduiește pe slăbănogul de la Vitezda, îl îndeamnă, spunând: „Iată, te-ai făcut sănătos, de acum să nu mai păcătuiești, ca să nu-ți fie ceva mai rău” (Ioan 5, 14). La fel, în cazul vindecării slăbănogului din Capernaum, Mântuitorul mai întâi îi iartă acestuia păcatele, și apoi îl vindecă: „Fiule, iertate îți sunt păcatele... scoală-te, ia-ți patul și mergi la casa ta” (Marcu 2, 5-11).

Având ca efect iertarea păcatelor, Taina Sfântului Maslu trebuie pusă în legătură și cu alte Sfinte Taine, prin care, primind iertarea păcatelor, dobândim și vindecarea, deopotrivă sufletească și trupească. Așa, este Taina Sfintei Pocăințe, prin care dobândim iertarea păcatelor și restabilirea comuniunii cu Dumnezeu; la fel și Taina Dumnezeieștii Euharistii, prin care ne împărtășim cu însuși Trupul și Sângele Mântuitorului, spre iertarea păcatelor și a tămăduirii sufletului și trupului.

În acest sens se recomandă ca cel pentru care se săvârșește Taina Sfântului Maslu, să se mărturisească mai înainte și să se împătrășească cu Trupul și Sângele Mântuitorului.

Văzând importanța Tainei Sfântului Maslu pentru întreaga comunitate eclesială, s-a îndădănat și săvârșirea *Maslului de obște*, deopotrivă pentru bolnavi cât și pentru cei sănătoși, ca un act cultic menit să ierte păcatele tuturor celor prezenți.

Având ca scop vindecarea trupească și sufletească, Sfânta Taină a Maslului se poate săvârși atât la Biserică (Maslul de obște), cât și la casa bolnavului.

Privind *rânduiala săvârșirii Tainei Sfântului Maslu*, observăm că aceasta este formată din trei părți: o parte pregătitoare, în care se cântă sau se citește canonul Sfântului Arsenie; a doua parte, în care se sfințește undelemnul; a treia parte în care se citesc cele șapte pericope din Apostol și Evanghelie împreună cu cele șapte rugăciuni, în timpul acesta este uns și cel bolnav.

Pe lângă undelemn, care definește însăși numirea Tainei Sfântului Maslu, în săvârșirea slujbei se mai folosește și făină care se pune într-un vas, precum și șapte lumânări. De asemenea se mai folosesc și șapte bețișoare, înfășurate la capăt cu vată, pentru ungerea celui bolnav. Sfânta Evanghelie, din care se citesc cele șapte pericope. Iar cu Sfânta Cruce, sfinții slujitori binecuvintează pe cei ce participă la această Sfântă Taină.

Taina Maslului poate fi oficiată oricând este cerută, dar Maslul de obște se săvârșește cu precădere în zile de post, pentru că rugăciunea unită cu postul devine mult mai puternică în lupta cu bolile și păcatele, dar și pentru faptul că Taina Sfântului Maslu este precedată, după cum am arătat, de Taina Pocăinței, care necesită o pregătire prin post și prin rugăciunea a celor ce primesc această Taină.

Dat fiind faptul că undelemnul rămas după ungerea bolnavului sau a credincioșilor este sfințit, trebuie să i se acorde o întrebuițare evlavioasă. Astfel el poate fi pus în candelă deasupra icoanelor, de asemenea se poate amesteca cu făina rămasă din care se pot face pâinișoare ca să guste cel bolnav. Din făină nu se pot face prescuri pentru Sfânta Liturghie, deoarece aceasta a fost binecuvântată odată cu săvârșirea Sfântului Maslu

Prin primirea acestei Taine pentru însănătoșirea trupului și a sufletului nu se desconsideră consultarea medicilor și luarea tratamentului corespunzător bolii. Undelemnul sfințit nu trebuie considerat ca un medicament miraculos, care să excludă alte medicamente. Undelemnul este prin excelență un leac duhovnicesc. Ca leac tămăduitor, undelemnul sfințit ne întărește credința că „ceea ce la oameni este cu neputință, este cu putință la Dumnezeu” (Matei 19,26), care poate să ne vindece cu al Său har și cu a Sa iubire de oameni.

FECIOARA MARIA ȘI GLORIFICAREA LUMINII DĂINUITOARE ÎN POEZIA LUI MIHAI EMINESCU

Masterand GHEORGHE ROMEO BLAJ

Motto

„Pe Născătoarea de Dumnezeu și Maica Luminei întru cântări cinstind-o, să o mărim...” (Utrenia)

Sacralitatea luminii dănuitoare, pe care o glorifică poezia lui Mihai Eminescu, îi atribuie acestei opere poetice un înțeles ontologic, prevalent creștin, datorită pietății față de imaginea arhetipală a Fecioarei Maria. În mod crucial, înfățișând relevanța credinței, prin călăuzirea Sfintei Fecioare, lumea își asumă jertfa ispășitoare a lui Iisus Hristos, pentru ca omenirea să mărturisească nădejdea resurecției.

Mihai Eminescu i-a consacrat Maicii Domnului poezii elocvente (Rugăciune, Răsai asupra mea..., Basmul ce i l-aș spune ei). De asemenea, primele strofe din Luceafărul eminescian reliefează același arhetip glorios al Fecioarei:

„A fost odată ca-n povești,
A fost ca niciodată,
Din rude mari împărătești,
O prea frumoasă fată.

Și era una la părinți
Și mândră-n toate cele,
Cum e Fecioara între sfinți
Și luna între stele”⁽¹⁾.

În creația sa, Eminescu atribuie basmului sau poveștii o relevanță existențială. Datorită acestui fapt, Constantin Noica evidențiază că „basmul are, ca nicio altă formă de creație artistică, o semnificație ontologică prin el însuși. El reprezintă încercarea artistic organizată de a descrie ființa”⁽²⁾. Semnificativ, în Luceafărul, Eminescu a pornit de la un basm românesc, Fata în grădina de aur. Publicarea acestui basm (prelucrat de Mihai Eminescu) o realizează germanul Richard Kunisch (în anul 1861, într-un memorial de călătorie). Dintru început, chipul fetei din Luceafărul eminescian este asemănat cu imaginea arhetipală a Fecioarei Maria. În creștinism, pe Sfânta Fecioară o glorifică îngerii ⁽³⁾, omenirea ⁽⁴⁾ și luminile astrilor ⁽⁵⁾, acest univers ce așteaptă miracolul resurecției, minunea redempțiunii.

Fata din Luceafărul eminescian este reprezentanta maiestuoasă a seminției sale; tot astfel, în creștinism, Fecioara Maria înseamnă „culmea sfințeniei, niciodată atinsă de altă creatură”⁽⁶⁾, Maica Domnului rămânând „mai cinstită

decât heruvimii și mai mărită fără de asemănare decât serafimii⁷⁷⁾ precum afirmă preceptele ortodoxe. „Motivul iconografic numit Deisis o arată ocupând în Împărăția de slavă primul loc după Hristos, înaintea Sfântului Ioan Botezătorul⁸⁾, deoarece, prin sfințenia ei, Maica Domnului se află mai presus decât toți sfinții. „Iată și alte denumiri pe care imnografii i le dau Mariei (...): Preasfântă, Precurată, fără cusur sau fără pată, desăvârșită, ireproșabilă⁹⁾, Născătoarea de Dumnezeu fiind considerată fără prihană, imaculată, Pururea Fecioară, „Împărăteasa cerului și a pământului¹⁰⁾. În mod relevant, cântările închinat Născătoarei de Dumnezeu încep astfel: „Preasfântă Maica Domnului, Sfântă Fecioară, Sfântă Mireasă a lui Dumnezeu, Sfântă Maică a Domnului¹¹⁾.

După cum afirmă Sfântul Ioan Damaschin, „numim Născătoare de Dumnezeu pe Sfânta Maria. Acest nume constituie toată taina întrupării¹²⁾, ce atestă promisiunea izbăvirii, pentru omenirea pioasă.

Negreșit, „prin dogma pe care a recunoscut-o oficial în anul 431 la Sinodul Ecumenic de la Efes, Biserica mărturisește că Fecioara Maria a născut cu trupul pe adevăratul Fiu al lui Dumnezeu, de o ființă cu Tatăl¹³⁾. În acest mod, legitimând „titlul Theotokos (Născătoare de Dumnezeu) sau adevărata Maică a Domnului, primit de Maica lui Hristos¹⁴⁾, dogma Sinodului Ecumenic de la Efes (printr-o modalitate peremptorie) a proclamat unitatea Persoanei Cuvântului întrupat. „Maternitatea divină a Mariei este afirmată prin unitatea Persoanei lui Iisus Hristos, născut din Fecioară. Această Persoană fiind cea a Cuvântului divin, a Doua Persoană a Sfintei Treimi, Maternitatea divină a Mariei, astfel proclamată a început să fie considerată adevăr revelat¹⁵⁾.

Fecioara Maria este aceea „ce a născut Lumina¹⁶⁾, prin care se atestă regenerarea ontologică, odată cu întruparea lui Iisus Hristos: „Întru El era viață și viața era lumina oamenilor¹⁷⁾.

Elocvente rămân poeziile în care Mihai Eminescu îi atribuie luminii o însemnătate cosmogonică, originară („Vedea, ca-n ziua cea dentâi, / Cum izvorau lumine¹⁸⁾), precum și un înțeles regenerator, existențial („Răasai asupra mea, lumină lină, / Ca-n visul meu ceresc d-odinioară; / O, Maică Sfântă, Pururea Fecioară¹⁹⁾).

În variante, Luceafărul se înfățișează precum o „Lumină din lumină²⁰⁾, sintagmă prin care Eminescu precizează consubstanțialitatea dintre Hyperion și Părintele ceresc, așa cum Sinodul I Ecumenic de la Niceea (din anul 325) a proclamat dogma despre faptul că Iisus Hristos (Fiul lui Dumnezeu) este „de o ființă²¹⁾ cu Dumnezeu – Tatăl.

Protoevanghelia lui Iacob menționează că s-a distins „o lumină atât de puternică²²⁾, încât strălucirea miraculoasă „a umplut peștera Betleemului²³⁾. Scăzând lumina, a apărut Mesia. Faptul acesta evidențiază consubstanțialitatea luminii cu Mântuitorul. Lumina ar fi „una din epifaniile²⁴⁾ aparținând lui Iisus Hristos, după cum observă Mircea Eliade.

Prin excelență, în mentalitatea creștină, steaua și lumina evocă întruparea lui Iisus Hristos, din Sfânta Fecioară, astfel încât versurile eminesciene reliefează acest fapt izbăvitor: „De dragul Mariei / Ș-a Mântuitorului / Lucește pe ceruri / O stea călătorului²⁵⁾.

În creația eminesciană Basmul ce i l-aș spune ei²⁶⁾, scara din vis unește cerul cu pământul. Astfel se realizează comunicarea miraculoasă dintre perpetuitate și vremelnicie, precum în episodul biblic referitor la visul lui Iacob²⁷⁾. Acest episod biblic prefigurează întruparea lui Iisus Hristos. Pentru mântuirea oamenilor, Cuvântul divin „S-a pogorât²⁸⁾ prin „poarta cerului²⁹⁾. De asemenea, scara din visul lui Iacob este „simbol al Maicii Domnului³⁰⁾, astfel încât Fecioara Maria semnifică Înțelepciunea în taina divină și umană, proprie întrupării „locul privilegiat al prezenței³¹⁾ lui Iisus Hristos.

Vrând „să creeze un chip al frumuseții desăvârșite și să arate limpede îngerilor și oamenilor puterea măiestriei Sale, Dumnezeu a făcut cu adevărat pe Maria atotfrumoasă. El a întrunit în ea frumusețile parțiale pe care le-a împărțit celorlalte făpturi și a constituit o podoabă comună tuturor ființelor văzute și nevăzute; sau, mai degrabă, a făcut din ea un fel de amestec din toate desăvârșirile dumnezeiești, îngeresti și omenești, o frumusețe sublimă care înfrumusețează amândouă lumile, înălțându-se de la pământ până la cer și chiar întrecându-l pe acesta din urmă³²⁾, consideră Sfântul Grigorie Palama. De asemenea, cu temei, Sfântul Grigorie Palama precizează că Fecioara Maria înseamnă „limita dintre creat și necreat³³⁾.

În versurile eminesciene din Basmul ce i l-aș spune ei, tenebrele care pot învălui peisajul terestru („cărarea tăinuită”, „a nopților mister”), precum și ființa înnegurată (având „neagra maramă”) se deschid spre luminile unor chipuri cerești („Îngeri stau treptat...treptat, / Cu chip blând și luminat”). Veridicitatea revelației îndrumă sânguința firii de la ținutul pământesc („dumbrava înverzită”, „codrii cei de brad”, „izvoare”, „stâncile de fier”, „a peșterii răcoare”) la orizontul celest (scara din vis atestă nădejdea că omul pios încearcă să fie părtaș al sacralității dăinuitoare). Imaginile poetice au un caracter ascensional, impunător („...stâncile de fier / Ce străbat norii din cer”, „Am visat un vis frumos.../ Pe un nour luminos / Am văzut la cer o scară / Ridicându-se de jos”). Astfel, somptuozitatea acestor imagini evidențiază posibilitatea de redempțiune a omului ce se află în comuniune cu sacralitatea.

„Ochiului (...), gândirii(...) li se dezvăluie sensul epifanic al peisajului, care identifică substanța unanimă a universului cu lumina³⁴⁾, ce reprezintă un aspect definitoriu pentru poezia eminesciană.

Se realizează trecerea de la umbra serii la delicatețea luminii (așa cum, prin sfumato, au procedat pictorii renascentiști Leonardo da Vinci, Rafael, Correggio³⁵), astfel încât, în aceste versuri, Eminescu înfățișează blândețea unor chipuri tainice și maiestuoase („...într-o seară / Am visat un vis frumos...”, „lar pe schițele de scară / Îngeri stau treptat...treptat, / Cu chip blând și luminat”, „La picioarele Mariei / Genuncheat pe-un nor de-argint, / Alb ca lebăda pustiei, / Blând ca glasul poeziei, / Sta un înger cugetând”). Edificator este faptul că imaginea glorioasă a Fecioarei Maria se revelează printr-o somptuoasă cromatică aurie sau argintie, asemenea iconografiei bizantine („Într-a cerului mărire / Scara de-aur se pierderea, / lar pe-un tron de nemurire, / Tron de-argint și strălucire, / Maica Domnului zâmbea”).

Fiind „Maica Vieții”³⁶, Sfânta Fecioară „exprimă dumnezeiasca iubire de Oameni”³⁷, după cum evidențiază învățătura creștină. „Legată ontic de Duhul Sfânt, Maria apare (...) dătătoare de viață. Noua Eva – Viață (...) apără orice făptură”³⁸, astfel încât Fecioara Maria se înfățișează asemenea unei mame proteguitoare.

Pentru Mihai Eminescu, în Basmul ce i l-aș spune ei, iubirea izbăvitoare și visul celest înseamnă viziune, aducere aminte sau revelație ce atestă un loc edenic, o vreme originară („Te vedeam cu a mea minte; / Și acum când te-am găsit / Pare-mi că-mi aduc aminte / Cum că-n vreme de mai nainte / Te-am văzut și te-am iubit - / Să-ți spun unde...într-o seară / Am visat un vis frumos...”, „Ș-atunci te-am văzut: minune! / Acel înger ai fost tu”). În căutarea semnificației iubirii, acel teluric tumult existențial („Sufletul meu dureros”, „Am vegheat zdrobit de plângeri”, „... viața-mi se pierdu, / Sufletu-mi se abătu”, „Lungi durerile-mi lumești”) se transfigurează într-o contemplare a luminii³⁹ de pe unele chipuri ale bucuriei cerești. Astfel, în vis, răsună „ Raiul ... luncile-i de laur / De-un blând Ave Maria”. În Rai, iubita are înfățișarea îngerului ce o glorifică, prin cântări, pe Fecioara Maria („Acel înger ai fost tu”). Îngerul („O lumină triumfală”) coboară din Paradis pentru a răscumpăra suferințele pământești ale celui îndrăgostit. În felul acesta, iubirea invincibilă, neprihănită (ce răscumpără inchietația fiecărui sfârșit) înseamnă o modalitate de izbăvire a ființei din lumea suferințelor („...ai venit să răsplătești / Lungi durerile-mi lumești, / Cu zâmbirea-ți înțeleaptă / Și cu ochii tăi cerești”). Negreșit, existența își află un sens purificator datorită revelației la care, în mod benefic, ar putea participa și iubita ce reprezintă „a ochilor lumină” („O, lumină prea curată”, „Ai da-n cet neagra maramă / De pe păru-ți blond, curat”). Semnificația sacră a lumii se revelează doar prin iubirea izbăvitoare. În acest mod, viziunea eminesciană își demonstrează afinitățile cu învățătura Sfântului Apostol Ioan, care afirmă că Dumnezeu poate să fie cunoscut doar prin iubire:

„Întru aceasta s-a arătat iubirea lui Dumnezeu pentru noi, că Dumnezeu L-a trimis în lume pe Fiul Său Cel Unul-Născut, pentru ca prin El viață să avem.

Și noi am cunoscut și am crezut iubirea pe care Dumnezeu o are pentru noi. Dumnezeu este iubire și cel ce rămâne în iubire rămâne în Dumnezeu și Dumnezeu rămâne întru el”⁴⁰.

În creația eminesciană Basmul ce i l-aș spune ei se prezintă însemnătatea sacră a poeziei pe care o înobilează reflecția serafică, pioasă („La picioarele Mariei / Genuncheat pe-un nor de-argint, / Alb ca lebăda pustiei, / Blând ce glasul poeziei, / Sta un înger cugetând”). Firește, mentalitatea romantică atribuie muzicii⁴¹ un loc privilegiat, așa cum, prin cântul îngerilor, Eminescu o glorifică pe Maica Domnului („Îngeri stau treptat...traptat, / Cu chip blând și luminat / Și pe lire sunătoare, / Cântau dulce și curat”).

Prin iubire, asumându-și acea „jertfă de ispășire”⁴² a lui Iisus Hristos, care este „Lumina lumii”⁴³, omul (creat „după chipul și după asemănarea”⁴⁴ lui Dumnezeu) caută să ajungă părtaș al „Ființei ce nu moare”⁴⁵.

Datorită sacralității ce se înfățișează în creația eminesciană, pietatea față de Fecioara Maria, glorificarea ontologică a luminii dăinuitoare, iubirea purificatoare, poezia cu propensiuni revelatoare, edenice și visul celest evidențiază nădejdea răscumpărării omenești prin Cuvântul arhetipal, izbăvitor.

NOTE

1) Mihai Eminescu, Opera poetică, București, Editura Semne, 2007. Coordonare și cuvânt înainte Alexandru Condeescu, p.672.

2) Constantin Noica, Introducere la miracolul eminescian. Ediție îngrijită de Marin Diaconu și Gabriel Liiceanu, București, Editura Humanitas, 1992, p.326.

3) „Și intrând îngerul la ea, a zis: Bucură-te, ceea ce ești plină de har, Domnul este cu tine. Binecuvântată ești tu între femei!” (Luca 1,28).

4) „Și de unde mie aceasta, să vină la mine Maica Domnului meu?

Și fericită este aceea care a crezut că se vor împlini cele spuse ei de la Domnul” (Luca 1, 43, 45).

5) „Și s-a arătat din cer un semn mare: O Femeie înveșmântată cu soarele; și luna era sub picioarele ei; și pe cap purta cunună din douăsprezece stele” (Apocalipsa 12, 1).

6) Alexis Kniazev, Maica Domnului în Biserica Ortodoxă. Traducere din franceză de Lucreția Maria Vasilescu,

București, Editura Humanitas, 1998, p.109.

7) Liturghier. Tipărit cu aprobarea Sfântului Sinod și cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1995, p.155.

8) Cf. Alexis Kniazev, Maica Domnului în Biserica Ortodoxă, ed. cit., p.109.

9) Ibidem.

10) Vezi Paul Evdokimov, Femeia și mântuirea lumii. Prefața: Olivier Clément. Traducerea: Gabriela Moldoveanu. Verificarea și îmbunătățirea traducerii: Pr.Lect. univ. Dr. Vasile Răducă, București, Asociația filantropică medicală creștină Christiana, 1995, p.213.

De asemenea, Vechiul Testament (Psalmul 44,11) înfățișează glorificarea Maicii Domnului: „Stătut-a împărăteasa de-a dreapta Ta, îmbrăcată în haină aurită și prea înfrumusețată”.

11) Cf. Alexis Kniazev, Maica Domnului în Biserica Ortodoxă, ed. cit. p.109.

12) Sf. Ioan Damaschin, Dogmatica. Ediția a III-a. Traducere de Pr.D.Fecioru, București, Editura Scripta, 1993, p.115. În privința întrupării lui Iisus Hristos, „unirea s-a făcut din două firi desăvârșite, din cea omenească și cea dumnezeiască; ele nu s-au amestecat, nici nu s-au confundat (...). Mărturisim o singură ipostasă în două firi desăvârșite a Fiului lui Dumnezeu întrupat” (Sf. Ioan Damaschin, Dogmatica, ed.cit., p.100).

13) Alexis Kniazev, Maica Domnului în Biserica Ortodoxă, ed.cit., p.87.

14) Ibidem, p.79.

15) Ibidem, p.83. Sinodul Ecumenic, „reunit în anul 431 la Efes pentru a combate erezia lui Nestorie, a proclamat-o pe Maica lui Hristos Theotokos, altfel spus adevărata Născătoare de Dumnezeu (...). Persoana celui care a fost născut cu trupul de Fecioara Maria este Logosul divin însuși, a Doua Persoană a Sfintei Treimi. Același adevăr a fost reluat și confirmat douăzeci de ani mai târziu prin definiția dogmatică a celui de-al IV-lea Sinod Ecumenic, reunit în anul 451 la Calcedon, pentru a apăra învățătura despre cele două firi, firea divină și firea omenească, în Iisus Hristos, neîmpărțite, nedespărțite, neschimbate, neamestecate în Persoana unică a Cuvântului divin”(Alexis Kniazev, Maica Domnului în Biserica Ortodoxă, ed.cit., p.29-30).

16) Cf. Paul Evdokimov, Femeia și mântuirea lumii, ed.cit., p.219.

17) Ioan 1,4, „Și Cuvântul S-a făcut trup și S-a sălășluit între noi și am văzut slava Lui, slavă ca a Unuia – Născut din Tatăl, plin de har și de adevăr” (Ioan 1, 14).

Vezi, de asemenea, despre ontologia purificatoare, glorioasă, leșirea 3, 14; Ioan 10, 30; Apocalipsa 1, 4 – 8.

18) Mihai Eminescu, Opera poetică, ed.cit., p.680 (Luceafărul).

19) Ibidem, p.518 (Răsai asupra mea...).

20) Cf. M. Eminescu, Opere. II. Poezii tipărite în timpul vieții. Note și variante: De la „Povestea codrului” la „Luceafărul”. Ediție critică îngrijită de Perpessicius. Cu 54 de reproduceri după manuscrise, București, Editura Saeculum I.O., Editura Gemina, 1994, p.389, 438, 449.

21) Iisus Hristos (Fiul lui Dumnezeu) este „Unul-Născut, Care din Tatăl S-a născut mai înainte de toți vecii: Lumină din Lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut iar nu făcut, Cel de o ființă cu Tatăl, prin Care toate s-au făcut; Care, pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire, S-a pogorât din ceruri și S-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Fecioara Maria și S-a făcut om”(Liturghier, ed.cit., p.148).

22) Evangelii apocrife. Traducere, studiu introductiv, note și comentarii de Cristian Bădiliță, București, Editura Humanitas, 1996, p.56.

23) Cf. Mircea Eliade, Istoria credințelor și ideilor religioase. II. De la Gautama Buddha până la triumful creștinismului. Traducere de Cezar Baltag, București, Editura Științifică, 1992, p.371.

24) Ibidem.

25) Mihai Eminescu, Opera poetică, ed.cit., p.495- 496 (Colinde, colinde).

26) Ibidem, p.98-100 (Basmul ce i l-aș spune ei).

27) Facerea 28, 10-16.

28) Cf. Ioan 6,51.

29) Facerea 28,17.

30) Pentateuhul sau Cele cinci cărți ale lui Moise. Tipărit cu binecuvântarea și prefața Preafericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Versiune revizuită după Septuaginta, redactată și comentată de Bartolomeu Valeriu Anania, sprijinit de numeroase alte osteneli, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1997, p.73.

31) Cf. Paul Evdochimov, Arta icoanei. O teologie a frumuseții. Traducere de Grigore Moga și Petru Moga, București, Editura Meridiane, 1993, p.291.

32) Apud Vladimir Lossky, Teologia mistică a Bisericii de Răsărit. Traducere, studiu introductiv și note: Pr. Vasile Răducă, București, Editura Anastasia (f.a.), p.223.

33) Ibidem, p.224. Sistematizând principialitatea ontologică a izbăvirii, Sfântul Grigorie Palama (Palamas) evidențiază, printr-o modalitate glorioasă, teologia energiilor divine, ilimitate, ce nu sunt create. Datorită energiilor nemărginite, revelatoare, divine, orice om rugător caută, prin mântuire, harul îndumnezeirii, nădejdea resurecției. Prin contemplația luminii de pe Tabor, atestând Schimbarea la Față a lui Iisus Hristos, fiecare om ce se devotază rugăciunii speră ca, în liniște, umanitatea să obțină redempțiunea.

34) Cf. Ioana Em. Petrescu, Eminescu și mutațiile poeziei românești, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1989, p.41.

35) Rămân relevante creațiile eminesciene Venere și Madonă, În van căta-veți..., poezii în care sunt menționați Rafael și Michelangelo. Se observă faptul că, în Scrisoarea IV, Eminescu evocă imaginea feminină din pictura lui Correggio.

36) Liturghier, ed.cit., p.350 (Troparul la Adormirea Maicii Domnului).

37) Cf. Paul Evdochimov, Arta icoanei. O teologie a frumuseții, ed.cit., p.220.

38) Ibidem, p.219.

39) Cf. 1 Ioan 1,5.

40) Cf. 1 Ioan 4, 9, 16. De asemenea, în mod peremptoriu, Sfântul Apostol Pavel îl consideră pe Iisus Hristos „strălucirea slavei și chipul ființei” lui Dumnezeu (Evrei 1,3).

41) Semnificativ, „auzul e valorizat superlativ de filosofia romantică, așa cum muzica ocupă, în ierarhia romantică a artelor, locul pe care pictura îl deținea în mentalitatea artistică a clasicismului” (Ioana Em. Petrescu, Eminescu și mutațiile poeziei românești, ed.cit., p.18).

42) 1 Ioan 4,10.

43) „După aceea Iisus le-a vorbit din nou zicând : Eu sunt Lumina lumii ; cel ce Îmi urmează Mie nu va umbla în întuneric, ci va avea lumina Vieții” (Ioan 8, 12). O deplină asumare personală a firii omenești (în afara păcatului), de către Cuvântul dumnezeiesc (transcendent și perpetuu), din Fecioara Maria, semnifică un fapt ce regenerează lumea. În acest fel, având o relevanță ontologică, peremptorie, întruparea lui Iisus Hristos înseamnă temeiul îndumnezeirii.

44) Facerea 1, 26. Vezi, de asemenea, Psalmul 143, 3; Cartea înțelepciunii lui Solomon 2, 23.

45) M. Eminescu, Opere. II. Poezii tipărite în timpul vieții, ed.cit., p.405.

PREDICĂ LA DUMINICA A 28-A DUPĂ RUSALII. LITURGHIA, ARVUNĂ A ÎMPĂRĂȚIEI LUI DUMNEZEU

Preot AUREL FEDIUC
Parohia Crai Nou

„Un oarecare om a făcut cină mare și i-a chemat pe mulți:
Veniți, că iată acum toate sunt gata”
(Luca 14, 16-18)

În fiecare Duminică și sărbătoare dangățul clopotelor strigă duios chemarea sfântă de invitație la Cina bucuriei lui Hristos, bucurie coborâtă din ceruri pentru a ne urca pe noi acolo. Chemarea este adresată tuturor celor care vor să fie fii ai Luminii și să se împărtășească de bunătățile veșniciei, chiar din această viață. Domnul Iisus Hristos, „a pregătit Cina”, ne cheamă la Liturghie, la Ospățul ceresc de la biserică, pregătit ca arvună; iar mai apoi ca plinătate în Împărăția Cerurilor. Mare dar!

Evanghelia care s-a citit astăzi la Sfânta Liturghie este o parabolă spusă de Mântuitorul Iisus Hristos cu referire la Liturghia cosmică din eshatologie. Mântuitorul a rostit această parabolă în „casa unui fariseu, când ședea la masă (ca invitat) ca explicație-completare la exprimarea unui necunoscut fariseu: „Fericit este cel ce va mânca pâine în Împărăția lui Dumnezeu” (Pr. Prof. Dr. Stelian Tofană, *Evanghelia lui Iisus, misiunea cuvântului*, Ed. Mega, Cluj-Napoca, 2015, p. 259). Acest lucru trebuie să ni-l dorim și noi cu ardoare, pentru că a mânca pâine în Împărăția lui Dumnezeu înseamnă comuniunea veșnică cu El. Aici în viața telurică și trecătoare comuniunea cu Dumnezeu prin Sfânta Liturghie ne aduce iertarea păcatelor, îndeplinirea dorințelor noastre -sănătate, ajutor- dar și „concluzia fiecărei Liturghii la care participă și se împărtășesc credincioșii: Am văzut Lumina cea adevărată, am primit Duhul cel ceresc. Acești credincioși, înveșmântați în alb; vor completa la infinit numărul metaforic al celor 144.000 de pecetluiți, fii ai Israelului încreștinat care vor sluji cu toți Liturghia cosmică, în cer, înaintea tronului lui Dumnezeu, bucurându-se veșnic” (Pr. Dr. Ioan Bude, *Temeiuri biblice nou testamentare cu privire la oficierea Sfintelor Taine și ierurgii bisericești*, vol. II, - Mirungarea- Ed. Învierea și Eurobit, Timișoara, 2017, p. 55).

Bucuriile de pe pământ sunt nedepline și trecătoare, însă bucuriile raiului sunt cele ce „urechea n-a auzit și la inima omului nu s-a pus” (I Cor. 2, 9). Însă, observăm că, nu toți credincioșii sunt atenți la chemarea lui Hristos, nu toți îndeplinesc pericopa evanghelică. Spre durerea noastră aceasta ne spune că fiecare din cei chemați au găsit scuze și nu l-au onorat pe Mântuitorul cu prezența. Cea mai mare dramă a omului este când îl refuză pe Dumnezeu, când uită de El; atunci omul devine un rătăcitor într-o lume dezorientată și tristă. Și în ziua de astăzi - în lumea postmodernă- cei care au uitat de biserică, care s-au îndepărtat de biserică și nu mai participă la slujbe sunt cei care plutesc în derivă pe marea vieții.

Dar, „atenție creștini! Într-o viață, într-o familie, într-o societate unde nu este Iisus, acolo nu e viață, pentru că El este izvorul vieții; acolo nu este pace, pentru că El e Domnul păcii; acolo nu e bunăstare și progres, pentru că „fără El nu putem face nimic” (Ioan 15, 5) (*Ibidem*, p. 115). Oare, cum vom putea să fim oaspeți la Cina euharistică (cerească) a lui Hristos? Evanghelia ne spune că primul invitat la cină a motivat că și-a cumpărat țarină și trebuie să o vadă; dar uităm că: „Dumnezeu este Cel ce poruncește pământului să odrăslească tot felul de roade spre îndulcirea noastră...” (Molitifelnic), sau „...”, mâncați mâncarea

cerească - cel ce mănâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu, are viață veșnică..." (Ioan 6, 54). Cei care suntem în comuniune cu Dumnezeu, cu Maica Domnului și cu sfinții la Liturghie, vom fi în comuniune și în ceruri. Împărăția lui Dumnezeu se obține cu silință (cf. Matei 11, 12). Aici în biserică și prin biserică ne mântuim.

Al doilea și al treilea invitat, de asemenea, au motivat că nu pot merge la cină pentru și-a cumpărat boi, respectiv și-a luat femeie, însă: „Adu-ți inima jertfă lui Domnului - Hristos -, dă-o toată Atotțitorului, întoarce-ți fața de la toată greșea și de la toate pornirile păcătoase: lăcomia, răutatea, ura, zgârcenia, lenea, iubirea de arginți, desfrânarea, înșelăciunea, reaua voință și altele, și îndreaptă-te..." (Sfântul Ioan de Kronstadt, *Viața*

mea în Hristos, în românește de Boris Buzilă, Ed. Sofia, București, 2005, p.197). „Înțelepțește-mă, Doamne, și voi căuta legea Ta și o voi păzi cu toată inima mea. Povățuiește-mă pe cărarea poruncilor Tale, că aceasta am voit (Ps. 118).

Cei care sunt oaspeții Mântuitorului la Sfânta Liturghie și împlinesc poruncile

sunt cei ce „vor vedea fața Lui (Dumnezeu) și numele Lui va fi pe frunțile lor. Și noapte nu va mai fi; și nu au trebuință de lumina lămpii sau de lumina soarelui, pentru că Domnul Dumnezeu le va fi lor lumină și vor împărăți în vecii vecilor” (cf. Apocalipsa).

Lumina veșnică a raiului va fi a celor care-L iubesc pe Dumnezeu, acolo vor fi față către față, iar „fiii Luminei” se vor bucura de Domnul nu în arună, ci în plinătate. Observăm din pericopa evanghelică că stăpânul casei, după ce a fost onorat la cină de „săraci, neputincioși, orbi și șchiopi” a poruncit să-i fie umplută casa „cu cei de la drumuri și de la garduri”; fapt care ne face să înțelegem marea iubire a lui Dumnezeu față de oameni. Dumnezeu vrea ca toată lumea să se mântuiască și hotărârea Lui este ca lumea să fie îndumnezeită și chiar și „cei nesiguri, dilematici și mai păcătoși” (cf. Andrei Pleșu) sunt așteptați la Sf. Liturghie, la Cină, pentru că raiul este încăpător, iar Hristos este milostiv și mare iubitor.

Totuși, noi primim în arună Împărăția lui Dumnezeu, dar acestei arvuni trebuie să-i facem locaș în inima noastră și după ce plecăm de la biserică, de la Sfânta Liturghie. Trebuie să ne comportăm ca cei ce am primit har și mai trebuie să înmulțim acest har. De aceea se spune „Liturghia după Liturghie”; iar „Cina să o luăm” desăvârșit în rai cu Domnul nostru Iisus Hristos și în Domnul Hristos - Raiul nostru. De aceea Dumnezeu și Împărăția Lui trebuie să se așeze mai întâi în inima noastră, pentru că: „ori de câte ori se slujește Dumnezeiasca Liturghie, unde este de față Hristos în chipul Cuvântului lui Dumnezeu și al Pâinii Vieții, acolo este Împărăția. Și dați-mi voie să subliniez un lucru: dacă Împărăția lui Dumnezeu este în tine, nu va mai fi nevoie niciodată să vină cineva să te cheme la Liturghie sau la biserică. Vei veni singur. Nici nu-ți vei putea închipui să nu mergi, fiindcă ești în Împărăție și Împărăția este în tine”. (Anthoni M. Coniaris, *Vitamine duhovnicești pentru întărirea sufletului*, 1, Zi de zi cu Hristos de-a lungul anului bisericesc, în românește de Florin Codreanu, Ed. Cartea ortodoxă, București 2009, p. 258).

Numai împărtășindu-ne constant din cuvântul lui Dumnezeu, cu Trupul și Sângele Său, dar și împlinind poruncile; vom gusta veșnic din Lumina Taborică și ne vom bucura de bunătățile Ierusalimului ceresc. Căci este scris: „Iată, vin curând și plata Mea este cu Mine, ca să dau fiecăruia, după cum este fapta lui. Eu sunt alfa și omega, cel dintâi și cel de pe urmă, începutul și sfârșitul. Fericiți cei ce spală veșmintele lor ca să aibă stăpânire peste pomul vieții și prin porți să intre în cetate! (Apoc. 22, 12-14) Doamne ajută-ne! Amin!

GÂNDURI DESPRE DUMNEZEU

DELIA CONSTANTIN

Conștiința este cea care adeseori conduce un drum către inima noastră, un imbold al sincerității cu noi înșine, în care regăsirea de sine are ca prototip desăvârșirea, un gând către o fericire a copilăriei, în care ne regăsim ca ființe umane, precum o rugăciune neîncetată către iubirea desăvârșită, ce produce o căutare profundă către sacru, către divinitate.

Drumul către Dumnezeu este o rugăciune neîncetată ce dăinuie ca o călăuză spre ființa lăuntrică, o aducere aminte mereu de clipa veșniciei, ce pătrunde în ipostasul eternității, în care ne regăsim ca ființe umane, conduși de către pronia Dumnezeiască, ca o întrepătrundere a smereniei desăvârșite. Calea desăvârșirii în care se aprofundează schimbarea omului lăuntric este o profunzime a sacrului divin, ce ține de iubirea profundă a dragostei, ca valoare morală ce urcă mereu spre un urcuș divino-uman, o imitare a prototipului, ca semn al iubirii desăvârșite.

Raportarea la întreaga creație, ce cuprinde un imbold asupra întregii omenirii, o putem suprapune cu rugăciunea, ca o desăvârșire a ființei noastre lăuntrice, un îndemn către mîntuirea creației, a tot ce aparține lui Dumnezeu Însuși. Aceste gânduri ce ne aduc aminte de iubirea veșnică, de bunătatea nemărginită revărsată de Creator, El însuși fiind Alfa și Omega, Începutul și Sfârșitul mântuirii noastre, ca fapte, de o Împărăție a dragostei, dincolo de această viață, o dragoste Dumnezeiască, sunt o transpunere în creație a divinității, aparțin sacrului, ca potențial suprem al divinului.

Gândurile noastre devin rugăciunile noastre, ce aduc mereu o aprofundare, o stare de bucurie, în inima noastră, o stare aparte a gândului care încearcă să urce spre desăvârșire, ca o apartenență către miracolul iubirii, iubirea fiind și ea o virtute ce se produce în ființa creației. Divinitate, sacru, sunt cuvinte ce aduc cu sine o importanță deosebită ca și valoare morală, pun în prim

plan o permanentă actualizare a noului, care mereu va conduce spre o transfigurare, spre un nou început, ca punct de realizare a transpunerii întregii ființe umane. Aceste gânduri care ne transpun dincolo de înțelegerea noastră, ca ființe create după Chip și Asemănare, pun în valoare un miracol al eternei iubiri care aduce în prim plan un altar de jertfă, către sacralitate, spre ceea ce este de fapt un dar al lui Dumnezeu.

În acest dar al lui Dumnezeu se arată atotputernicia Creatorului. Astfel, vedem într-un miracol dincolo de cuvinte, dincolo de apartenența comuniunii cu Dumnezeu, că Dumnezeul nostru este al iubirii, în deplină comuniune cu omul, această ființă minunată, creată din iubirea lui Dumnezeu și așezată într-un paradis al frumuseții de nespus, care va năzui mereu spre Creatorul ei.

ACTUALITATEA BISERICESCĂ

ANIVERSAREA ÎNTRONIZĂRII PRAFERICITULUI PĂRINTE PATRIARH DANIEL

38 de ierarhi au fost prezenți luni 30 septembrie în Catedrala Patriarhală pentru a participa la Sfânta Liturghie și Slujba de Te Deum oficiate cu prilejul aniversării a 12 ani de când Preafericitul Părinte Daniel a fost întronizat ca Patriarh al României.

Celor veniți să aducă rugăciuni de mulțumire în acest moment festiv, Patriarhul Daniel le-a urat să primească de la Dumnezeu „bucuria rodirii”.

„Singura bucurie adevărată din lumea aceasta este bucuria rodirii, care vine din osteneală”. „Să continuăm lucrările bune începute pentru că numai împreună putem să păstrăm Duhul comuniunii, Duhul Sfânt care ne împărtășește iubirea Preasfintei Treimi”, le-a spus la finalul slujbelor Patriarhul ierarhilor prezenți, clericilor, reprezentanților autorităților centrale și locale, personalităților vieții publice și culturale românești.

Despre „bucuria rodirii” la aniversarea a 12 ani de patriarhat a vorbit și Arhiepiscopul Casian al Dunării de Jos după slujba de Te Deum.

Înaltpreasfinția Sa a evidențiat realizările Bisericii sub coordonarea Patriarhului Daniel și impactul lor asupra societății.

Între proiectele de impact, ierarhul a menționat construirea Catedralei Naționale, înființarea Centrului de Presă Basilica, înființarea de eparhii și parohii noi în diaspora, activitățile social-filantropice.

Arhiepiscopul Casian a numit Catedrala Națională „un pridvor al cerului pe pământul românesc” și a subliniat

dubla ei „misie și semnificație”: „Catedrala unității de credință păstorită de Întâiul Apostol Andrei și Catedrala-memorial pentru jertfele de-a lungul timpului pentru unitatea și demnitatea poporului român”.

Despre Centrul de Presă Basilica, Arhiepiscopul Dunării de Jos a spus că este „o prelungire a Casei lui Dumnezeu, un mod de a prelungi eclesiologia, slujirea liturgică, slujirea educațională, slujirea culturală și slujirea social-filantropică” în casele oamenilor.

Între realizările din cei 12 ani, ierarhul a menționat de asemenea întocmirea Noului Statut de organizare și funcționare al Bisericii Ortodoxe Române, dezvoltarea evenimentului „Întâlnirea Internațională a Tinerilor Ortodocși”, numeroasele pelerinaje, aduceri de sfinte moaște în țară și întâlniri istorice.

Referitor la activitatea Bisericii în Diaspora, Părintele Arhiepiscop a evidențiat faptul că cele aproape 1000 de parohii sunt „centre de cultură, de spiritualitate și de dor ostoit, unde tineri intelectuali lângă vlădicii noștri de excepție, lângă harnicii noștri preoți din diaspora au făcut o punte de har pentru totdeauna între românii de acasă și de pretutindeni”.

Preafericitul Părinte Patriarh i-a mulțumit Arhiepiscopului Casian pentru „cuvintele călduroase” și a subliniat faptul că „este datoria noastră să mulțumim lui Dumnezeu pentru toate”, motivând celebrarea aniversării de luni prin comuniune euharistică.

Un moment deosebit din Catedrala Patriarhală a fost cel în care doi copii i-au adus Preafericitului Sale flori, urându-i „Să ne trăiești Părinte Patriarh!”.

În continuare, evenimentul aniversar s-a mutat în Sala „Europa Christiana” de la Palatul Patriarhiei, unde au fost prezentate mesaje de felicitare din partea reprezentanților autorităților de Stat centrale și locale, precum și din partea altor instituții publice.

ÎNTRUNIREA SFÂNTULUI SINOD, LA PATRIARHIE

În ziua de 30 septembrie 2019, în Sala Sinodală din Reședința Patriarhală, sub președinția Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, a avut loc ședința de lucru a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

În cadrul ședinței s-a hotărât:

- Completarea Programului-cadru „2020 – Anul omagial al pastorației părinților și copiilor și Anul comemorativ al filantropilor ortodocși români”. Această completare se referă la repere tematice teologic-educaționale, culturale și mediatice, menite să reflecte mai bine cele două teme, omagială și comemorativă, în activitatea unităților de cult ale Patriarhiei Române.

- Organizarea de evenimente și acțiuni cu prilejul aniversării a 30 de ani de la căderea regimului comunist din România, privind comemorarea jertfei creștinilor care și-au sacrificat viața în decembrie 1989 și în timpul regimului comunist pentru libertatea și demnitatea poporului român.

- Evidențierea, de asemenea, a modului responsabil în care Biserica Ortodoxă Română a folosit libertatea dobândită după căderea regimului comunist pentru a mărturisi prin cuvânt și faptă Evanghelia iubirii milostive a lui Hristos, prin întreaga sa lucrare misionară, educațională, social-filantropică și edilitară (**Biroul de Presă al Patriarhiei Române**).

ANIVERSAREA EPISCOPIEI COVASNEI ȘI HARGHITEI

Miercuri, 2 octombrie 2019, la Mănăstirea „Adormirea Maicii Domnului”, de la Izvorul Mureșului a avut loc Simpozionul cu tema „Episcopia Covasnei și Harghitei – 25 de ani de la înființare”.

În cadrul simpozionului au fost prezentate mesajele ierarhilor Bisericii Ortodoxe Române (Ips Ioan, Ps Nicodim, Ps Andrei, Ps Siluan) și a personalităților vieții publice naționale și locale, cu ocazia aniversării a 25 de ani de la înființarea Eparhiei Covasnei și Harghitei, și peste 30 de comunicări științifice, care au abordat probleme precum: *Episcopia Ortodoxă a Covasnei și Harghitei, factor catalizator pentru întărirea credinței în Dumnezeu a românilor din sud-estul Transilvaniei, pentru păstrarea și dezvoltarea tradițiilor și a patrimoniului cultural strămoșesc; Episcopia Ortodoxă a Covasnei și Harghitei instituție divino-umană, cu rol hotărâtor în asigurarea dăinuirii și afirmării spiritualității ortodoxe și identității românești în mediul multiethnic și pluriconfesional din Arcul Intracarpatic; Episcopia Ortodoxă a Covasnei și Harghitei (2019-1994) – 25 ani de la înființare* ș.a. Au fost prezentate comunicări referitoare la păstoria rodnică a celor doi ierarhi: Înaltpreasfințitul Ioan, azi mitropolit al Banatului și Preasfințitul Andrei, Episcopul Covasnei și Harghitei, relația Eparhiei cu autoritățile publice centrale și locale, cu instituțiile și asociațiile culturale, cu unitățile de învățământ și cu societatea civilă, cu parteneri statornici din întreaga țară, dorind, astfel, să oferim o imagine de ansamblu asupra parcursului istoric al Eparhiei – în primul sfert de veac al existenței sale. În cadrul simpozionului a fost vernisată Expoziția documentară *Episcopia Ortodoxă a Covasnei și Harghitei – 25 de ani în slujba comunității românești din sud-estul Transilvaniei*”, și a fost prezentat filmul documentar *File din istoria Eparhiei Covasnei și Harghitei*.

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a transmis un mesaj la împlinirea a 25 de ani de la inaugurarea Episcopiei Covasnei și Harghitei.

**O eparhie tânără și dinamică, într-o străveche vatră românească.
Un sfert de veac de la inaugurarea Episcopiei Covasnei și Harghitei**

Episcopia Covasnei și Harghitei sărbătorește anul acesta, 2019, împlinirea a 25 de ani de existență (1994). O eparhie tânără, situată aproape în inima României, cu un teritoriul canonic ce poartă pecețile unei istorii străvechi, având o contribuție semnificativă în formarea poporului român.

Bogate mărturiile literare și arheologice atestă faptul că în aceste ținuturi daco-romane, care au cunoscut creștinismul încă din secolul IV, s-au dezvoltat de timpuriu vechi organizări bisericești românești, care, însă, după cucerirea Transilvaniei de către unguri, în secolele XI-XIII, au avut o evoluție politică vitregă, prea puțin favorabilă românilor ortodocși.

Din cauza acestor schimbări, precum și a politicii ulterioare de oprimare și deznaționalizare a românilor ortodocși, de prozelitismul practicat de confesiunile romano-catolică și reformată, vorbitoare de limbă maghiară, populația românească de credință creștin-ortodoxă din acest spațiu a devenit cu timpul minoritară.

În timpul regimului comunist ateu (1989-1945), Biserica Ortodoxă Română și celelalte culte au fost treptat înlăturate din viața societății.

În anul 1948, a fost eliminat învățământul religios din școli, au fost interzise slujbele religioase în instituții publice, au fost suprimate multe periodice bisericești ale eparhiilor, au fost desființate multe școli teologice, a fost interzisă catehizarea tineretului, peste o mie de preoți ortodocși (la care s-au adăugat și clerici romano-catolici, greco-catolici și protestanți) au fost arestați, aruncați în închisori, trimiși la muncă silnică sau deportați.

Începând cu anul 1959, au fost desființate zeci de schituri și mănăstiri ortodoxe, sute de călugări și călugărițe au fost scoși din ele în mod brutal, au fost confiscate sute de proprietăți, iar mai târziu, în București au fost demolate zeci de lăcașuri de închinare sub pretextul sistematizării.

În timpul regimului comunist, toate cultele, dar mai ales Biserica Ortodoxă Română, au fost supravegheate și controlate de stat.

După căderea regimului comunist, în decembrie 1989, Biserica Ortodoxă Română a folosit libertatea de a se organiza și activa conform vocației și misiunii sale, de-a fi prezentă în viața poporului român.

În acest context, s-a considerat ca fiind necesară înființarea unei noi episcopii, care să fie sensibilă la nevoile și dificultățile pastorale ale românilor ortodocși din acest spațiu, marcat de pluralism etnic și religios, în care românii sunt minoritari.

Totodată, noua episcopie avea ca vocație să cheme oamenii la reconciliere și conviețuire pașnică, la solidaritate și cooperare pentru binele comun.

Astfel, în ședința din 24-23 martie 1994, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, pe baza propunerilor Adunărilor Eparhiale ale Arhiepiscopiei Sibiului și Episcopiei de Alba Iulia, a hotărât înființarea și organizarea Episcopiei Covasnei și Harghitei.

În data de 25 septembrie 1994, considerată ca începutul efectiv al eparhiei, Preasfințitul Părinte Ioan Selejan, astăzi Mitropolitul Banatului, a fost întronizat ca fiind primul Episcop al Episcopiei

Covasnei și Harghitei, de către vrednicul de pomenire Patriarh Teoctist Arăpașu, în prezența Patriarhului Partenie al Alexandriei, precum și a multor ierarhi ai Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

Preasfințitul Părinte Episcop Ioan Selejan a păstorit, în perioada 1994-2014, cu multă înțelepciune și râvnă duhovnicească, Episcopia Covasnei și Harghitei pe care a ctitorit-o și a consolidat-o prin creșterea numărului unităților bisericești (parohii și mănăstiri), prin edificarea de noi lăcașuri de cult și restaurarea celor vechi, prin intensificarea vieții parohiale și monahale, a activității educative, cultural-religioase și editoriale, cu profund accent patriotic românesc, dar și cu deschidere pentru cooperare interreligioasă.

Apoi, începând cu data de 15 februarie 2015, Preasfințitul Părinte Andrei Moldovan a fost investit ca părinte și păstor duhovnicesc al clerului și credincioșilor din Episcopia Covasnei și Harghitei, lucrând de atunci „cu timp și fără timp”, împreună cu clerul și cu toate unitățile și instituțiile bisericești din eparhie, pentru întărirea credinței și a comuniunii eclesiale, pentru promovarea misiunii pastorale și a vieții duhovnicești și culturale.

Aceste activități contribuie la cultivarea conștiinței unității, spiritualității și demnității românești.

Împlinirea a 25 de ani de la înființarea Episcopiei Covasnei și Harghitei este un prilej deosebit de a mulțumi cu evlavie lui Dumnezeu pentru darurile revărsate asupra acestei eparhii în această perioadă și de a pomeni cu recunoștință și prețuire pe toți cei care au contribuit ca aceste daruri să fie roditoare, cler și popor, păstori și păstoriți, părinți și fii duhovnicești, frați și surori în Hristos-Domnul.

Acum, la ceas aniversar, adresăm felicitări și părintești binecuvântări Preasfințitul Părinte Andrei, Episcopul Covasnei și Harghitei, colaboratorilor săi de la Centrul eparhial, clerului, monahilor și monahiilor, precum și tuturor credincioșilor acestei eparhii!

Cu părintească binecuvântare și frățească dragoste în Hristos,

† Daniel
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

SLUJIRI ALE IERARHILOR NOȘTRI ÎN ALTE EPARHII

Peste 3.000 de credincioși au participat, duminică 8 septembrie, la slujba de sfințire a Mănăstirii Maglavit, care are hramurile Nașterea Maicii Domnului și Izvorul Tămăduirii și la Sfânta Liturghie arhierescă, săvârșită de un sobor de zeci de arhieriei, preoți și diaconi. După slujba de sfințire săvârșită de IPS Irineu - Arhiepiscop al Craiovei și Mitropolit al Olteniei, IPS Ioan - Arhiepiscop al Timișoarei și Mitropolit al Banatului, IPS Daniil - Mitropolit al Vidinului, IPS Gheorghios - Mitropolit de Kitros, Katerini și Platamon, IPS Antonie - Mitropolit de Elbasan, Librazhd și Spathidoni, IPS Teodosie - Arhiepiscop al Tomisului, IPS Varsanufie - Arhiepiscop al Râmnicului, numeroși episcopi, preoți și diaconi din țară și străinătate, toți credincioșii au intrat să se închine în altar, momentul sfințirii bisericii fiind singurul în care și femeile care nu sunt călugărite pot intra în altar. După slujba Sfintei Liturghii, IPS Irineu, Mitropolitul Olteniei, i-a îndemnat pe cei prezenți să nu lase flacăra credinței să se stingă, ci să o mărturisească și altora, așa cum a făcut și Petrache Lupu, de numele căruia se leagă ridicarea acestei mănăstiri.

La finalul Sfintei Liturghii, prin gramată mitropolitană, stareța Mănăstirii Maglavit, maica Maria Mărgineanu, a fost înaintată în gradul de iconom stavrofor, "pentru păstorirea credincioșilor și administrarea corespunzătoare a bunurilor", iar rapsodului Tudor Gheorghe, "în semn de apreciere pentru lucrarea deosebită săvârșită în biserica noastră strămoșească spre slava lui Dumnezeu și spre propășirea neamului nostru românesc", i-a fost conferită crucea Sfântului Nicodim. De asemenea, i-a fost conferită gramată de apreciere arhimandritului Vladimir Dărăngă, fost stareț al Mănăstirii Maglavit, "în semn de

apreciere pentru strădania depusă la zidirea și înfrumusețarea Mănăstirii din Maglavit, cu hramurile Nașterea Maicii Domnului și Izvorul Tămăduirii Mănăstirea Maglavit". IPS Irineu a înaintat gramate de mulțumire, pentru contribuția la zidirea și înfrumusețarea mănăstirii Maglavit, primarului comunei Maglavit, Dinu Ion, constructorilor Ciurel Petre și Cocea Vasile și ctitorului Ion Mihail.

Sfînțirea Mănăstirii Maglavit a făcut parte din programul Întâlnirii Internaționale a Tinerilor Ortodocși (ITO) care s-a desfășurat la Craiova, în perioada 5-8 septembrie, flacăra ITO fiind predată, duminică, tinerilor din Arhiepiscopia Timișoarei, care va fi gazda celei de-a 7-a ediții, din anul 2020.

*

Preoți și credincioși, monahi și monahii de la parohiile și mănăstirile Arhiepiscopiei Râmnicului au participat vineri, 27 septembrie, la prăznuirea Sfântului Ierarh Martir Antim Ivireanul, ocrotitorul municipiului Râmnicu-Vâlcea și al Mănăstirii Antim-Troianu. Pentru mulțimea pelerinilor prezenți, Sfânta Liturghie a fost săvârșită pe un podium amenajat în apropierea locașului de cult. Dumnezeiasca Liturghie a fost săvârșită de 2 ierarhi români, respectiv un ierarh din țara natală a Sfântului Antim, Georgia și un ierarh din spațiul arab, pentru care Sfântul Antim a tipărit cărți în limba arabă. În sobor au fost Înaltpreasfințitul Părinte Theodor, Mitropolit de Ahaltsihe și Tao-Klargeti, Înaltpreasfințitul Varsanufie, Arhiepiscopul Râmnicului, Preasfințitul Părinte Quais, Episcop de Erzurum și vicar-patriarhal al Patriarhiei Greco-Ortodoxe a Antiohiei și a Întregului Răsărit, Preasfințitul Părinte Paisie Lugojanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei.

În soborul slujitorilor, alături de părinții stareți de la mănăstirile vâlcene, au fost preoții de la bisericile din municipiul Râmnicu-Vâlcea. De asemenea, în soborul preoților a fost și preotul Neluțu Oprea, paroh al Parohiei ortodoxe române din Sofia. Răspunsurile liturgice au fost date de Corala Sfântul Antim Ivireanul a Catedralei Arhiepiscopale, dirijată de prof. Marian Cristian Stroe. După rostirea Sfintei Evanghelii, Înaltpreasfințitul Părinte Theodor, Mitropolit de Ahaltsihe și Tao-Klargeti, a vorbit despre viața și lucrarea Sfântului Ierarh Martir Antim Ivireanul.

PRĂZNUIREA SFÂNTULUI IERARH IOSIF CEL NOU DE LA PARTOȘ, LA TIMIȘOARA

La pomenirea Sfântului Ierarh Iosif cel Nou de la Partoș, Mitropolitul Timișoarei, Catedrala mitropolitană din capitala Banatului a îmbrăcat straie de sărbătoare, cinstindu-și, prin rugăciune și cântări doxologice, ocrotitorul său spiritual.

Mii de credincioși din toate părțile țării au venit în capitala Banatului, încă din ajunul sărbătorii, pentru a se ruga și a aduce prinos de cinstire Sfântului Ierarh Iosif cel Nou de la Partoș.

Programul slujbelor dedicate cinstirii ocrotitorului spiritual al Banatului a debutat cu slujba Vecerniei unită cu Litia, oficiată, în prezența Întâistătorului Mitropoliei Banatului, Înaltpreasfințitului Părinte Ioan, de Preasfințitul Părinte Paisie Lugojanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi, format din consilieri de la Centrul eparhial, protopopi, precum și slujitori de la mănăstirile și parohiile eparhiei. Răspunsurile liturgice au fost date antifonic de către Corul bizantin „Sfântul Ierarh Nicolae”, al Facultății de Litere, Istorie

și Teologie din Timișoara.

După slujba Vecerniei, Înaltpreasfințitul Părinte Ioan a rostit un cuvânt de învățătură despre viața și faptele ocrotitorului Banatului, precum și despre activitatea sa ca mitropolit al Timișoarei, într-un timp când aceste meleaguri erau ocupate de otomani.

Conform unei frumoase tradiții, după otpustul slujbei de seară, a avut loc, pe străzile Timișoarei, procesiunea cu moaștele Sfântului Ierarh, la care au luat parte mii de credincioși cu lumânări în mână, monahi, monahii și o mulțime de tineri de la ASCOR și de la parohiile din Timișoara, implicați în activitățile de cateheză. Procesiunea s-a desfășurat pe traseul Catedrală – Podul Traian – Splaiul Tudor Vladimirescu – Podul Mihai Viteazul – Catedrală. După procesiune, racla cu sfințele moaște a fost deschisă și așezată pe soala din fața Sfântului Altar. Programul liturgic a continuat la Catedrala din Timișoara pe întreg parcursul nopții, cu slujba Utreniei, culminând la ora 24:00 cu oficierea Sfintei și Dumnezeieștii Liturghii. Răspunsurile liturgice au fost date de Corala Bărbătească Ortodoxă Epifania din Timișoara (formată din preoți, diaconi, profesori și cântăreți bisericești), dirijată de prof. Florin Nicolae Șincari de la Colegiul Național Pedagogic „Carmen Sylva”.

Sfântul Ierarh Iosif cel Nou de la Partoș a trecut la Domnul în anul 1656, iar în 1950, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât canonizarea sa și strămutarea moaștelor sale din biserica mănăstirii Partoș în Catedrala mitropolitană „Sfinții Trei Ierarhi” din Timișoara.

După 300 de ani de la mutarea sa la Domnul, în 6-7 octombrie 1956, la Timișoara, a avut loc proclamarea solemnă a canonizării. De atunci și până astăzi moaștele ocrotitorului Banatului odihnesc în dreapta pronaosului catedralei, în raclă, frumos sculptată, de lemn de palisandru, tisă și lămâi.

În ziua sărbătoririi Sfântului Iosif cel Nou de la Partoș, ocrotitorul Banatului, Dumnezeisca Liturghie a fost oficiată de un sobor de ierarhi, format din Înaltpreasfințitul Părinte Ioan, Mitropolitul Banatului, Preasfințitul Părinte Paisie Lugojanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei

Timișoarei, și Preasfințitul Părinte Emilian Crișanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Aradului, preoți și diaconi. Cuvântul de învățătură a fost rostit de Preasfințitul Părinte Emilian Crișanul în cadrul căruia a vorbit despre viața Sfântului Iosif cel Nou, precum și despre faptul că sfinții sunt oameni, care, încă din viața lor pământească, au bineplăcut lui Dumnezeu. Alături de numărul mare de credincioși, la slujbă au participat reprezentanți ai autorităților județene și locale, monahi, monahii și foarte mulți elevi și studenți.

OCROTITORUL BANATULUI PRĂZNUIT LA MĂNĂSTIREA DE LA PARTOȘ

Duminică, 15 Septembrie, Biserica Ortodoxă Română face pomenirea Sfântului Ierarh Iosif cel Nou de la Partoș, Mitropolitul Timișoarei și ocrotitorul spiritual al Banatului. Credincioșii bănățeni au deschis, încă de Vineri

dimineată, manifestările închinare Sfântului Iosif, printr-un pelerinaj de la Mănăstirea Timișeni-Șag către Mănăstirea Partoș, locul unde se află mormântul său, devenit, încă din 1656, un adevărat topos sacrosanct și tumaturgic pentru nenumărați pelerini.

Ca expresie a evlaviei față de Sfântul Iosif cel Nou de la Partoș, ocrotitorul spiritual al Banatului, zeci de credincioși bănățeni au purces, în preajma sărbătorii sfântului, într-un pelerinaj pedestru, pe urmele sfântului Mitropolit al Timișoarei.

Mănăstirea Timișeni-Șag, punctul de plecare al pelerinajului, a fost animată, încă din zorii dimineții, de prezența numărului mare de credincioși care, după participarea la Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie, au pornit, în acordurile

imnurilor doxologice, spre Mănăstirea Partoș, locul în care Sfântul Iosif s-a retras de bunăvoie, petrecând ultimii trei ani din viață. Acest pelerinaj, cu un profund rol latreutic și, totodată, anamnetic, reiterează, în nod simbolic, drumul pe care l-a parcurs Sfântul Mitropolit Iosif, în 1653, din cetatea Timișoarei până la Mănăstirea Partoșului, transformând, astfel, mica mănăstire într-o importantă și căutată vatră monahală.

La amurgul zilei, după parcurgerea distanței de aproximativ 50 de km, cei peste 200 de pelerini au fost întâmpinați, la intrarea în localitatea Partoș, de către enoriașii parohiei, în frunte cu părintele Simeon Stana, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Timișoarei, și părintele stareț Varlaam Almăjanu, care a adus spre mângâierea și întărirea pelerinilor un fragment din moaștele Sfântului Iosif. De aici, mulțimea pelerinilor și credincioșilor au mers, cântând troparul sfântului, până la altarul de vară mănăstirii, unde a avut

loc Slujba Vecerniei Mari unită cu Litia, oficiată de Înaltpreasfințitul Părinte Ioan, Mitropolitul Banatului, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi.

Sărbătoarea Sfântului Iosif cel Nou a debutat în Mănăstirea de la Partoș prin slujba de priveghere săvârșită seara în ajun de către un sobor de preoți, avându-l în frunte pe părintele stareț Varlaam Almăjanu. În dimineața zilei de 15 septembrie, s-a oficiat Sfânta Liturghie, urmată de tradiționala procesiune cu icoana sfântului și cu racla în care se păstrează fragmente din moaștele sale. Procesiunea s-a făcut în acordurile fanfare Pro Amicitia Timișoara care, la finalul programului a susținut un buchet de piese muzicale patriotice și folclorice. A urmat agapa în incinta Centrului Social și cultural al mănăstirii. La slujbă au fost prezenți și reprezentanți ai IGSU Banat, precum și ai Grupei Deta.

DESCHIDERA ANULUI ȘCOLAR PREUNIVERSITAR LA TIMIȘOARA

Luni, 9 septembrie, cu prilejul deschiderii noului an școlar, Înaltpreasfințitul Părinte Ioan, Arhiepiscopul Timișoarei și Mitropolitul Banatului, a fost prezent în mijlocul elevilor și profesorilor de la Liceul Teologic Ortodox „Sfântul Antim Ivireanul” din urbea de pe Bega. Festivitatea de deschidere a anului școlar a debutat cu slujba de Te-Deum, după care a urmat intonarea troparului Sfântului Antim Ivireanul, ocrotitorul spiritual al unității

de învățământ și a Imnului de Stat. În continuare, prof. Adela Panait, directoarea Liceul Ortodox „Sfântul Antim Ivireanul” și reprezentanții Inspectoratului Județean Timiș și ai Primăriei Timișoara au rostit alocuțiuni ce au evidențiat atât valoarea educației în societate, cât și importanța implicării părinților în sfera educației formale. Totodată, Mitropolitul Banatului, în cuvântul său, a menționat: „acești copii mai fac încă un pas spre spațiul cunoașterii. Ei nu poartă doar ghiozdane, ci pe umerii lor, începând de astăzi, li se pune o cruce, și anume: crucea științei, crucea înțelepciunii, crucea ascultării. Dumnezeu să binecuvinteze toți copiii din România și să le dăruiască înțelepciune!”

Din 2018, Școala Gimnazială „Sfântul Antim Ivireanul”, prima școală ortodoxă privată din județul Timiș, acreditată de Ministerul Educației și înființată după normele Ministerului Educației Naționale și Programele Școlare Naționale în vigoare, a devenit Liceul Teologic Ortodox (de stat) „Sfântul Antim Ivireanul”. Începând din toamna acestui an funcționează și o clasă de a IX-a cu specializarea: Teologie Ortodoxă. Misiunea Liceul Teologic Ortodox „Sfântul Antim Ivireanul” este de a crește generațiile viitoare de tineri cu o educație temeinică, fundamentată pe valori creștin ortodoxe, puternici și dornici să înfăptuiască binele în propria familie, la locul de muncă și în comunitate.

Și Colegiul Național Bănățean din Timișoara, cel mai mare colegiu din partea de vest a României, și-a deschis porțile pentru elevii care întâmpină noul an școlar. Alături de cei 2000 de elevi, însoțiți de părinți, bunici și alte rude apropiate, la festivitatea de deschidere a participat, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Ioan, și Preasfințitul Părinte Paisie Lugojanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei, care a oficiat o slujbă de Te-Deum. După momentul de rugăciune, a urmat intonarea imnului Colegiului Național Bănățean, urmat de fredonarea Imnului Național al României.

ADUNAREA GENERALĂ A FEDERAȚIEI FILANTROPIA LA TIMIȘOARA

Miercuri, 25 septembrie a avut loc la sediul Centrului eparhial din Timișoara Adunarea Generală a membrilor Federației Filantropia.

În cadrul ședinței au fost analizate proiectele în desfășurare, au fost făcute propuneri care să îmbunătățească demersurile pe care fundația le are în plan social, cultural și educațional, au fost luate decizii cu privire la noi proiecte și la dinamizarea celor care se află în curs de desfășurare. În acest sens a fost propus un Proiect CRESE – Pocu 6.2 – FED Filantropia – Lider (formare copii + parinti + personal didactic) cu Arhiepiscopia Bucureștilor, ca partener de servicii; extinderea proiectului de Telemedicină către toți membrii FED și un nou de proiect de

finanțare IOCC, prin care se dorește identificarea nevoilor de formare în rândul membrilor, ș.a.. Partea finală a ședinței a fost dedicată problemelor administrative ale federației. Federația Filantropia este o fundație creștină de dezvoltare comunitară, filantropică, non-guvernamentală fără scopuri politice și nediscriminatorie confesional. Aceasta acoperă o gamă largă de domenii de activitate: asistență socială și social – medical, asistență și dezvoltare comunitară, asistență medicală, educație și cercetare interdisciplinară, cultură, dezvoltare organizațională, tineret și mediu. Misiunea federației este să dezvolte sistemul filantropic în spirit creștin umanitar.

Scopul federației este de a oferi servicii comunitare – sociale, medicale, culturale și educaționale, în spirit creștin, contribuind la rezolvarea problemelor comunităților.

SESIUNEA DE LICENȚĂ DE TOAMNĂ LA FACULTATEA DE TEOLOGIE DIN TIMIȘOARA

În zilele de 10 și 12 septembrie a avut loc la sediul Centrului eparhial din Timișoara sesiunea de licență din toamnă pentru patru absolvenți ai Facultății de Teologie din Timișoara, din ultima promoție și din promoția anului 2013. Astfel, prima probă a constat din examenul scris la disciplina fundamentală Dogmatică ortodoxă, care s-a desfășurat în ziua de marți 10 septembrie, iar cea de a doua, joi 12 septembrie, când a avut loc susținerea lucrării de licență, în prezența Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Ioan al Banatului și a comisiei formate din cadre didactice ale Facultății. După

declarația de reușită a candidaților și după comunicarea mediei obținute în urma susținerii celor două probe, în biserica din incinta reședinței mitropolitane, după slujba de mulțumire, cei patru licențiați au depus jurământul de credință față de instituția emitentă și față de Biserica Ortodoxă Română.

ÎNCUNUNAREA LUCRĂRILOR LA PAROHIA OHABA-FORGACI

În ziua de 29 septembrie, în duminica a XIX-a după Rusalii, parohia Ortodoxă din Ohaba-Forgaci, Protopopiatul Lugoj, a îmbrăcat haine de sărbătoare, primind vizita Înaltpreasfințitului Părinte Ioan, Mitropolitul Banatului, prilej cu care au fost binecuvântate lucrările de restaurare a exteriorului bisericii.

Înalțul ierarh a fost întâmpinat, la sosire, de un sobor de preoți în frunte cu părintele Ioan Cerbu, protopopul Lugojului, care a adresat un cuvânt de bun venit, în numele preotului paroh și a credincioșilor prezenți. După oficierea Sfintei Liturghii, Înaltpreasfințitul Părinte Ioan a rostit un cuvânt de învățătură, bazat pe textul Evangheliei de la Luca (6, 36-31), făcând referire la cele două idei de bază din Evanghelie: iubirea vrăjmașilor și modul în care ar trebui să se desfășoare viața noastră de creștini, în relația cu semenii noștri.

La final, preotului paroh Valentin Nicolae Voicu i-a fost acordată distincția de sachelar, în semn de apreciere pentru munca și efortul depus la înfrumusețarea lăcașului de cult. Mulțumirile ierarhului s-au îndreptat și înspre autoritățile județene și locale, reprezentate de domnul președinte al Consiliului județean, Călin Dobra și de domnul primar al comunei Boldur, Cristian Stoi, căruia i-a fost dăruită o icoană a Maicii

Domnului, în semn de recunoștință pentru sprijinul material acordat bisericii.

La rândul său, primarul comunei Boldur i-a mulțumit Înaltpreasfințitului Părinte Ioan pentru grija arătată pe tot parcursul desfășurării lucrărilor, oferindu-i, din partea Consiliului local al primăriei Boldur, Diploma de Cetățean de Onoare a comunei.

La final, Mitropolitul Banatului a oferit credincioșilor prezenți icoane sfințite.

EVENIMENTE BISERICESTI LA PAROHIA BIRDA

Duminică, 1 septembrie a fost săvârșită slujba Utreniei și a Sfintei Liturghii în biserica cu hramul „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din localitatea Sîngeorge, după ce în Ajunul sărbătorii a fost oficiată slujba Vecerniei în biserica parohială din Birda pentru cea de a 11-a Duminică după Rusalii.

În cadrul Sfintei Liturghii cuvântul de învățătură a fost susținut de preotul Valentin Bugariu, parohul locului. Pornind de la textul pericopei duminicale (Marcu 18, 35-23) vorbitorul a scos în priveliște îndurarea lui Dumnezeu față de credinciosul care cu pocăință cere acest lucru. Tot în această zi Biserica cinstește începutul unui nou An bisericesc.

Semnificația acestui moment sărbătoresc este arătat de Sfânta Scriptură, primul eveniment din activitatea publică a Mântuitorului s-a petrecut în sinagoga din Nazaretul copilăriei Domnului unde a citit celor prezenți la rugăciune un fragment din cartea Proorocului Isaia: „Și a venit în Nazaret, unde fusese crescut; și după obiceiul Său a intrat în ziua Sâmbetei în sinagogă și S'a ridicat să citească. Și I s'a dat cartea profetului Isaia. Și deschizând El cartea, a găsit locul unde era scris: Duhul Domnului

e peste Mine, pentru că El M'a uns; El M'a trimis să le binevestesc săracilor, să-i vindec pe cei zdobiți la inimă, robilor să le vestesc libertate și orbilor vedere, pe cei asupriți să-i trimit în libertate și să vestesc anul bineprimit al Domnului” (Luca 4, 18-19). Experiența rugăciunii publice a Bisericii ne arată importanța acestei prăznuirii a ivirii unui nou An bisericesc: „A toată făptura Ziditorule, Cel ce timpurile și anii ai pus întru puterea Ta, binecuvintează cununa anului bunății Tale, Doamne, păzind în pace poporul și țara aceasta, pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu și ne mântuiește pe noi” (Tropar).

După otpustul Sfintei Liturghii a fost oficiată slujba Tedeumului la început de an cu rugăciuni speciale pentru pace și bunăstare a întregii lumi.

Întâlnirea Tinerilor Ortodocși din România a devenit o manifestare a credinței în rândul tinerilor nu doar din România, ci și din alte țări. Au fost prezenți tineri români din diaspora europeană și americană.

Din partea parohiei Birda a participat elevul Călin Oniea. La reîntoarcere ne-a împărtășit câteva impresii: „Întorcându-mă de la ITO 2019, pot afirma că acest eveniment a fost cel puțin de neuitat. Am avut parte de surprize plăcute, de oportunități, de revederi cu prietenii pe care i-am făcut în anii precedenți dar cel mai important, am avut parte de ceea ce noi, participanții, îl numim „sentimentul ITO”. O emoție care greu poate fi descrisă în cuvinte

și care se întâlnește exclusiv în cadrul acestor Întâlniri al Tinerilor Ortodocși.

Vă mulțumesc încă o dată pentru că îmi acordați în fiecare an ocazia de a participa la acest eveniment. Vă sunt profund recunoscător!”

În 2020 gazda Întâlnirii Tinerilor Ortodocși va fi Arhiepiscopia Timișoarei.

Luni, 9 septembrie clopoțelul a chemat și pe preșcolarii și școlarii de la Școala Gimnazială din Birda și structura din Sîngeorge la un nou an școlar. Festivitățile de deschidere în cele două școli au debutat cu intonarea Imnului de Stat al României urmat de slujba Tedeumului oficiat de preotul Valentin Bugariu.

Prof. Sorina Onița, directorul Școlii Gimnaziale a prezentat profesorii și clasele apoi a mulțumit colaboratorilor instituției de învățământ: Consiliului Local și Primăriei Birda, Postul de Poliție și Parohiei Ortodoxe.

Și în acest an, Parohia Ortodoxă Birda a dăruit rechizite pentru copiii proveniți din familii cu posibilități financiare reduse din Birda și Sîngeorge.

Bucuria debutului școlii pentru întâi școlari, a revederii pentru cei mai mari cu profesorii și colegii lor, emoția primei zile de școală, distribuirea manualelor, credințe și speranțe au plinit dimineața festivă a zilei.

Duminică, 8 septembrie a fost sărbătorit hramul bisericii ortodoxe din Birda. Sărbătoarea Nașterii Maicii Domnului a debutat vineri 7 septembrie cu oficierea Slujbei Privegherii (Vecernia unită cu Litia și Utrenia). Cu acest prilej a slujit P. C. Părinte Codruț Matei de la capela Spitalului de Psihiatrie din Gătaia.

Sărbătorirea Nașterii Maicii Domnului a continuat în ziua de prăznuire cu Acatistul Maicii Domnului „Bucuria tuturor celor necăjiți”, Sfințirea Mică a Apei și Sfânta Liturghie.

În cadrul Sfintei Liturghii s-au împărțit cu Trupul și Sângele Domnului mai mulți copii.

Cuvântul de învățătură cu tema: „Chipul Maicii Domnului în rugăciunea Bisericii” a fost susținut de către părintele Valentin Bugariu, parohul locului. În cadrul predicii chipul Maicii Domnului a fost ilustrat prin stihurile și pemiile Vecerniei și pericopele evanghelice citite cu acest prilej.

După otpustul Sfintei Liturghii a fost săvârșită rânduiala tăierii și binecuvântării colacului hramului. Anul acesta nașul Rugii a fost credinciosul Florin CoHuț care a pregătit cele necesare prăznuirii hramului: colacul și felurite dulciuri, băuturi răcoritoare, precum și florile care au împodobit biserica parohială.

Au fost prezenți la rugăciunea hramului un grup de credincioși de la parohia Sărcia din Banatului istoric. La finalul slujbei din partea Consiliului Parohial al parohiei românești din Sărcia au fost dăruite bisericii din Birda o frumoasă icoană a Nașterii Maicii Domnului și câteva numere din revista „Sărcia”. Din partea Bisericii din Birda oaspeții au primit numere din revista de cultură și religie rurală „Arhanghelul” și din *Micromonografia Parohiei Birda*, Editura Partoș, Timișoara, 2019 tipărită din inițiativa Înaltpreasfințitului Părinte Ioan, Mitropolitul Banatului.

Ziarul „Timișoara” a avut reprezentanți la această prăznuire a hramului bisericii ortodoxe din Birda.

O Duminică de rugăciune euharistică, de comuniune și de bucuria primirii goștilor reunită sub cuvintele poetului din Mărțișor: „Niciodată toamna nu fu mai frumoasă”.

„LUMINĂ ȘI CULOARE” LA VOITEG

În organizarea Asociației pentru Cultură și Tradiție ASCOULT, al Parohiei Ortodoxe și al Școlii Gimnaziale din localitate s-a desfășurat în comuna timișeană Voiteg un Atelier de creație pe parcursul a 6 zile: 12-7 septembrie și încununat cu un vernisaj.

Au trudit patru pictori din Spania și România: Valeriano Hernandez, Ioan Oniciuc, Pavel Torony și Mihai Teodor Olteanu. Cel din urmă pictor, Teodor Olteanu este cel care a inițiat pe copiii parohiei Voiteg în tainele picturii la invitația P. C. Părinte Dragan Giorgiev.

Același harnic și dinamic preot din Voiteg este cel care i-a însoțit pe pictorii veniți la Voiteg într-un pelerinaj la mănăstirile Partoș și Săraca.

Vernisajul expoziției a oferit publicului „de la răsăritul Soarelui și până la apusul lui” imagini din sat: instituții (bisericele), flori și oameni. La această gală de „Lumină și culoare” a participat și P. On. dr. Nichifor Tănase, consilier eparhial al Arhiepiscopiei Timișoarei. Gala s-a încheiat cu un recital de pian.

Încă o dată în vatra satului din Voiteg, Biserica și Școala au colaborat susținând o Asociație – emblematică – pentru Cultură și Tradiție strunită în chip admirabil de familia Carmen și Emil Cazan.

SĂRBĂTOAREA ÎNĂLȚĂRII SFINTEI CRUCI ÎN VAMA CENAD

Anul trecut, la sărbătoarea Înălțării Sfintei Cruci, Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Ioan a sfințit Crucea ridicată în Vama Cenad. La îndemnul Înaltpreasfințitiei Sale, sâmbătă, 14 septembrie, s-a oficiat la această cruce, Acatistul Sfintei Cruci. Din sobor au făcut parte, preotul Marius Podereu, protopop al Sănnicolaului Mare, preotul Gheorghe Covaci, paroh al parohiei Cenad și ieromonahul Matei, duhovnicul Mănăstirii Morisena. La această slujbă au participat zeci de credincioși și soborul Mănăstirii Morisena. La final părintele protopop a susținut un cuvânt de învățătură.

PELERINAJ AL CREDINCIOȘILOR DIN PAROHIA TEMEREȘTI

În perioada 4-2 septembrie a avut loc pelerinajul credincioșilor de la parohia Temerești, Protopopiatul Făget la mănăstirile din fostele capitale ale Țării Românești, Curtea de Argeș, Câmpulung, Târgoviște, cât și Craiova.

Timp de trei zile cei 43 de credincioși s-au închinat astfel în numeroase mănăstiri: Cozia, Curtea de Argeș, Episcopia Râmnicului, Mănăstirea Sf. Antim din Râmnicu Vâlcea, Nămăiești, Radu Vodă, Stelea și Catedrala din Târgoviște, Catedrala Mitropolitană și Bisericile Madona Dudu și Sf. Ilie din Craiova și Mănăstirea Lainici.

Pe lângă întâlnirea cu Dumnezeu și cu nenumărați sfinți ale căror sfinte moaște împodobesc locașurile sfinte vizitate, pelerinajul s-a dorit și un mijloc de a cunoaște istoria neamului nostru și locurile minunate ale țării noastre, în acest sens vizitându-se localitățile Râmnicu Vâlcea, Târgoviște – Curtea Domnească, și Craiova.

Bucuria și roadele duhovnicești ale participării la acest pelerinaj au rămas depline în inima fiecărui pelerin, iar organizarea de către Centrul de Pelerinaje „Sf. Iosif cel Nou de la Partoș” al Arhiepiscopiei Timișoarei a fost perfectă. Slavă lui Dumnezeu pentru toate! (a consemnat **Pr. DORIN COVACI**).

ȘCOALĂ DE VARĂ LA PAROHIA TEMEREȘTI

Anul acesta, în vacanța de vară, la Parohia Temerești din Protopopiatul Făget a avut loc o școală de vară cu 30 de tineri din parohie. Timp de trei zile au avut loc activități diverse și interesante, la care tinerii au participat cu entuziasm. Astfel, în prima zi s-a organizat o drumeție în pădurea din apropierea satului, în încercarea de a-i face pe tineri să înțeleagă importanța protejării mediului înconjurător, dar și a înțelege mai bine echilibrul faunei și

florei locale. După masă tinerii au asistat la o interesantă demonstrație de navomodelism și aeromodelism făcută de inginerul Claudiu Pascotescu, iar seara s-a încheiat cu un foc de tabără.

A doua zi, în școala din localitate s-a desfășurat un atelier de pictură pe sticlă, susținut de profesorul de religie Septimia Nica, apoi studenta la medicină Loredana Rain le-a oferit tinerilor elemente importante despre acordarea primului ajutor și despre igienă, iar după amiaza a fost dedicată rugăciunii, tinerii citind un acatist în Biserica satului, unde au ascultat și un cuvânt de învățătură al părintelui Dorin Jurji de la parohia Traian Vuia.

Ziua următoare parohul Dorin Covaci a propus tinerilor un seminar de prevenție a delincvenței juvenile, susținut

de ofițerul de jandarmi Vasile Manolache, care, pe grupe de vârstă, le-a explicat tinerilor importanța de a se ține departe de toate răutățile lumii în care trăim, precum și de a împlini poruncile lui Dumnezeu în viața noastră. Tot atunci, studenta teolog Mădălina Irimie a învățat pe tineri să îndeplinească metanii, iar ziua s-a încheiat cu o agapă frățească.

Duminica următoare tinerii au participat la Sfânta Liturghie, arătând oamenilor din biserică realizările lor.

Activitățile amintite au fost împletite cu jocuri de cunoaștere și socializare, cu discuții despre lucrurile importante în viața tinerilor, despre legătura lor cu Dumnezeu și Biserica, reprezentând momente binecuvântate în viața parohiei noastre (**a consemnat Pr. DORIN COVACI**).

COMEMORAREA MITROPOLITULUI NICOLAE CORNEANU ÎN PROTOPOPIATUL DETA

Vineri, 27 septembrie a fost organizată activitatea „Dor de cei ce nu mai sunt” la Școala Primară și Grădinița cu Program Normal din Sîngeorge, jud. Timiș. În cadrul acesteia, a fost comemorat Mitropolitul Nicolae Corneanu de la a cărei trecere în veșnicie s-au scurs cinci ani.

Comemorarea a debutat cu o cateheză susținută de P. C. Părinte Valentin Bugariu cu tema: „Contribuția Mitropolitului Nicolae Corneanu la dezvoltarea culturii teologice bănățene”. Vorbitorul a prezentat viața și activitatea Înaltului Ierarh timișorean aflată în grija Maicii Domnului. Născut la la Praznicul Intrării Maicii Domnului în Biserică și plecat în veșnicie cu trei zile înaintea Praznicului Acoperământului Maicii Domnului, Mitropolitul Nicolae (1923-2014) a fost Părintele duhovnicesc al credincioșilor din Mitropolia Banatului și arhiepiscopul Timișoarei.

A fost ales și apoi instalat la 4 martie 1962 în Duminica Ortodoxiei ca arhiepiscop al Timișoarei și Caransebeșului și mitropolit al Banatului. În această calitate a vegheat la buna desfășurare a vieții bisericești în cele două județe ale Banatului. A avut contribuții remarcabile la dezvoltarea culturii teologice, a învățământului religios și teologic precum și la statornicirea unor relații frățești cu celelalte confesiuni și chiar religii la Timișoara.

În partea a doua a activității a fost vizionat filmul biografic „Mitropolitul Nicolae Corneanu, Mitropolitul Banatului” produs de Trinitas Tv. Aici, elevii au putut observa fotografiile, înregistrările și mărturiile despre Mitropolitul Nicolae.

La final copiii au putut observa câteva volume realizate de Mitropolitul Nicolae precum și un volum omagial și două comemorative închinat Părintelui Mitropolit. Tot cu acest prilej au fost expuse mai multe fotografii care îl înfățișează pe Ierarhul Banatului în diferite ipostaze: slujire liturgică, administrativă precum și în mijlocul copiilor și tinerilor.

Această activitate a fost realizată prin sprijinul doamnelor prof. Maria Miron și prof. Daiana Curea care au sprijinit nemijlocit acest demers.

PELERINAJ AL PREOTULUI ȘI CREDINCIOȘILOR DIN PAROHIA SACOȘU TURCESC

Sâmbătă 28 septembrie, un grup de 50 de credincioși din parohia Sacoșu Turcesc organizat și însoțit de părintele paroh Cristian Păiș a participat la un pelerinaj la o parte din mănăstirile din județul Timiș. Grupul a fost însoțit de părintele Marius Florescu de la Centrul eparhial. S-a făcut oprire la mănăstirea Partoș, unde s-a citit acatistul Sfântului Iosif cel Nou, la mănăstirea Timișeni, unde s-a servit și masa, apoi la mănăstirea Cebza, la mănăstirea Birda (sârbească) și la mănăstirea Săraca. Peste tot s-a cântat și s-au înălțat rugăciuni pentru binele personal și al celor de acasă. Pelerinajul se înscrie într-o frumoasă tradiție instituită de părintele paroh Cristian Păiș, începută anul trecut prin pelerinajul la mănăstiri din protopopiatul Făgetului.

MILITARI LUGOJENI CINSTESC VÂRSTNICII

Militarii Batalionului 183 Artilerie Mixtă General „Ion Dragalina” Lugoj au organizat zilele acestea în urbea de pe Timiș o acțiune îndreptată asupra generațiilor din care fac parte părinții și bunicii noștri, în acest sens la inițiativa domnului comandant, Col. Ion Teca, împreună cu Asociația Militar Culturală „Sfântul Gheorghe” și Clubul Lions „Ana Lugojana” au participat la sărbătorirea Zilei Internaționale a Persoanelor Vârstnice, demarând împreună o campanie de sprijinire și întrajutorare a persoanelor vârstnice.

Astfel, în dupămasa zilei de 2 octombrie a fost organizată o acțiune social-filantropică la Căminul de Seniori „Anita Heim” unde au fost distribuite alimente necesare bunei funcționări a bucătăriei instituției, precum și diferite daruri ce au fost împărțite vârstnicilor. Surpriza a constat într-un program artistic al copiilor de la Ansamblul Folcloric „Voinicelul”, ce a adus zâmbetul pe fețele gazdelor. Activitatea a luat sfârșit printr-o acțiune de socializare și dialog între oaspeți și bătrânii instituționalizați în acest cămin.

Nu au fost uitați în această zi nici veteranii de război, drept urmare prin intermediul Asociației Naționale a Veteranilor de Război, filiala Lugoj, reprezentată de domnule Prof. Șandru Adrian au fost vizitați și doi veterani de război, Nicolae Streian și Mihai Molniceanu, precum și o văduvă a unui veteran, doamna Mioc Maria. Toți aceștia au primit câteva daruri simbolice din partea organizatorilor acțiunii (**a consemnat Preot militar al Garnizoanei Lugoj, EMANUEL GAFIȚA**).

PELERINAJ PENTRU CREDINCIOȘII DIN ICTAR BUDIŢ, TOPOLOVĂŢU MARE ŞI CHIZĂŢĂU

În luna septembrie, un grup de 50 de credincioși din parohiile timișene Ictar Budiț, Topolovățu Mare și Chizățău s-au bucurat de un pelerinaj realizat la mai multe obiective religioase din cuprinsul Episcopiei Caransebeșului. Pelerinajul a fost organizat la inițiativa preotului Liviu Bugariu, parohul bisericii din Ictar Budiț, prin Centrul de pelerinaje „Partoș” al Arhiepiscopiei Timișoarei. Primul obiectiv vizitat de pelerini a fost Mănăstirea „Sfântul Proroc Ilie Tesviteanul” Vasiova, unde au fost întâmpinați de duhovnicul mănăstirii, care le-a vorbit despre istoricul acestui locaș monahal și a pus credincioșilor la suflet un cuvânt duhovnicesc.

Apoi grupul de pelerini s-a îndreptat spre Mănăstirea „Acoperământul Maicii Domnului” Călugăra, unde s-au bucurat de minunatul peisaj natural ce îngrădește mănăstirea, de închinarea la sfintele moaște și la icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului, care ascultă neputințele și necazurile oamenilor, revărsând asupra lor mângâiere, alinare și binecuvântare.

Ziua s-a încheiat cu vizitarea Mănăstirii „Cuvioasa Parascheva” Nera, așezată în apropierea localității Sasca Montană. Aici viețuiesc o sută de maici, care se ostenesc cu rugăciunea și munca. Maicile de la Mănăstirea Nera și-au ales ca îndeletnicire pregătirea unor tratamente medicinale naturale în

Laboratoarele Nera Plant, sub îndrumarea doctorului Pavel Chirilă, medic fitoterapeut și homeopat. În paralel, maicile au urmat de-a lungul vremii cursuri de fitoterapie, școli de asistență medicală, farmacie și psihologie. Din dorința măicuțelor de a aduce darurile Domnului mai aproape de oameni, în mănăstire se prepară produse din ingrediente naturale, pentru tratarea unor afecțiuni trupești, pentru consum alimentar, precum și pentru întreținerea sănătoasă a trupului. La finalul acestei zile toți credincioșii s-au întors la casele lor înălțați duhovnicește, slăvind pe Dumnezeu pentru momentele minunate trăite la cele trei vetre de spiritualitate și cultură creștină (**a consemnat Pr. VALENTIN BIRĂU**).

AMINTIREA PROFESORULUI IOAN JEBEAN DE LA SÂNNICOLAU MARE (1943-2005)

Ioan Jebelean a văzut lumina zilei la 2 aprilie 1943 în satul Igris din județul Timiș, într-o familie de români ortodocși, fiind cel mai mare dintre cei trei frați, doi băieți și o fată.

Mama, credincioasă, își încuraja copilul să meargă la biserică, unde, la fiecare Liturghie citea Apostolul împreună cu alți copii din sat.

Tatăl, țăran autodidact, cu dragoste și respect pentru carte și oamenii cultivați, și-a încurajat copiii spre învățătură și a reușit să își vadă băieții profesori de matematică.

Cel mai mare dintre frați, Ioan, urmează școala elementară în Igris, cursurile liceale la școala medie mixtă din Sânnicolau Mare, apoi urmează Facultatea de Matematică-Mecanică fiind admis la Secția Matematică-Fizică a Universității de Vest din Timișoara, pe care o absolvă în anul 1965. Se întoarce în satul natal ca profesor de matematică și după numai un an de activitate este numit director al școlii generale din Igris, unde funcționează până în anul 1978. Din 1978 și până în 1980 este profesor la Școala Generală Saravale.

Căsătoria îl aduce în Sânnicolau Mare, ca profesor cu gradul întâi la Liceul Industrial. Este primul profesor al liceului care este numit prin concurs, obținând cea mai mare medie pe județ, 9,54.

Din 1982 este numit director al Liceului Industrial Sânnicolau Mare, care în 1990 primește titlul de Liceu Teoretic, pe care îl conduce în continuare până în 19 martie 2005, când trece în veșnicie, în cancelaria liceului fiind, și lucrând la monografia liceului pe care o pregătea în cinstea aniversării semicentenarului liceului.

Din 40 de ani de slujire pe altarul învățământului românesc ca profesor de matematică, 35 de ani a fost director: 12 ani la școala din satul natal, „un sat uitat de lume, scaldat de apele Mureșului”, cum însuși mărturisește în Monografia Liceului și 23 de ani la liceul căruia i-a fost elev și care în prezent îi poartă numele.

În același timp a fost responsabil al Cercului Pedagogic al profesorilor de matematică, zona Sânnicolau Mare, metodist al Inspectoratului Școlar Județean Timiș la specialitatea matematică, membru al Consiliului Consultativ al Inspectoratului Școlar Județean Timiș, membru al Consiliului Consultativ al profesorilor de matematică în județul Timiș.

A inițiat prin nominalizarea Liceului Teoretic din partea Inspectoratului Școlar pentru a fi dotat din fondurile Uniunii Europene cu un cabinet de informatică modern, cu 25 de calculatoare performante la acea vreme, astfel că de mărtișor, la 1 martie 2002 a fost inaugurat primul cabinet de informatică din județul Timiș.

A condus destinele celor două școli cu seriozitate și conștiinciozitate, cu dragoste față de meseria de dascăl și responsabilitate față de pregătirea elevilor, care, generații la rând îl omagiază și la întâlnirile lor de peste ani punându-i câte o floare pe mormânt.

Pentru recunoașterea meritelor sale, din septembrie 2007 liceul primește denumirea de Liceu Teoretic „Ioan Jebelean” din Sânnicolau Mare.

Ca un creștin practicant, a fost prezent împreună cu familia, în fiecare duminică la Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie (**a consemnat Protopop MARIUS GABRIEL PODEREU**).

AGENDA ÎNALTPREASFINȚITULUI PĂRINTE MITROPOLIT IOAN AL BANATULUI PE LUNA AUGUST 2019

1 august

A primit pe stavrofora Casiana Șimon, stareța mănăstirii Timișeni.

5 august

A oficiat Sfânta Liturghie la așezământul monahal construit lângă Casa memorială a Sfântului Ioan Iacob de la Neamț.

6 august

A oficiat Sfânta Liturghie la Schitul Sihla, din județul Neamț.

7 august

A primit pe preotul Mircea Szilagy, protopopul Oficului protopopesc Timișoara II.

8 august

A prezidat *Comisia specială pentru întocmirea Catalogului cu Sfinte Moaște din Mitropolia Banatului*, întrunită la Centrul Eparhial, cu participarea preotului conf. univ. dr. Constantin Jinga, de la Facultatea de Teologie din Timișoara, respectiv preotul conf. univ. dr. Lucian Farcașiu și preotul lect. dr. Gabriel Basa, de la Facultatea de Teologie "Ilarion V. Felea", din Arad.

12 august

A primit pe doamna prof. univ. dr. Panaitescu Carmen, de la Facultatea de Medicină și Farmacie "Victor Babeș", din Timișoara;

A primit pe preotul paroh Damian Griguța, de la parohia Gherman, din protopopiatul Deta;

A primit pe preotul paroh Ciprian Ștefoni, de la parohia Izvin, din protopopiatul Timișoara II;

A primit pe preotul paroh Cornel Bercea, de la parohia Giulvăz, din protopopiatul Timișoara I.

13 august

A primit pe preotul paroh Bogdan Stănilă, de la parohia Leucușești, din protopopiatul Făget;
A primit pe preotul paroh Petru Capotescu, de la parohia Begheiu Mic, din protopopiatul Făget;
A primit pe preotul paroh Florin Avram, de la parohia Visag, din protopopiatul Lugoj;
A primit pe preotul Ciprian Goguț, de la parohia Iecea Mare, din protopopiatul Sânnicolau Mare;
A primit pe preotul Bujor Păcurar, protopopul Oficiului protopopesec Făget.

14 august

A primit pe domnul prof. univ. dr. Marius Marina, din Timișoara;
A primit pe preotul paroh Constantin Stoian, de la parohia Mănăștiur, din protopopiatul Făget;
A primit pe preotul paroh Marius Șonea, de la parohia Giroc, din protopopiatul Timișoara I;
A primit pe ieromonahul Varlaam Almăjanu, starețul mănăstirii "Partoș", din protopopiatul Deta;
A primit pe preotul paroh Adrian Crașova, de la parohia Dumbrăvița Banat II, din protopopiatul Timișoara II, dimpreună cu domnul Marcel Drăgoi, episcopul bisericii și domnul ing. Bucur Cristian;
A primit pe preotul paroh Timotei Sbera, de la parohia Timișoara Ronaț, din protopopiatul Timișoara I, dimpreună cu preotul coslujitor Marius Mircia, respectiv domnul arhitect Codruț Apostol, din Timișoara;
A primit pe preotul paroh Teodor Cocan, de la parohia Sînandrei Colonie, din protopopiatul Timișoara I.

15 august

A oficiat Sfânta Liturghie la mănăstirea cu hramul "Adormirea Maicii Domnului", Fârdea, din protopopiatul Făget.

19 august

A primit pe preotul Constantin Train, profesor la clasa cu profil seminarial-vocațional, din cadrul Colegiului Național "Carmen Sylva", din Timișoara;
A primit pe preotul Adrian Neaga, coslujitor la parohia Timișoara - "Sfinții Cosma și Damian", din protopopiatul Timișoara II;
A primit pe doamna prof. Adela Panait, directorul Liceului Teologic Ortodox "Sfântul Antim Ivireanul", din Timișoara.

20 august

A primit pe domnul prof. Aurel Gheorghe Ardeleanu, sculptor, membru al Uniunii Artiștilor Plastici din România;
A primit pe domnul conf. univ. dr. Eugen Barzu, de la Facultatea de Arte și Design din Timișoara.

26 august

A primit pe preotul paroh Sorin Vasiu, de la parohia Giarmata, din protopopiatul Timișoara II;
A primit pe domnul Cristian Berca, din București.

27 august

A primit pe preotul paroh Constantin Timariu, de la parohia Recaș I, din protopopiatul Timișoara II;
A primit pe domnul Silviu Oravitzan, artist plastic din Timișoara.

28 august

A primit pe preotul Octavian Blaga, din Canada;
A primit pe doamna prof. Daniela Buzatu, Inspector școlar pentru disciplina Religie, din cadrul ISJ – Timiș.

30 august

A primit pe doamna Iulia Sîrbu, din Timișoara.

A consemnat preot MARIUS SFERCOCI